

မြန်မာ့အသံစာပေ

ထောင်များကြီးချိန်းဝင်း

မြန်မာနိုင်ငံအကျဉ်းထောင်များ၏
နောက်ခံသမိုင်း

BURMESE
CLASSIC
.com

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၄၀၁၄၉၄၁၁၁
အပုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၄၀၀၅၂၄၀၆၁၂

စီစဉ်သူ ကိုတင်ထွန်း

ပုံနှိပ်ခြင်း

ပထမအကြိမ် ၂၀၁၃၊ ဇန်နဝါရီလ
အုပ်စု ၅၀၀
မျက်နှာပုံး မြတ်မင်းဟန်
ကွန်ပျူတာစာစီ Maw Maw
အတွင်းဖလင် Quality

ပုံနှိပ်သူ

ဒေါ်ယဉ်ယဉ်မွန် (ပြုံးဝေလျှံပုံနှိပ်တိုက်) (၀၀၆၅၅)
ဆန်စက်အပိုစုစည်၊စက်ရုံဝန်၊ အထက်ပုဇွန်တောင်လမ်း၊ စက်ဆန်။
မင်္ဂလာတောင်ညွန့်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး။

ထုတ်ဝေသူ

ဦးတင်ထွန်း (မြ) (၀၄၂၀၅)
စိတ်ကူးသစ်စာပေ
အမှတ်(၂၅)၊ အပေါ်ဆုံးလွှာ၊ ပုသိမ်လမ်း။
စမ်းချောင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

တန်ဖိုး - ၂၀၀၀ ကျပ်

၉၀၇.၂

သိန်းဝင်း၊ ထောင်မှူးကြီး

မြန်မာနိုင်ငံအကျဉ်းထောင်များ၏နောက်ခံသမိုင်း/
ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း။ - ရန်ကုန်။

စိတ်ကူးသစ်စာပေ ၂၀၁၃။

၁၉၄-စာ ၁၃ စင်တီ x ၂၀.၅ စင်တီ။

(၁) မြန်မာနိုင်ငံအကျဉ်းထောင်များ၏နောက်ခံသမိုင်း

မာတိကာ

အခန်း(၁)

၁။ အင်းစိန် ဗဟိုအကျဉ်းထောင်သမိုင်း

အခန်း(၂)

- ပထမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ
- ၂။ စစ်တွေအကျဉ်းထောင်
- ၃။ မော်လမြိုင်အကျဉ်းထောင်
- ၄။ သထုံအကျဉ်းထောင်
- ၅။ သံတွဲအကျဉ်းထောင်

အခန်း(၃)

- ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲအပြီး ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ
- ၆။ ပုသိမ်အကျဉ်းထောင်
- ၇။ ဟင်္သာတအကျဉ်းထောင်
- ၈။ မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်
- ၉။ မအူပင်အကျဉ်းထောင်

အခန်း(၄)

- အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ
- ၁၀။ ကသာအကျဉ်းထောင်
- ၁၁။ မြင်းခြံအကျဉ်းထောင်
- ၁၂။ ရွှေဘိုအကျဉ်းထောင်
- ၁၃။ ပုံရွာအကျဉ်းထောင်
- ၁၄။ တောင်ငူအကျဉ်းထောင်
- ၁၅။ သရက်အကျဉ်းထောင်
- ၁၆။ ပေါင်းတည်အကျဉ်းထောင်
- ၁၇။ ဝန်းဇော်အကျဉ်းထောင်
- ၁၈။ ထားဝယ်အကျဉ်းထောင်
- ၁၉။ ဗြိတိန်အကျဉ်းထောင်

၂၀၁	ခြေအကျဉ်းထောင်	၆၇
၂၀၂	သဘာဝထိအကျဉ်းထောင်	၁၀၀
၂၀၃	ဒိဋ္ဌိလာအကျဉ်းထောင်	၁၀၆
၂၀၄	အုတ္တုအကျဉ်းထောင်	၁၀၉
၂၀၅	ခုတ်သင်အကျဉ်းထောင်	၁၁၂
၂၀၆	ညောင်ဦးအကျဉ်းထောင်	၁၀၆
၂၀၇	သီဝေအကျဉ်းထောင်	၁၂၀
၂၀၈	ဇရာအကျဉ်းထောင်	၁၂၃
၂၀၉	တိုင်းတုံအကျဉ်းထောင်	၁၂၆
၂၁၀	မြစ်ကြီးနားအကျဉ်းထောင်	၁၂၉
၂၁၁	ပဲခူးအကျဉ်းထောင်	၁၃၂

အခန်း (၅)

	လွတ်လပ်ရေးပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသည့် အကျဉ်းထောင်များ	၁၃၅
၂၁၂	လားရှိုးအကျဉ်းထောင်	၁၃၇
၂၁၃	တောင်ကြီးအကျဉ်းထောင်	၁၃၈
၂၁၄	လှိုင်ကော်အကျဉ်းထောင်	၁၃၄
၂၁၅	ခိုင်းဆတ်အကျဉ်းထောင်	၁၃၇
၂၁၆	ကလေးအကျဉ်းထောင်	၁၅၀
၂၁၇	ခန္တီးအကျဉ်းထောင်	၁၅၃
၂၁၈	ကော့သောင်းအကျဉ်းထောင်	၁၅၆
၂၁၉	ကျောက်ဖြူအကျဉ်းထောင်	၁၆၀
၂၂၀	ပုတာအိုအကျဉ်းထောင်	၁၆၃
၂၂၁	ဘားအံအကျဉ်းထောင်	၁၆၆
၂၂၂	ဘုသီးတောင်အကျဉ်းထောင်	၁၆၉

အခန်း (၆)

၂၂၃	မန္တလေးဝဟိုအကျဉ်းထောင်သမိုင်း	၁၇၃
-----	-------------------------------	-----

အခန်း (၇)

၂၂၄	နိဂုံး	၁၈၆
-----	--------	-----

စာရေးသူ၏ အမှာစာ

အကျဉ်းထောင်၊ နရသိန်း၊ ဘဝတက္ကသိုလ်၊ သင်တန်းကျောင်းကြီး၊
 စောဖြင့် အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသော နေရာဒေသမှာ ‘ထောင်’
 ဖြစ်သည်။ ‘ထောင်’ ဆိုသည်မှာ လူတိုင်းအော့နုလုံးနာသော်လည်း စိတ်ဝင်
 စားမှုတော့ ရှိကြသည်။

ထောင်အကြောင်း၊ ထောင်ဝတ္ထုများကို အကျဉ်းစံဘဝမှ လွတ်
 မြောက်လာသူ စာရေးဆရာများနှင့် ထောင်အရာရှိ၊ ဝန်ထမ်းများကလည်း
 ရေးကြသားကြသည်။

သို့သော် အမြင်ချင်းတော့မတူပါ။ ထောင်အရာရှိနှင့် ဝန်ထမ်း
 များ၊ ထောင်အကြောင်းရေးသည်က အကောင်းမြင်ဝါဒဘက်က ဖြစ်သည်။
 ထောင်နန်းစံ စာရေးဆရာများ ထောင်အကြောင်းရေးသည်ကတော့ အဆိုး
 မြင်ဝါဒဘက်က ဖြစ်ပါသည်။

မည်သို့ဆိုစေ ကျွန်ုပ်ကတော့ မရှိလည်း မကောင်း၊ ရှိလည်း
 မကောင်းသည့် ‘မြန်မာနိုင်ငံ အကျဉ်းထောင်များ၏ နောက်ခံသမိုင်း’ ကို
 စာဖတ်သူများ ဗဟုသုတရစေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လပေါင်းများစွာ
 ရှာဖွေစုဆောင်းပြီး တင်ပြလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ် သူ့ရေးသော 'မြန်မာနိုင်ငံအကျဉ်းထောင်များ၏ နောက်ခံ
သမိုင်း' နှာ ဝတ္ထုဟုတ်။ သမိုင်းမှတ်တမ်းသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တိကျ
သေချာစေရန် ကျွန်ုပ် အပင်ပန်းခံလေ့လာပြီး သတိထားပါသည်။ စာဖတ်
ဆိုင်သတ်အတွက် ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာ အကျိုးကျေးဇူး
တန်ဖိုးရှိခဲ့မည်ဆိုပါလျှင် ကျွန်ုပ် ဤစာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုရေးကဏ္ဍနပ်ပေ
ပြီ။

၂၀၀၇

ဖောင်မြူးဖြိုးသိန်းဝင်း

ကျေးဇူးတင်၍ခြင်း

'မြန်မာနိုင်ငံ အကျဉ်းထောင်များ၏ နောက်ခံသမိုင်း'ကို ပြုစုရာ
တွင် ဝိုင်းဝန်းကူညီကြပြီး စာအုပ်စာတမ်းများ၊ မှတ်တမ်းမှတ်ရာများ ကူညီ
ဆောင်ရွက်ပေးကြသော အကျဉ်းဦးစီးဌာန၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (ငြိမ်း)
နီလ်မှူးကြီး ဇော်ထွန်း၊ စာရေးဆရာ မောင်ညိုအေး (ပန်းတော)၊ အငြိမ်းစား
ဆောင်ပိုင် ဦးဗိုလ်နောင်၊ ရှေ့နေကြီးဦးဇော်မင်း၊ ဦးဝင်းနိုင်(ရွှေပြည်သာ)၊
စာရေးဆရာ ဇေယျမင်းသျှင်နှင့် ကျွန်ုပ်မေးမြန်းသမျှ မြေပုံကြမ်းများပင်
ရေးဆွဲ၍ ရှင်းလင်းပြောပြခဲ့ကြသော အငြိမ်းစားညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်သိန်း၊
ဦးစိုးမြင့်နှင့် ဦးတင်ထွဋ်အပါအဝင် အငြိမ်းစားထောင်ပိုင်၊ ထောင်မှူး
အပေါင်းအသင်းများအား အထူးပင် ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း မှတ်တမ်းတင်
ရုတ်ပြုအပ်ပါသည်။

၂၀၀၇

ဖောင်မြူးဖြိုးသိန်းဝင်း

ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခုခံတိုက်ခိုက်လာခဲ့ရာ တိုက်ပွဲများ မကြာခဏ ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည်။

ထိုအခါ အင်္ဂလိပ်တို့သည် အုပ်ချုပ်ရေးကို ငြိမ်ဝပ်ပိပြားစေရန် ဆတွက် မြန်မာပြည်သားတိုင်းရင်းသားတို့အား ပုဒ်မအမျိုးမျိုးထုတ်၍ ဖမ်းဆီးပြီး ထောင်တွင်းအကျဉ်းချထားကာ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။

ထိုမှတစ်ဆင့် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ခိုင်မာတောင့်တင်းပြီး အခြေချနေအလို့ငှာ ဂါတ်များ၊ ရုံးများ၊ ထောင်များကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှတို့ကုန်သွယ်ခဲ့သော 'သွေးဖြင့် အင်္ဂတေကိုင်သော ဗြိတိသျှတို့၏ စစ်ဦးစီးဌာန' က သက်သေအခိုင်အမာပြုလျက်ရှိသည်။ ထိုစစ်ဦးစီးဝါဒကား ...

- (က) မြန်မာတစ်ပြည်လုံးသိမ်းယူ၍ မြန်မာဘုရင်အား ပြည်နှင့် ဒဏ်ခတ်ရန်။
- (ခ) မြန်မာပြည်နှင့် မြန်မာတစ်မျိုးသားလုံးပါ ပျက်သုဉ်းစေရန်။
- (ဂ) မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားအားလုံး ဗြိတိသျှတို့အပေါ်တွင် ပျပ်ဝပ်ကျိုးနွံစေရန်ဟူ၍ ရည်ရွယ်ချက်ထားပြီး ကျင့်သုံးခဲ့သည်။

ထိုရည်ရွယ်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်သည့်အနေဖြင့် ၁၈၆၄ ခုနှစ်တွင် အကျဉ်းထောင်ဌာနကို စတင်ဖွင့်လှစ်၍ ဆေးမင်းကြီး၏ ထိန်းသိမ်းရေးအောက်တွင် ထားရှိအုပ်ချုပ်စေသည့်အပြင် မြို့ရွာသန့်ရှင်းရေးနှင့် အချောက်ဆေးထိုးဌာနကိုလည်း တစ်ချိန်တည်း ကြီးကြပ်စေခဲ့သည်။

၁၈၇၂ ခုနှစ်တွင် ယခင်ဆေးမင်းကြီးအုပ်ချုပ်နေရာမှ အကျဉ်းထောင်ဌာနကို ထောင်မင်းကြီး သီးခြားခန့်ထား၍ အုပ်ချုပ်စေခဲ့ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ အကျဉ်းထောင်များကို တဖြည်းဖြည်း တိုးချဲ့တည်ထောင်လာခဲ့ရာ ၁၈၈၀ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်ထောင်ကို တည်ဆောက်ခဲ့ပြီးနောက် မြန်မာသာမတအကျဉ်းထောင်အာရှတွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သော အင်းစိန်ထောင်ကြီးကို ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

တခန်း | ၀ |

အင်းစိန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင်သမိုင်း

၁၈၅၂ ခုနှစ်မှ ၁၈၅၃ ခုနှစ်အတွင်း ပုဂံမင်းလက်ထက်၌ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် ရန်ကုန်မြို့အပါအဝင် မြန်မာပြည် အလယ်ပိုင်းသည် နယ်ချဲ့ဗြိတိသျှအရင်းရှင်တို့၏ လက်အောက်သို့ ကျရောက်သွားခဲ့ပါသည်။

ဗြိတိသျှအရင်းရှင်တို့သည် မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက်ပိုင်းတွင် အင်အားနည်း၍ ကွက်ကွက်ကလေးသားကျန်ခဲ့သော အထက်မြန်မာပြည်ကို အခွင့်ရရှိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်တည်း သိမ်းပိုက်ရန် ရည်ရွယ်ပြီး ရန်ကုန်မြို့ကို ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးအဖြစ် တိုးချဲ့၍ အုပ်ချုပ်ရေးကို စနစ်တကျ အကောင်အထည်ဖော် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်တို့သည် မြန်မာပြည်အား မတရားသိမ်းပိုက်ထားသဖြင့် သူ့ကျွန်မခံလိုသော မြန်မာနိုင်ငံသား တိုင်းရင်းသားတို့၏ လက်နက်

၄ ● ထောင်ကျကြီးသိန်းဝင်း

အထူးထောင် ထောင်ဆောင်ဖို့ အင်းစိန်မြို့ အခြေအနေ

အကျဉ်းထောင်မတည်ဆောက်မီ အင်းစိန်မြို့နေရာသည် ရွာငယ် တလေးမျှသာ ဖြစ်သည်။ အင်းစိန်မြို့ကို စတင်တည်ဆောက်ခဲ့သည့်နေရာမှာ ယခု ရွာမရွာကြီးနေရာဖြစ်သည်။ ရွာမရွာကြီးတစ်ဝိုက်တွင် သစ်တောကြီး များစွာလှမ်းနေပြီး မင်္ဂလာဒုံတောနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ ယခုလက်ရှိ မင်္ဂလာဒုံကို အထက်မင်္ဂလာဒုံဟုလည်းကောင်း၊ ယခု အင်းစိန်မြို့နေရာကို ဆောက်မင်္ဂလာဒုံဟုလည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။

အင်းစိန်အကျဉ်းထောင် တည်ဆောက်ခြင်း

အင်းစိန်အကျဉ်းထောင်ကို ၁၈၈၉ ခုနှစ်က စတင်တည်ဆောက် ခဲ့ပြီး ၁၈၉၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။ အကျဉ်းထောင်မတည်ဆောက်မီက ယခု အင်းစိန်ထောင်ဝင်းကြီးတည်ရှိ သော မြေနေရာသည် သရက်ခြံ၊ ကနစိုးခြံ၊ ပိန္နဲခြံကြီးများ အုပ်စိုင်းနေ ပြီး ဗြိတိသျှအစိုးရက လျှော်ကြေးများပေး၍ သိမ်းယူပြီး အကျဉ်းထောင် ဖန်ဆင်းမှုကို သတ်မှတ်သည်။

အင်းစိန်ထောင်ကို အုတ်ရိုးနှစ်ထပ်တည်ဆောက်ပြီးနောက် ထောင် အတွင်း မြေများကိုညှိပြီး အိပ်ဆောင်များဆောက်လုပ်ရန် ပြင်ဆင်သည်။ ထိုအချိန်က ရန်ကုန်ထောင်ကြီးကို တည်ဆောက်၍ ဖွင့်လှစ်အသုံးပြုနေပြီ ဖြစ်သဖြင့် ရန်ကုန်ထောင်မှ (၆) လအောက် အပြစ်ကျသော အကျဉ်းသား များကို ခေါ်ယူပြီး အင်းစိန်ထောင်ဆောက်လုပ်ရေးတွင် ခိုင်းစေခဲ့သည်။ အလုပ်သမားအကျဉ်းသား (၄၀၀) ခန့်ရှိသည်ဟု သိရသည်။

ထိုအချိန်က အုတ်ရိုးကြီးနှစ်ထပ်အတွင်းတွင် အဆောက်အဦများ ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခြင်းမရှိသေး၍ အလုပ်သမား အကျဉ်းသားများကို အုတ်ရိုး ကြီးအတွင်း၌ပင် ညအိပ်ချိန်တွင် မြေကြီးပေါ်၌ အိပ်စေခဲ့သည်။

အင်းစိန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင်သမိုင်း ● ၅

အိပ်ဆောင် (၆)လုံး တည်ဆောက်ရာတွင် အကျဉ်းသားများအပြင် ဗြင်ပမှ အင်ဂျင်နီယာများ၊ ဗိသုကာပညာရှင်များစီးစီး၍ ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြ ခြင်းဖြစ်သည်။ ထောင်၏လုံခြုံရေးနှင့် အကျဉ်းသားများလုံခြုံရေးအတွက် အင်းစိန်ထောင်ကြီး၏ အရှေ့ဘက်ရှိနေရာကို အဆောက်အဦးတန်းလျား များဆောက်လုပ်၍ စစ်ပုလိပ်များကိုထားရှိပြီး စောင့်ကြပ်စေခဲ့ပါသည်။

ထိုအချိန်က တွဲဘက်ထောင်ခေါ် ယခု သီးသန့်ထောင်သည် ဆောက်ရသေးဘဲ ယင်းနေရာတွင် အလုပ်သမားအကျဉ်းသားများနှင့် လုံခြုံ ရေးစစ်ပုလိပ်များအတွက် သီးနှံစိုက်ပျိုးသော တောင်ယာခင်းသာဖြစ်သည်။ ထောင်အုတ်ရိုးနှစ်ထပ်နှင့် အိပ်ဆောင်များကို ဆောက်လုပ်သည်မှာ (၄)နှစ် ခန့်ကြာသည်။ အုတ်ရိုးကြီးတည်ဆောက်ပြီးသောအခါ အုတ်ရိုးနံရံကြီးကို ဖြန့်ရောင် ဆေးသုတ်ထားသည်။

အင်းစိန်ထောင်တည်ရှိပုံနှင့် အကျယ်အဝန်း

အင်းစိန်ဗဟို အကျဉ်းထောင်ကြီးသည် အင်းစိန်လှိုင်မြစ်သွား ကမ်း နှုတ်လမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ထောင်ဝင်းတစ်ခုလုံး စုစုပေါင်းအကျယ် အဝန်း မြေဧရိယာမှာ (၁၆၅ . ၇၆၈) ဧရိယာ ဧကရှိသည်။ ထိုအကျယ်အဝန်း တွင် တွဲဘက်ဧရိယာ အကျယ်အဝန်း (၁၄ . ၇၂၉) ဧကရှိပြီး အမှုထမ်း နေထိုင်မှုများ၊ မြေဧရိယာတွင် စိုက်ပျိုးခင်းများ၏ မြေဧရိယာမှာ (၄၆ . ၂၉၃) ဧရိယာရှိသဖြင့် ၎င်းတို့အားလုံးအား ထုတ်နုတ်လိုက်ပါက အင်းစိန်ထောင်ကြီး ၏ မြေဧရိယာ အကျယ်အဝန်းမှာ (၁၀၄ . ၇၄၆) ဧက ရှိပါသည်။ အင်းစိန် ထောင်တည်ရှိပုံမှာ အင်းစိန်၊ လှိုင်မြစ်ကမ်းနားလမ်းကို မျက်နှာပြု၍ တည် ဆောက်ထားပြီး လမ်းဘေး၌ ထောင်ခြံစည်းရိုးမှာ ကပ်လျက်ရှိပြီး လမ်းမ ၌ အတွင်းထောင်ဘူးဝ မျက်နှာစာအထိ ပေပေါင်း (၁၁၆၀) မှ ကွာဝေးပါ သည်။

၆ • ထောင်ကျင့်သိဒ္ဓိ

ထောင်ကျင့်သိဒ္ဓိ ပုံသဏ္ဍာန်

ဗြိတိသျှအစိုးရသည် အင်းစိန်ထောင်တည်ဆောက်သော အချိန်တွင် မြန်မာပြည်တစ်ပြည်လုံး၏ အချို့သောမြို့များတွင် အကျဉ်းထောင်အချို့ကို တည်ဆောက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် အင်းစိန်ထောင်ကြီးကို ၎င်းတို့၏စိတ်တိုင်းကျ စနစ်တကျပုံစံရေးဆွဲ တည်ဆောက်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

အင်းစိန်ထောင်ကို အပေါ်အမြင်မှ စီး၍ကြည့်လျှင် ရှေးဝောင်းတိုင်ကပ်နာရီပုံသဏ္ဍာန်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အုတ်ရိုးနှစ်ထပ်ရှိပြီး အပြင်အုတ်ရိုးမှာ (၁၈)ပေမြင့်သည်။ အတွင်းအုတ်ရိုးမှာ (၇)ပေမြင့်သည်။ အတွင်းအုတ်ရိုးနှင့် အပြင်အုတ်ရိုးကြားတွင် (၁၉၀)ပေ ကွာခြားသည်။

နာရီအတိုင်းအကွက်တွင် ထောင့် (၁၆) ထောင့် ပါရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ နာရီခိုင်ခွက်ပုံသဏ္ဍာန်အတွင်းတွင် အကျဉ်းသားအိပ်ဆောင်အဆောက်အဦများကို အကွက်ချ၍ နှစ်ထပ်ပုံစံ စနစ်တကျတည်ဆောက်ထားသည်။ အိပ်ဆောင်များအလယ်ကွက်လပ်ဗဟိုတွင် (၆၃) ပေမြင့်သော ဗဟိုမျှော်စင်တစ်ခုရှိပြီး ထိုမျှော်စင်ကို ပတ်၍ စားဖိုဆောင်ကြီးကို ဆောက်လုပ်ထားသည်။

ထိုမျှော်စင်ကို ဗဟိုပြုပြီး နှစ်ထပ်အိပ်ဆောင်များကို နာရီလက်တံသဖွယ် ပတ်ဝိုင်း၍ ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ရည်ရွက်ချက်မှာ အကျဉ်းသားအချုပ်သားများ ထမင်းစားသောက်ချိန်တွင် အိပ်ဆောင်များမှ တစ်ဆောင်ချင်း အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားများ တန်းစီထွက်ပြီး ဖိုဝိုင်းကြီးတွင် ထမင်းပုံစံများကို အလွယ်တကူယူနိုင်စေရန် ဖြစ်ပေသည်။

နောက်ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုမှာ အိပ်ဆောင်များ၌ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်း၊ အုတ်ရိုးကိုကျော်၍ ထွက်ပြေးရန်ကြံစည်ခြင်း စသော လုံခြုံရေးနှင့် ပတ်သက်သည့် ကိစ္စများကို မျှော်စင်အပေါ်မှ တာဝန်ကျအစောင့်က အားလုံးကို မြင်နိုင်စေရန်ဖြစ်သည်။

အင်းစိန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင်သမိုင်း • ၇

ထောင်အရှေ့ဘူးဝ တံခါးကြီးမှာနေ၍ ဖိုကြီးဗဟိုမျှော်စင်အထိ တစ်ဖြောင့်တည်း လမ်းဖောက်ထားပြီး ထိုမျှော်စင်ကြီးကို ပတ်၍ ထောင်အောက်ပေါက်ဝတံခါးအထိ လမ်းကို တောင်ဘက်မှမြောက်ဘက်အထိ တစ်တန်းတည်း ဖောက်လုပ်ထားသည်။

လမ်းမကြီး၏ တစ်ဖက်တစ်ချက်စီတွင်လည်း (၉)ပေမြင့်သော အုတ်ထုတိုင်းကာရံထားပြီး အုတ်တံတိုင်းအရှေ့ခြမ်းတစ်လျှောက်တွင် အဆောက်အဦ (၄) ခုရှိပြီး တစ်ခုနှင့်တစ်ခုကြားတွင် (၇) ပေ၊ အုတ်နံရံများကန်၍ ကာရံထားသည်။

ထောင်ကျင့်သိဒ္ဓိ အုပ်ချုပ်ရေး

အင်းစိန်ထောင် တည်ဆောက်သောအချိန်တွင် ဗြိတိသျှတို့သည် ထိုတိုင်းပိုက်ထားသော မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းတို့တွင် ထိုတိုင်းမြို့ကြီးများဖြစ်ကြသော စစ်တွေ၊ မော်လမြိုင်၊ မြိတ်၊ ပုသိမ်နှင့် မန္တလေး စသည့်မြို့ကြီးများတွင် ထောင်များကို တည်ဆောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ မန္တလေးမြို့နှင့် (၁၂) မိုင်မျှကွာဝေးသော အင်းစိန်မြို့တွင် ထောင်ကြီးတစ်ခုနှင့် ထိုထားရှိပြီး အကျင့်စာရိတ္တပြုပြင်ရေး (REFORMATION) အတွက်ပါ ဗြိတိသျှချက်ဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့သည်ဟုယူဆရသည်။ ထို့ကြောင့် အင်းစိန်ထောင်ကြီးကို ၁၈၉၂ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လတွင် စတင်ဖွင့်လှစ်အသုံးပြုခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က အင်းစိန်ထောင်ကြီးတွင် ထားရှိသော အကျဉ်းသားများမှာ ရာဇဝတ်မှု တစ်ကြိမ်တစ်ခါကျူးလွန်သော အကျဉ်းသားများ (CASUAL PRISONERS)၊ ရာဇဝတ်မှုကို တစ်ကြိမ်ထက်ပို၍ ကျူးလွန်သော အကျဉ်းသားများ (HABITUAL PRISONERS) နှင့် တရားမအကျဉ်းသားများ (CIVIL PRISONERS) တို့ကို ထားရှိသည်။

၈ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

အင်းစိန်ထောင် ဖွင့်စအချိန်တွင် အကျဉ်းဌာနသည် သီးခြားဌာန တစ်ခုအဖြစ် မတည်ရှိသေးဘဲ ဆေးရုံ၊ မြို့ရွာသန့်ရှင်းရေးနှင့် ကျောက်ဆေး ထိုးဌာနမင်းကြီး၏ လက်အောက်ခံဌာနတစ်ခုအဖြစ်သာ တွဲဖက်လျက်ရှိနေ သေးသည်။

၁၈၉၉ ခုနှစ်ကျမှသာ သီးခြားဌာနတစ်ခုအဖြစ် တည်ထောင်၍ အကျဉ်းဌာနမင်းကြီးက ခွဲခြားအုပ်ချုပ်ခဲ့ပါသည်။ အင်းစိန်ထောင် စတင်ဖွင့် လှစ်သောအချိန်တွင် အကျဉ်းဌာနမင်းကြီးအဖြစ် ပထမဦးဆုံးဆောင်ရွက်ခဲ့ သူမှာ (SURGEON LICUT COLONEL DAVICISNO-LAIRMBEN) ဖြစ်သည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်များ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆုတ်ခွာသွားပြီး နောက် ဖက်ဆစ်ဂျပန်များ အုပ်ချုပ်သောခေတ်တွင် အင်းစိန်ဗဟိုအကျဉ်း ထောင်ကြီးအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းထောင်များကို ဖက်ဆစ်ဂျပန် များက လက်နက်တိုက်အဖြစ်သာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ဂျပန်ဖက်ဆစ်များအား တိုက်ထုတ်ပစ်ပြီး အင်္ဂလိပ်ပြန်အဝင် ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် အင်းစိန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင်အား ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်အသုံး ပြုခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီး ပါလီမန် အုပ်ချုပ်ရေးခေတ်ဦးတွင် ရောင်စုံသူပုန်များ ထကြွလှုပ်ရှားသောခေတ် ၁၉၄၉ ခုနှစ်၌ ကရင်သောင်းကျန်းသူများက အင်းစိန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင်ကြီးကို သိမ်းပိုက်ပြီး အကျဉ်းသားအားလုံးအား လွှတ်ပေးလိုက်ကာ အင်းစိန်ထောင် အား ခံတပ်သဖွယ် အသုံးပြုခဲ့ပြန်သည်။

၁၉၅၀ ခုနှစ်တွင် အစိုးရတပ်မှ ပြန်လည်သိမ်းယူပြီး အင်းစိန် ထောင်ကြီးအား ပြန်လည်ပြုပြင်ပြင်ဆင်ကာ အကျဉ်းထောင်အဖြစ် ပြန်လည် အသုံးပြုခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ရန်ကုန်ထောင်၌ အချုပ်သားများနှင့် ပြစ်ဒဏ် (၆) လအောက် အကျဉ်းသားများကိုသာ ထားရှိပြီး နှစ်ကြီးအကျဉ်း သားများကို အင်းစိန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင်သို့ ပေးပို့ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။

အင်းစိန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင်သမိုင်း ● ၉

အင်းစိန်ထောင်သည် အကျဉ်းဦးစီးဌာန လက်အောက်တွင်ရှိသော အကျဉ်းထောင်များအနက် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးဗဟိုအဆင့် အကျဉ်း ထောင်ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအရ အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားအင်အား (၅၀၀၀) သောက်လက်ခံရန် သတ်မှတ်ထားသော်လည်း လက်ရှိအခြေအနေတွင် အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သား (၉၀၀၀) ကျော်အထိ လက်ခံထိန်းသိမ်းရသော အကျဉ်းထောင်ဖြစ်သည်။

အင်းစိန်ဗဟိုအကျဉ်းထောင်တွင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနှင့် တည် ငြိမ်ရေးအရ အထူးထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရသော အရေးကြီးအကျဉ်းသား များ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများ၊ ရာဇဝင်လူဆိုးများနှင့် အချုပ်သားများအား ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။

အကျဉ်းထောင်

ရန်ကုန်တိုင်း၊ အင်းစိန်မြို့နယ်၊ ရွာမဘူတာ၏ အနောက်တောင် ဘက် ကိုက် (၇၀၀) ခန့်အကွာတွင် တည်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်

- (က) မြောက်ဘက် - အရှေ့အနောက်သွား ရွာမသံမဏိ စက်ရုံလမ်းနှင့် အင်းစိန်ရွာမ အလယ်ရပ်ကွက်။
- (ခ) အရှေ့ဘက် - တောင်မြောက်သွား ရန်ကုန်-ပြည် မီးရထားလမ်း၊ အင်းစိန်-တညင်းကုန်းလမ်းမကြီး၊ အရှေ့ မြောက်ဘက်တွင် အင်းစိန်မြို့နယ် မြောက်ပိုင်းခရိုင် ရဲတပ်ဖွဲ့မှူးရုံးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့စခန်း တည်ရှိ သည်။ အရှေ့တောင်ဘက်တွင် အင်းစိန် မှုခင်းရဲတပ်ဖွဲ့ တို့ရှိသည်။

၁၀ ● ထောင်ချုပ်ကြီးသိန်း

- (၀) ထောင်ဘက် - အင်းစိန်ချေးကြီးနှင့် အင်းစိန်မြို့နယ်
မီးသတ်တပ်ဖွဲ့စခန်း၊ လှိုင်မြစ်လမ်းတည်ရှိသည်။
- (ဃ) အနောက်ဘက် - ရွာမအနောက်ရပ်ကွက်နှင့် ထောင်
မြောက်သွား ဘုရင့်နောင်လမ်းမကြီး တည်ရှိသည်။

ထက်မှီအကျယ်အဝန်း

- (က) အကျဉ်းထောင်မြေဧရိယာ - ၁၅၂. ၆၁၁ ဧက
- (ခ) ထောင်တွင်းဧရိယာ - ၇၁. ၆၉၂ ဧက
- (ဂ) ထောင်ပြင်ဧရိယာ - ၆၃. ၁၉၀ ဧက

ပထမကွပ်ကဲရေး - ဖြန့်ဖြူးရေးဦးစီးဌာန
ပေါ်ပေါက်လာသော ကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာန

တစ်နား | ၂ |

ပထမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ

ရခိုင်ကမ်းမြောင်ဒေသ၊ နတ်မြစ်ဝရှိ ရှင်မဖြူကျွန်း (SHA-PUUE ISLAND) တွင် ၁၈၂၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၌ ညောင်တီမြို့ဝန် မဟာမင်းကြီး ကျော်စွာ (ဦးစံပျော်) က ဗိုလ်မောင်အေးနှင့် လက်ထောက်၊ မောင်တော တို့ကို အစောင့်အနေချထားခဲ့သည်။

၁၈၂၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် စပါးတင်လှေတစ်စီးကို ကျွန်းပေါ်မှ ပစ်ခတ်သဖြင့် လှေပေါ်ပါလာသူ ဆားပြင်ရွာသားဂေါင်ဆောက်ကေ သေဆုံးခဲ့သည်။ ယင်းကိစ္စကို လှေသားတို့က နယ်မြေအုပ်ချုပ်ရေးမှူး သော်ဒလီ (CHOWDHURY) မောင်ညိုအား တိုင်ကြားခဲ့သည်။ မောင်ညိုက အိန္ဒိယ ဘုရင်ခံချုပ်ထံ အဆင့်ဆင့်တိုင်ကြားခဲ့ရာ ဘုရင်ခံချုပ်က ယင်းပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် ရောဘတ်ဆန် (ROBERTSON) ဆိုသူကို တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။

ပထမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ ၁၃

၁၈၂၃ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် ရောဘတ်ဆန်၏ အစီအစဉ်ဖြင့် ဆူပရာမာဒိုဝီ (SUBADAR MADOWIR) ၏ တပ်ခွဲတစ်ခွဲကို ရှင်မဖြူကျွန်းသို့ လွှတ်လိုက်ရာ ကျွန်းစောင့်ဗိုလ်မောင်အေးတို့အဖွဲ့နှင့် တွေ့ဆုံတိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

မြန်မာတပ်သည် ဂျမဒါဟာရီဆင်း (JEMADAR HARI SINGH) နှင့် တပ်သား (၁၀) ဦးကို ဖမ်းဆီးလိုက်ကြသည်။ ရှင်မဖြူကျွန်းသည် ယခင်က ရခိုင်ဘုရင်ပိုင်ဖြစ်သော်လည်း မြန်မာဘုရင် ဗဒုံမင်းလက်ထက် မြန်မာတို့ ရခိုင်ကို သိမ်းစဉ်ကတည်းကပင် မြန်မာဘုရင်လက်အောက်သို့ တွေ့ရောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီကလည်း ရခိုင်ကို မြန်မာတို့မသိမ်းမီကတည်းကပင် ရှင်မဖြူကျွန်းကို ၎င်းတို့အား ရခိုင်ဘုရင်က ပေးအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်း အရေးဆိုသည်။

၁၈၂၃ ခုနှစ်၊ မေလဆန်းတွင် ညောင်တီမြို့ဝန် ဦးစံပျော်က ရှင်မဖြူကျွန်းမှာ မြန်မာပိုင်ဖြစ်ကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။ ၁၈၂၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာအစိုးရအရာရှိတစ်ဦးကို စစ်တကောင်းသို့ စေလွှတ်ကာ အတိအလင်း ကြေညာခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်သည် ရခိုင်ဒေသအား သိမ်းပိုက်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ပြီး ၁၈၂၃ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ကာလကတ္တားမှတစ်ဆင့် မြန်မာကို ရာမူးသို့ စေလွှတ်တပ်စွဲစေခဲ့သည်။ ၁၈၂၄ ခုနှစ်တွင်၊ ဇန်နဝါရီလအတွင်း၌ ရာသီဥတုဆိုးဝါးမှုကြောင့် ရှင်မဖြူကျွန်းပေါ်မှ မြန်မာတပ်ကို ငြိမ်လည်ရပ်သိမ်းလိုက်ရသည်။ သို့သော် ညောင်တီမြို့ဝန် ဦးစံပျော်က အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို နေပြည်တော်သို့တင်ပြကာ စစ်ကူတောင်းခဲ့သည်။

၁၈၂၄ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၃) ရက်နေ့တွင် စစ်ကဲ မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစံပျော်က တပ်များရောက်ရှိလာပြီး ဖမ်းဆီးထားသော ဗြိတိသျှအရာရှိနှင့် နောက်ပါတို့ကို ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ဖမ်းဆီးမှုအတွက်လည်း ညောင်တီမြို့ဝန်ကို အပြစ်တင်သည်။ မကြာမီ ဗိုလ်မှူးငန့်ကြီး မဟာဗန္ဓုလ

၁၄ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ထောင်မှူးကြီး ၁၈၂၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁၉)ရက်နေ့တွင် ရှင်မဖြူကျွန်းကို ဖြန့်တော့ ဖြန့်လည်သိမ်းလိုက်လိုက်သည်။

၁၈၂၄ ခု၊ မတ်လထဲ၌ပင် အင်္ဂလိပ်က မြန်မာတို့ကို စစ်ကြေညာ လိုက်သည်။ အာသံ၊ မဏိပူရ စစ်မျက်နှာကို ဗြိတိသျှဗိုလ်မှူးချုပ် မက်မိုး ရင်း (MAC MORINE) က အုပ်ချုပ်ပြီး ၁၈၂၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ ၂၈ ရက် နေ့တွင် ဂေါဟတ္တီရှိ မြန်မာခံတပ်ဟောင်းတစ်ခု၌ တပ်စွဲလိုက်သည်။ ပြေလ (၁၅) ရက်နေ့တွင် ဒေးဗစ်စကော့ (DAVID SCOTT) တပ်များ နေ့ခင်း သို့ရောက်ရှိစဉ် မြန်မာတပ်များ မာရမုတွင် ခံတပ်ဆောက်လုပ်နေကြသည်။ မေလ (၁၆)ရက်နေ့တွင် နာမည်ကျော် ပန်းဝါတိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

ယင်းတိုက်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှတိုက်မှ အကျအဆုံးများခဲ့သည်။ အာသံ၊ မဏိပူရ စစ်မျက်နှာတွင် အပြင်းအထန် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားနေစဉ်အတွင်း၌ ၁၈၂၄ ခု၊ မေလ (၁၁) ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကင်းဘဲလ် (ARCHLBALD CAMPBELL) ၏တပ်များ ရန်ကုန်မြို့သို့ ရေကြောင်းခရီးမှ ဝင်ရောက် လာကြသည်။

ထိုစဉ်က ရန်ကုန်မြို့ဝန် မင်းလှမဟာမင်းခေါင်မှာ နေပြည်တော်သို့ ရောက်ရှိနေစဉ် ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်သွားသဖြင့် ရေဝန်ကသာ မြို့စောင့် အင်အားဖြင့် ပြန်လည်ခုခံ တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည်။ မြန်မာတပ်သည် ကြည့်မြင် တိုင်၌ ခံတပ်ဆောက်လုပ်နေစဉ် မေလ (၁၆) ရက်နေ့၌ ဗိုလ်ကြီးဘတ်ချ် (CAPT. RICHARD BIRCH) ဦးစီးသောတပ်များ လာရောက်တိုက်ခိုက် ခဲ့သည်။ ၁၈၂၄ ခုနှစ်၊ မေလ (၂၄) ရက်နေ့တွင် နေပြည်တော်မှ စကြာ ဝန်ကြီး ဦးမြတ်ရာအုပ်ချုပ်သည်တပ်ကို ရန်ကုန်သို့ စေလွှတ်သည်။

စကြာဝန်ကြီး ဦးမြတ်ရာနှင့် ကျီဝန်ကြီး ဦးရွဲညိုတို့၏တပ်များ သည် ရန်ကုန်သို့ ရောက်ရှိလာကြပြီးနောက် ကြည့်မြင်တိုင်ကို ဗဟိုပြုကာ ပုဇွန်တောင်၊ တာမွေ၊ ကံဘွဲတို့၌ တပ်စွဲထား၏။ ၁၈၂၄ ခုနှစ်၊ မေလ (၂၈) ရက်နေ့ ကြို့ကုန်းတိုက်ပွဲ၌ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျအဆုံးများစွာရှိခဲ့သည်။ ၁၈၂၄ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၃) ရက်နေ့တွင် ကြည့်မြင်တိုင်ခံတပ်၌ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွား ခဲ့သည်။

၁၅ ● အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသောအတွင်းထောင်များ

ဇွန်လ (၅) ရက်နေ့တွင် စကြာဝန်ကြီးက ငြိမ်းချမ်းရေးကမ်းလှမ်း ထောင်လည်း လက်မခံသဖြင့် တိုက်ပွဲဆက်လက်ဖြစ်ပွားရာ ပုသိမ်မြို့ဝန် ကျီးမဟာကျော်စွာ ကျဆုံးသွား၏။ ထိုအတွင်း သုံးပါးဝန်ကြီး ဦးရန်အောင် စစ်ကူများ နေပြည်တော်မှ ရန်ကုန်သို့ စစ်ကူရောက်လာကြသည်။

၁၈၂၄ ခုနှစ် ကမာရွတ်ခံတပ်တိုက်ပွဲတွင် သုံးပါးဝန်ကြီး ဦးရန် အောင်နှင့် ဝန်ထောက်ဦးရွှေမင်းတို့ ကျဆုံးခဲ့ပြီးနောက် စစ်ကိုင်းမင်းသည် နှုတ်လ (၁၀) ရက်နေ့၌ ညီ သာယာဝတီမင်း၏ စစ်ကူတပ်များကို ရန်ကုန် သို့ စေလွှတ်ပြန်သည်။

အောက်တိုဘာလ (၅) ရက်နေ့ ကျိုက်ကလွဲတိုက်ပွဲ၌ မြန်မာတို့ ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဒီဇင်ဘာလကုန်ပိုင်းတွင် စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလ၏ တပ် များ အာသံ၊ မဏိပူရ စစ်မျက်နှာမှ ရန်ကုန်သို့ရောက်ရှိကြပြီး စစ်ကြောင်း ခြေကြောင်းခွဲကာ အင်္ဂလိပ်တို့ကို တိုက်ခိုက်တော့သည်။ ဒီဇင်ဘာလ (၃) ရက်နေ့တွင် ရွှေတိဂုံကုန်းတော်တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဒီဇင်ဘာလ (၁၅) ရက်နေ့ ကံဘွဲတိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် မဟာဗန္ဓုလ၏တပ်များ မြို့သို့ ဆုတ်ခွာကြရသည်။

၁၈၂၅ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၁၁)ရက်နေ့တွင် သန်လျင်ရှိ မြန်မာ တပ်တို့ အင်္ဂလိပ်တို့ လာရောက်တိုက်ခိုက်ပြီး ဖေဖော်ဝါရီလ(၁၃)ရက်နေ့၌ ခံတပ်၏တပ်များ သာရဝေသို့ ကြည်းကြောင်းချီသည်။ ဗိုလ်မှူးချုပ် ကော် ခုန် (COTTON) ၏တပ်များမှာ ရေကြောင်းမှ ဝန်ဖြူအရောက် ချီတက် ခဲ့တိုက်ကြသည်။

၁၈၂၅ ခု၊ မတ်လ (၇) ရက်နေ့တွင် ကျိုက်ကလွန်ပွန်းဘုရားအနီး မြစ်ဝကျွန်းပွားရာ ခံတပ်ကွပ်ကဲသူ နေမျိုးရထင်ကျဆုံးသည်။ သို့သော် ဗိုလ်မှူး ချစ်ဆော်တွန်၏တပ်များ ဝန်ဖြူခံတပ်ကိုမှ ထိုးဖောက်နိုင်ခြင်းမရှိပေ။

၁၈၂၅ ခု၊ မတ်လ (၂၅) ရက်နေ့တွင် ကင်းဘဲ၏တပ်များ ဝန်ဖြူသို့ ချီတက်ခဲ့ရာ မတ်လ (၂၅) ရက်နေ့၌ တိုက်ပွဲအပြင်းအထန် ဖြစ်ပွားခဲ့ သည်။ ၁၈၂၅ ခုနှစ်၊ ပြေလ (၁) ရက်နေ့၌ စစ်သူကြီး မဟာဗန္ဓုလ ခံတပ်

ဆီ • ဆောင်ရွက်ခြင်းသို့မဟုတ်

အတွင်း ထွန်းထွန်းသည်။ ငြိမ် (၂) ရက်နေ့၌ နေဖြူခံတပ် ကျဆုံးသည်။

ငြိမ် (၂၅) ရက်နေ့၌ အင်္ဂလိပ်တို့ ပြည်မြို့ကို သိမ်းပိုက်သည်။

ဇွန်လ (၁၀)ရက်နေ့တွင် မိုးနည်းဗိုလ်မှူး မင်းသားဦးမြဘူးအုပ် ချုပ်သော မြန်မာတပ်ချီလာပြန်သည်ဟု သတင်းရသောကြောင့် စစ်ပွဲကြာ ရှည်ပြီး စစ်စရိတ်မကုန်ကျစေရန် သြဂုတ်လ(၆)ရက်နေ့၌ ဇလွန်မြို့၌ တပ်စွဲ ထားသော ဗိုလ်မှူးမင်းသားထံ စစ်ပြေငြိမ်းရန် စာပို့သဖြင့် မြန်မာတို့က သဘောတူလက်ခံပြီး ၁၈၂၅ ခု၊ စက်တင်ဘာလ (၆) ရက်နေ့တွင် မြန်မာ ကိုယ်စားလှယ်နှင့် ကင်းဘဲတို့ ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

ဗြိတိသျှတို့ဘက်မှ အထက်စီးနှင့် တောင်းဆိုထားသော အချက် များပါဝင်သဖြင့် စစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ်မှာ အတော်နှင့် အဆင်မပြေ။ ထို့ ကြောင့် ဝက်ထီးကန်တိုက်ပွဲ၊ သင်ဘန်းခံတပ်တိုက်ပွဲ၊ ပုဂံတိုက်ပွဲများ ဆက် လက်ဖြစ်ပွားပြီး မြန်မာတို့ဘက်မှ အရေးနိမ့်ခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် မြန်မာတို့ဖမ်းထားသော အမေရိကန် သာသနာပြု ဆရာ (DR. PRICE) နှင့် အင်္ဂလိပ်တပ်မှ (DR. SANFORD) တို့ကို လွှတ် ပေးပြီး ၁၈၂၆ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၄) ရက်နေ့တွင် မြင်းခြံခရိုင်၊ ရန္တပိုရွာ၌ စစ်ပြေငြိမ်းရေးလက်မှတ် ရေးထိုးလိုက်ကြတော့သည်။

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲကြောင့် မြန်မာတို့သည် ရှုပ်ပူရိက္ခန်း သာမက တနင်္သာရီတိုင်း၊ ရခိုင်ကမ်းမြောင်ဒေသနှင့် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း ဗြိတိသျှတို့လက်ဝယ်သို့ အပ်လိုက်ကြရတော့သည်။

၁၀၀၇

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲ

စစ်တွေအကျဉ်းထောင်သမိုင်း

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲပြီးဆုံးပြီးနောက် ၁၈၂၇ ခုနှစ်တွင် စစ်တွေမြို့သည် အင်္ဂလိပ်အစိုးရ၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သဖြင့် စစ်တွေအကျဉ်းထောင်ကို အကျဉ်းသား (၄၆၄) ယောက်ထားရှိနိုင်သော ထောင်အဖြစ် ၁၈၂၇ ခုနှစ်၌ မြန်မာပြည်တွင် ပထမဆုံးဆောက်လုပ်ခဲ့သော ထောင်ဖြစ်သည်။

၁၈၇၃ ခုနှစ်တွင် စစ်တွေအကျဉ်းထောင်ကို (၁၅) ပေမြင့်သော အုတ်ရိုးကြီးကာရံခွဲပြီး ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် အိပ်ဆောင်နှင့် ဘူးဝများကို တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပထမဆုံးဆောက်လုပ်သော စစ်တွေထောင်မှာ ယခု အလုပ်ဘက်ဝင်းနေရာ၌သာဖြစ်သည်။

ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ အကျဉ်းထောင်အုတ်နံရံကို ခံတပ်သဖွယ် ပြုလုပ်စီမံခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌ ဖျက်စီးခဲ့သော အိပ်ဆောင်များကို မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးရရှိသော အချိန်မှသာ တိုးချဲ့ပြင်ဆင်ဆောက်လုပ်ခဲ့ပါသည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁၁) ရက်နေ့တွင် အကျဉ်းဦးစီးဌာန ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပုံအရ စစ်တွေအကျဉ်းထောင်ကို (က) အဆင့် ထောင်အဖြစ်

သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သား (၉၅၀) ယောက်နှင့်အကျဉ်းဘူးအချုပ်သူ (၅၀)ယောက် စုစုပေါင်း (၁၀၀၀)ယောက်အား ထားရှိရန် သတ်မှတ်ပေးခဲ့ပါသည်။

စစ်တွေထောင်ဘူးကြီးပေါ်တွင် ထောင်ပိုင်အိမ်နှင့် ဂါတ်မကြီးအတွင်း လက်ျာဘက်၌ ရိက္ခာရုံ၊ ထောင်ကျရုံ၊ အချုပ်ရုံးနှင့် ကြိုးတိုက်နှင့် ကြိုးစင်၊ အနောက်ဘက်တွင် အမျိုးသားအိပ်ဆောင် (၁)၊ (၂) နှင့် အမျိုးသမီးအိပ်ဆောင်၊ လက်ဝဲဘက်အဝင်ဝ၌ ဖိုကြီး၊ ဆေးရုံ၊ အနောက်တွင် အလုပ်ကြီးဘက်နှင့် စိုက်ပျိုးရေးခြံများရှိသည်။ (၁၅) ပေအမြင့် အုတ်တံတိုင်းကြီး ကာရံထားသည်။

၁၈၇၂ ခုနှစ်ဆောက်လုပ်စဉ်က အလုပ်ကြီးဘက်တွင်သာ ထောင်ဆေးဆောက်လုပ်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းမှ တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ရခြင်းဖြစ်သည်။ လေးဘက်လေးတန် အုတ်ရိုးကြီးပေါ်၌ မျှော်စင်ကင်းများရှိသည်။ ဘဝန်ခံထောင်ပိုင်မှာ အနောက်တောင်ဘက် အပြင်အုတ်ရိုးထောင်တွင် နေထိုင်သည်။

ထောင်ဘူးဝကြီးအပြင်ဘက်၌ ကတ္တရာလမ်းရှိပြီး ထောင်အရှေ့ဘက်တွင် ရိပ်သာ၊ ရိက္ခာရုံ၊ အရာရှိအိမ်များနှင့် စိုက်ပျိုးခင်းများရှိသည်။ ထက်ယာဘက် ထောင်ဝင်လမ်းမကြီးဘေး၌လည်း ရိက္ခာရုံဒေါင်နှင့် ဆရာဝန်အရာရှိအိမ်များရှိသည်။

အကျဉ်းရုံး

စစ်တွေအကျဉ်းထောင်သည် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ စစ်တွေမြို့၊ မြို့နယ်အင်္ဂလိပ်သာရပ်ကွက်၊ ကုလားတန်မြစ်မှ အနောက်ဘက် ကိုက် (၅၀၁) ခန့်အတွာ ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် (၁၅)ပေမြင့်သော မြေ၌ တည်ရှိသည်။

၂၀ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း
နယ်နိမိတ်

- (က) မြောက်ဘက် - စစ်တွေနည်းပညာကောလိပ်။
- (ခ) အရှေ့ဘက် - ပြည်တော်သာရပ်ကွက်၊ အိုးအိမ်စခန်း
နှင့် ကုလားတန်မြစ်။
- (ဂ) တောင်ဘက် - အရှေ့စံပြရပ်ကွက်၊ ဧည့်ဝတီရေတပ်
စခန်း။
- (ဃ) အနောက်ဘက် - အနောက်စံပြရပ်ကွက်။

အကျယ်အဝန်း

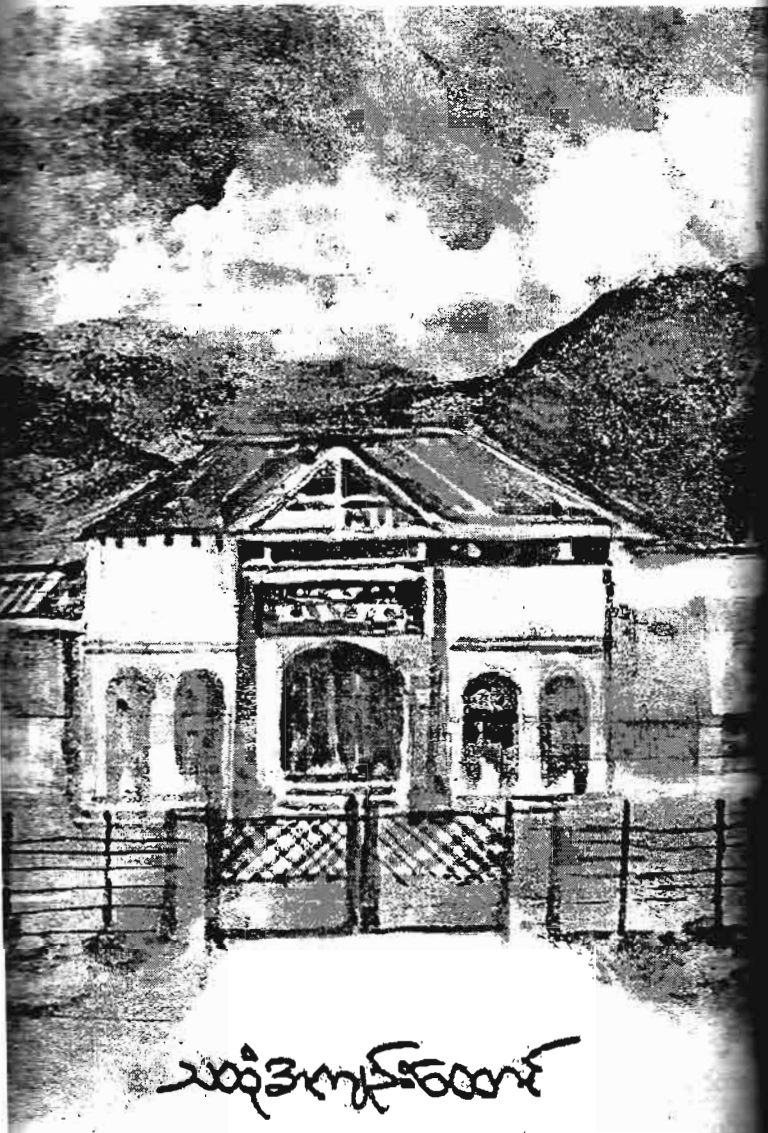
- (က) ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ - ၄၈၀.၃၉၂ ဧက
- (ခ) ထောင်တွင်းဧရိယာ - ၇၀.၇၀၈ ဧက
- (ဂ) ထောင်ပြင်ဧရိယာ - ၁၄၀.၀၀ ဧက

စစ်တွေအကျဉ်းထောင်သည် မြန်မာပြည်တွင် အင်္ဂလိပ်များ ၁၈၂၇ ခုနှစ်ကတည်းက ပထမဆုံးဆောက်လုပ်အသုံးပြုခဲ့သော အကျဉ်းထောင် ဖြစ်သည်။ ယခင်က မြန်မာဘုရင်အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အကျဉ်းထောင်ဟု မခေါ်ဘဲ ကြေးတိုက်ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ နန်းတွင်းနှင့် ပတ်သက်သူ များကိုသာ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်းအား သိမ်းယူပြီးနောက် ၎င်းတို့၏ နယ်ချဲ့ဗျူရီကရက်အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရား ခိုင်မြဲစေရန်အတွက် ကျောက်ဖြူထောင်၊ သံတွဲထောင်နှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ထောင်များအပြင် တနင်္သာရီတိုင်းအတွင်း၌လည်း မော်လမြိုင်ထောင်၊ ဗြိတိထောင်၊ ထားဝယ် ထောင်များကိုလည်း ဆောက်လုပ်အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။

စစ်တွေမြို့အကျဉ်းထောင်

သထုံအကျဉ်းထောင်

သထုံအကျဉ်းထောင်

ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၈၂၄ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲကြောင့် အင်္ဂလိပ်တို့က သထုံမြို့ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် သထုံခရိုင်တစ်ခုလုံးကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းများအရ သိရှိရသည်။

သထုံအကျဉ်းထောင်ကို ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်း ထို့ကြောင့် သက်တမ်းအားဖြင့် နှစ်ပေါင်း (၁၁၈) နှစ်ကျော်ပြီ ဖြစ်သည်။ သထုံအကျဉ်းထောင်အား ၁၈-၂-၁၉၈၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာ့အထိမ်းအမှတ်သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပြီး ရဲအချုပ်စခန်းအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။

၁၅-၃-၁၉၉၃ ရက်နေ့မှ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ထံက အကျဉ်းစီးစီးဖြန်လည်လက်ခံ၍ အကျဉ်းထောင်အဖြစ် ပြန်လည်အသုံးပြုခဲ့ပြီးနောက် အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားများအား လက်ခံဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

၆ • ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

သထုံအကျဉ်းထောင်မှာ ထောင်ငယ်ကလေးသာ ဖြစ်သည်။ လေးဘက်လေးတန် အုတ်ရိုးအတွင်း၌ ထောင်ဘူးဝကလေးကဝင်သည်နှင့် ထောင်တာဝန်ခံရုံ။ ထောင်ကျရုံးနှင့် အချုပ်ရုံးကို စုပေါင်းရုံးအဖြစ် တည်ဆောက်ထားသည်။

အိပ်ဆောင်ရှည်ကြီးတစ်ဆောင်သာရှိပြီး အဆောင်အရှေ့၌ အုတ်ရေချိုးကန်အရှည်ကြီးနှင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်ခိုက်ခင်း၊ ထမင်းချက်ဖိုကြီးတို့ရှိကြသည်။ ထောင်ပိုင်အိမ်မှာ ထောင်အုတ်ရိုးအပြင်ဘက် ဘုရားအနီးတွင်ရှိပြီး အရာရှိနှင့် ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများအား ထောင်ပတ်လည်တွင် တည်ဆောက်ထားသည်။

မြောက်ဘက်တွင် ရန်ကင်းလမ်းနှင့် ခရိုင်ရဲတပ်ဖွဲ့မှူးရုံး၊ တောင်ဘက်တွင် ရန်ကင်းလမ်းနှင့် မိုက်ကရိုတယ်လီဖုန်းအိတ်ချိန်းရုံး၊ အရှေ့ဘက်တွင် ခရိုင်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီရုံး၊ အနောက်ဘက်၌ အနောက်နန်းတော်ရာလမ်းတို့ ရှိကြသည်။

ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာမှာ (၄. ၂၂၅) ဧကသာရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၀. ၆၅၈) ဧက၊ ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၃. ၅၆၇) ဧကရှိသည်။

သထုံထောင်၏ ထူးခြားချက်မှာ တာဝန်ခံထောင်ပိုင်နေထိုင်သော အုတ်ရိုးအပြင်ဘက်၊ အရှေ့တောင်ထောင့် (.....) ဘုရားအနီးတွင် တည်ဆောက်ထားသည်။ အိမ်မဲကြီးဖြစ်သည်။ ဘုရားစေတီမှာ အိမ်မဲကြီးအရှေ့ဘက် ခေါင်းရင်းတွင် ဝင်းခတ်လျက်တည်ရှိသည်။

ထောင်တာဝန်ခံလုပ်သော ထောင်ပိုင်မှာ အရက်သေစာသောက်စားပြီး ဘာသာရေးအလေးမထားသူဖြစ်ပါက မကြာခဏအပြစ်ဖြစ်၍ အငှေယူခံရတတ်သည်။ ဘာသာရေးကို အလေးထားပြီး ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းတရားထိုင်သူဖြစ်ပါက မိသားစု ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်ပြီး ချမ်းသာကြွယ်ဝလာတတ်သည်။

ဥပမာပြရလျှင် ထောင်ပိုင်ဦးသိန်းထွန်းမှာ ကျွန်ုပ်တို့အပတ်စဉ်တူ သူငယ်ချင်းဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က အလွန်ရှုပ်ပွေသဖြင့် (နှာနီ)ဘွဲ့ပင် ရသူဖြစ်

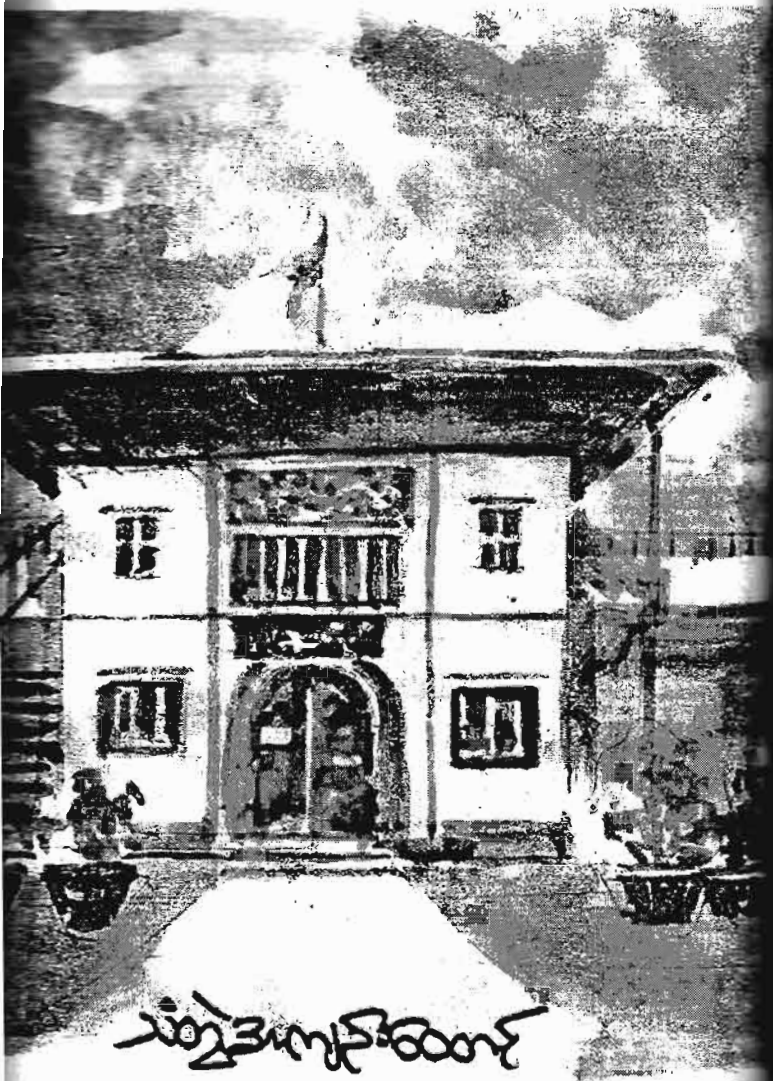
သထုံအကျဉ်းထောင် • ၂၇

သည်။ သထုံထောင်တာဝန်ခံလုပ်မှ ကြောက်လန့်ပြီး ဘုရားတရားအလုပ်တို့ လုပ်ဖြစ်သည်။ သမထနှင့် ပဋ္ဌာန်းကမ္မစရိယကို နက်နက်နဲနဲလုပ်တော့သည်။ ငယ်ကအကျင့်များလည်း ပျောက်သွားသည်။

ဘုရားတရားအလုပ်ကိုလုပ်ရင်း စရဏအင်အားမိပြီး အားကောင်းလာသဖြင့် သမာဓိရလာသည်။ ထို့ကြောင့် မကြာခဏ ထိပေါက်သည်။ အိမ်အနီးရှိ ခေါင်းရင်းမှ ဘုရားစေတီကိုလည်း ရွှေချသည်။ ထို့ကြောင့် စေတီမှာ ရွှေရောင်ဝင်းအိပြီး လွန်စွာ သပ္ပာယ်လှသည်။

ယခု ကျွန်ုပ်တို့အသက် (၆၀) ပြည့်၍ အငြိမ်းစားယူကြတော့ပြီ။ သိန်းထွန်းမှာ ဘာရောဂါမှမရှိ။ ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်ပြီး လူဝတ်ကြောင်ကြိုင် တရားဟောဓမ္မကထိက၊ ဘာသာရေးသင်တန်းဆရာပင် ဖြစ်လို့နေချေပြီဖြစ်သည်။

သံတွဲအကျဉ်းထောင်

သံတွဲအကျဉ်းထောင်

သံတွဲအကျဉ်းထောင်ကို ၁၈၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် ယခုသံတွဲမြို့၊ ဒွါရဝတီ နေရာ၌ စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက် ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် ယခု သံတွဲမြို့နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။

၁၈၉၁ ခုနှစ်တွင် ယခုလက်ရှိ အကျဉ်းထောင်အဆောက်အအုံများ ဤ ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သည် မူလက (ဃ) အဆင့် အကျဉ်းထောင်ငယ် ဖြစ်ပြီး ၁၅-၃-၁၈၉၆ ရက်နေ့မှစ၍ (ခ)အဆင့် အကျဉ်းထောင် ဖြစ်လာပြီး တိုးမြှင့်သတ်မှတ် အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။

သံတွဲအကျဉ်းထောင်သည် ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်ဘက်ပိုင်း မြေပြန့် မြို့သံတွဲမြို့နယ်တွင် တည်ရှိသည်။ သံတွဲထောင်မှာလည်း လေးထောင့်စပ် ပုံ အုတ်ရိုးကာရံထားပြီး အုတ်ရိုးထောင့်များတွင် ကင်းမျှော်စင်များရှိသည်။ နှစ်ထပ်ဘူးဖြစ်သည်။ အတွင်းလက်ယာဘက်၌ အမျိုးသမီးနှစ်ထပ် နှစ်ထပ် ထောင်ကျဆောင်၊ ဘူးဝအတွင်း၌ အောက်ထပ်က ရုံးခန်းဖြစ်၍ အထက်ထပ်က ဂိတ်မကြီးဖြစ်သည်။

အတွင်းလက်ဝဲဘက်၌ အလုပ်ကြီးစာက ရိုဒေါင်ရှိသည်။ အတွင်း ဘက်ဘက်၌ တိုက်ခန်း (၄) ခန်းရှိပြီး အလယ်၌ မိန်းလေး Main Jail အဆောက်အအုံဘက်တွင် ထမင်းချက်ဖိုကြီးရှိသည်။

၃၀ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

Main Jail ၏ လက်ယာဘက်အတွင်း၌ ထောင်ပိုင်ကြီးရုံးတည်ရှိပြီး Main Jail အနောက်ဘက်တွင် အိတ်ဆောင်များ၊ အဝင်ဝတ်ခါးအနီးတွင် ထောင်ဝင်စာရုံရှိသည်။ တာဝတိံသာလမ်းခေါ် ထောင်တွင်းဝင်ရန်လမ်းမှာ တံခါး (၃) ထပ်ကာရံထားသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် မဟာမြိုင်လမ်းနှင့် အမှတ် (၂) ရပ်ကွက်၊ တောင်ဘက်၌ ရွှေဆံတော်ဘုရားလမ်းနှင့် အမှတ် (၄) ရပ်ကွက်၊ အရှေ့ဘက်၌လည်း ရွှေဆံတော်ဘုရားလမ်းနှင့် အမှတ် (၄) ရပ်ကွက်၊ အနောက်ဘက်၌ ထီးချောင်းနှင့် အမှတ် (၆) ရပ်ကွက်တို့ တည်ရှိသည်။

အကျယ်အဝန်း၊ ထောင်ဧရိယာအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ (၂၄၀.၁၁၅) ဧက၊ ထောင်တွင်းဧရိယာ (၀.၉၇၀) ဧကနှင့် ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၂၃၀.၁၅၅) ဧကရှိပါသည်။

သံတွဲအကျဉ်းထောင်မှာ မူလက (ဃ)အဆင့် အကျဉ်းထောင်ကလေးသာဖြစ်သော်လည်း ၁၈၉၆ ခုနှစ်မှ စတင်ပြီး (ခ)အဆင့်အကျဉ်းထောင်အဖြစ် တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထောင်ဝင်စာနှင့် လက်သမားအလုပ်ရုံးအကြား၌သော်လည်းကောင်း၊ ထောင်ကျရုံးနှင့် အိတ်ဆောင်အကြားမြေကွက်လပ်များ၊ အမျိုးသမီးဆောင်နှင့် ထောင်ပိုင်ရုံးအနောက်ဘက် မြေကွက်လပ်များ စသဖြင့် မြေကွက်များပေါ်၌လည်းကောင်း ရာသီပေါ်သီးနှံများဖြစ်ကြသည့် ပန်းဂေါ်ဖီ၊ ဂေါ်ဖီထုပ်၊ မုန့်ညှင်း၊ မုန့်လာဥ၊ နီကိုဥများအပြင် ကန်စွန်းရွက်၊ ဟင်းနုနယ်၊ ချဉ်ပေါင်စသဖြင့် ရာသီမရွေးစိုက်နိုင်သော အပင်များကိုလည်း အကျဉ်းထောင်ရိက္ခာအတွက် စိုက်ပျိုးထားနိုင်စေသေးသည်။

ပင်လယ်ကမ်းခြေ ပင်လယ်စာ၊ သားငါးပေါသောဒေသ ဖြစ်သည့်အပြင် ထောင်ထွက် ဟင်းချက်စရာအသီးအနှံပေါများသော ဒေသဖြစ်သဖြင့်လည်း အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားများအတွက် စားသောက်စရာဟင်းလျာမရှားသော ဒေသဖြစ်သည်။ ပင်လယ်ကမ်းခြေဖြစ်၍ အစားအစာပေါများသည့်အပြင် ရာသီဥတုကလည်း ညီညွတ်မျှတပါသည်။

ဒုတိယ နှစ်လ-ဖြန့်ဖြူးပေးပို့ရန်
ပေါ်ပေါက်လာသော နှစ်လ-ဖြန့်ဖြူးပေးပို့ရန်

စာခန်း [၃]

ခုတ်ယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲအပြီး ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ

၁၈၅၁ ခုနှစ်၊ ပုဂံမင်းလက်ထက် စက်တင်ဘာလအတွင်း ဗြိတိသျှ ဝိုင်း (CHAMPION) သင်္ဘောကပ္ပတိန် (HAROLD LEWIS) ၏အမှုထမ်း ပေါက်ခဲ့သည်။

ချန်ပီယံသင်္ဘောသည် မဒရပ်မှ ရန်ကုန်မြို့သို့လာရောက်စဉ် သီလဝါ မီးပြအနီး ဟတ္တီညောင်ပင်၌ လူသေမှုတစ်ခုဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ချန်ပီယံသင်္ဘော ကပ္ပတိန် လူးဝစ်သည် အိန္ဒိယလူမျိုးအမည်ရတင်နှင့် ရာဇဘာလီဆိုသူ ညီအစ်ကိုနှစ်ဦးကို သင်္ဘောအလုပ်ကြမ်းသမားများအဖြစ် ငှားရမ်းခေါ်ဆောင် လာခဲ့ပါသည်။

ရာဘောလီ ဖျားနာ၍ အလုပ်မဆင်းနိုင်သည်ကို ခိုကပ်သည်ဟုဆိုကာ ကပ္ပတိန်လူးဝစ်က လက်သီးဖြင့်ထိုးသဖြင့် နှစ်နာရီအကြာ၌ ရာဘောလီ သွေးအန်ပြီး သေဆုံးသွားကြောင်း အစ်ကိုဖြစ်သူ အမည်ရတင်က ရန်ကုန်

ခုတ်ယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲအပြီးပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ ● ခုတ် ခိုကပ်ကမ်းအရောက်တွင် မြို့ဝန်ဦးအုပ်ထံ တိုင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၈၅၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၁၂) ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ဝန်ဦးအုပ်က အမှုကို လက်ခံ စစ်ဆေးခဲ့ပါသည်။

သက်ဆိုင်ရာ သက်သေအသီးသီးကို စစ်ဆေးမေးမြန်းပြီးနောက် ၁၈၅၁ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၂၂) ရက်နေ့တွင် အမှုကို ဆုံးဖြတ်ချက် ချခဲ့ရာ သက်သေတစ်ဝက်ခန့်ကသာ လူးဝစ်အပေါ် အပြစ်မရှိကြောင်း ထွက် ဆိုကြသဖြင့် မြန်မာ့တရားစီရင်ထုံးအရ ဒဏ်ငွေဒဂါး (၁၅၀) ပေးလျှော်ရန် အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် နှစ်ဦးသဘောတူ လက်ဖက်စားလျက် အမှုကို ကျ ဆုံးခဲ့ကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့ဝန်သည် အမှုကို (၁၀)ရက်အတွင်း နှစ်ဖက် သက်သေများအား စစ်ဆေးမေးမြန်းလျက် စီရင်ချက် ချမှတ်ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ် သည်။

သို့သော် ချန်ပီယံသင်္ဘော ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမှ ထွက်ခွာသွားပြီး ဆောက် အိန္ဒိယသို့ရောက်ရှိသောအခါ ရန်ကုန်မြို့ဝန်သည် မတရားသဖြင့် ချန်ပီယံသင်္ဘောကြောင့် ပေးဆောင်ရသည့် ဒဏ်ငွေအပါအဝင် နှစ်နာကြေး သိင် (၁၉၂၀) ပါ ရလိုကြောင်း တောင်းခံခဲ့သည်။ ဤအမှုကို ရန်ကုန်မြို့ ဝန်ဦးအုပ်က 'ခလာသီ၊ အမည်ရတင်နှင့် ကပ္ပတိန်လို့တို့ အမှုပြီးချက် ဖြစ်စာ' ဟူ၍ စနစ်တကျ မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့သည်။

အိန္ဒိယဘုရင်ခံဘက်မှ မြန်မာမြို့ဝန်၏ မတရားပြုချက်များကို ဖြေ နှင်းချိဟူ၍ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ LAMBERT သည် ၁၈၅၁ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၂၅) ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာသည်။ ၁၈၅၁ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၂၅) ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့နေ ဗြိတိသျှကုန်သည်တို့က မြို့ဝန်ဦးအုပ်သည် မြို့ဝန်အပေါ် မတရားပြုမှုဆက်ဆံပါကြောင်း အမှု (၃၈) ခုဖြင့် တင်ပြစွပ် စွဲခဲ့သည်။

မည်သို့ဆိုစေကာမူ ပုဂံမင်းသည် ရန်ကုန်မြို့ဝန်ဦးအုပ်အား အင်္ဂလိပ် နှစ်သို့ကျ နေပြည်တော်သို့ ပြန်လည်ခေါ်ယူကာ ပြည်ရွှေတောင်မြို့ဝန် ဦးအုပ်ကို ရန်ကုန်မြို့ဝန်အဖြစ် အစားထိုးခန့်အပ်ပေးခဲ့ပါသည်။

၃၄ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ(၄)ရက်နေ့တွင် မြို့ဝန်သစ်ဦးမှ ရန်ကုန်သို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ ဗြိတိသျှကုန်သည်တို့က (LAMBERT) အားကိုးဖြင့် မြို့ဝန်အပေါ် မထေမဲ့မြင်ပြုကြသည်။ ကုန်သည် (BIRRELL) ဆိုသူ၏ နေအိမ်အတွင်း၌ ယူနီယံကျက်အလံကိုပင် လွှင့်ထူထားရာ မြို့ဝန်ဦးမှ က ရုပ်သိမ်းသောအခါ (LAMBERT) ၏ ခွင့်ပြုချက်အရ ယူနီယံကျက်အလံကို လွှင့်ထူပါကြောင်း မောက်မာစွာ ပြန်ကြားခဲ့သည်။

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၆) ရက်နေ့တွင် (LAMBERT) ၏ ရာဇသံကို ရန်ကုန်မြို့ဝန် ဦးမှထံ လာပို့ကြသည်။ စာပို့အဖွဲ့မှာ ဒေါက်တာ (MC LEOD) နှင့် အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ်များ ဦးဆောင်သော (၅) ဦးအဖွဲ့ဖြစ်သည်။

၎င်းတို့သည် ဗြိတိသျှအလံစိုက်ထူထားသည့် (BIRRELL) အိမ်မှ မြင်းများကိုစီးနင်းကာ အရက်သေစာသောက်စား၍ မြို့ဝန် ဦးမှအိမ်အတွင်းသို့ မြင်းစီးဝင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြို့ဝန်၏စကားပြန် ဦးဖိုးကံက မြို့ဝန်အိမ်ပျော်နေသဖြင့် မစောင့်နိုင်ပါက စာထားခဲ့ရန် ပြောကြားရာ စကားအခြေအတင်ဖြစ်ကြပြီး ပြန်သွားကြသည်။ ထို့ညာညီညီပင် မြန်မာဘုရင်ပိုင် 'ရေရန်းယာဉ်သာ သင်္ဘောကို (HERMES) တိုက်သင်္ဘောဖြင့် တွဲကာ ပင်လယ်ဝသို့ ဆွဲယူသွားခြင်းဖြင့် ရန်စခဲ့ကြသည်။

ရန်ကုန်မြို့ဝန် ဦးမှကလည်း ဤသို့ အမျိုးမျိုး မထေမဲ့မြင်ပြုနေသူ ဗြိတိသျှတို့အား စိတ်ရှည်သည်းခံပြီး ဆက်ဆံခဲ့သည်။ ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၇) ရက်နေ့တွင် ဒလမြို့ဝန် ဦးပသီအား လင်းဘတ်ထံ စေလွှတ်ကာ မြန်မာဘုရင်သင်္ဘောအား ပြန်ပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ သို့သော် လင်းဘတ်က ငြင်းဆိုခဲ့သည်။

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈ ရက်နေ့တွင် အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် ဒါလဟိုဇီ၏ တောင်းဆိုရာဇသံကို မော်လမြိုင်မြို့ရှိ တနင်္သာရီနယ်၊ ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး (COL - BOGALE) ထံသို့ ပို့ပေးလိုက်သဖြင့် မုတ္တမစစ်က

ခတ်ယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲအပြီးပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ * ၃၅
သွားရောက်ယူဆောင်ကာ နေပြည်တော်သို့ ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ မတ်လ(၁၅) ရက်နေ့အရောက် ပို့ပေးခဲ့သည်။

ယင်းရာဇသံတွင် ရန်ကုန်မြို့ဝန်က စာလာပို့သူအရာရှိတို့ကို ခေါ်ထားသဖြင့် တောင်းပန်ရန်၊ ဗြိတိသျှကုန်သည်တို့အတွက် လျှော်ကြေးငွေ (၁) သန်းပေးရန်၊ ရန္တပုံစာချုပ်အရ ဗြိတိသျှကျိပ်စားလှယ်ကို လက်ခံရန်၊ သတ်ရှိ ရန်ကုန်မြို့ဝန်ကို ဖယ်ရှားပေးရန်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍ ပြန်ကြားမှုမပြုပါက စစ်ရေးဖြင့် ဖြေရှင်းရန်ကိုလည်း ဖော်ပြခြင်းပြောက်ထားသည်။

အင်္ဂလိပ်တို့က အကြိမ်ကြိမ်စော်ကားသဖြင့် မြန်မာဘုရင်ကလည်း စစ်ရေးအရ တိုက်ခိုက်ချေမှုန်းနိုင်ရန် မုတ္တမ၊ ပုသိမ်၊ ဟံသာဝတီနှင့် ဧညတီတို့ကြောင်းများကို စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၅) ရက်နေ့တွင် (COL - REIGOLDS) ၏တပ် မုတ္တမသို့ရောက် ရှိလာကာ မြန်မာမြို့စောင့်တပ်နှင့် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားသည်။

ထိုစဉ်က တောင်တွင်းကြီးမြို့ဝန် ဦးကျောက်လုံးဦးစီးသော မုတ္တမတပ်ကြောင်းမှာ လမ်းခရီး၌သာရှိသေးသည်။ လမ်းပြ (SERPENT) ဦးစီးသော အင်္ဂလိပ်စစ်သင်္ဘောများသည် ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁၁) ရက်နေ့တွင် မြန်မာတပ်နှင့် တွေ့ဆုံကာ ရန်ကုန်မြို့တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားသည်။ ထိုနေ့၌ပင် သင်္ဘောတပ်ကို အင်္ဂလိပ်တို့က သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ(၁၂)ရက်နေ့တွင် သိမ်ဖြူခံတပ်တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားသည်။ ယင်းတိုက်ပွဲတွင် အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ် (Lt. DONALDSON) ကျဆုံးခဲ့သည်။ မြန်မာဘက်မှလည်း ကျဆုံးမှုအများအပြားရှိသဖြင့် ခံတပ်မှ ဆုတ်ခွာခဲ့ကြရသည်။ မြန်မာတို့သည် သိမ်ဖြူခံတပ်မှ တစ်ပိုင်ခန့်အကွာ၌ ပြန်တည်စုရုံးခဲ့ကြသည်။

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁၄) ရက်နေ့ ရွှေတိဂုံတိုက်ပွဲတွင် ရန်ကုန်မြို့ဝန်နှင့်အဖွဲ့က ရဲပုံစွာ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးအဆုံးအပြားစွာဖြင့် သိမ်ဖြူခံတပ်နှင့် ရွှေတိဂုံကုန်းတော်ခံတပ် တိုက်ပွဲများအပြီးတွင် ရန်ကုန်မြို့ဝန် ဦးမှ၏တပ်များ စနစ်တကျ ဆုတ်ခွာခဲ့ကြသည်။

၃၆ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ မေလ (၁၉) ရက်နေ့တွင် ပုသိမ်မြို့သို့ အင်္ဂလိပ် တပ်များရောက်ရှိစဉ် မြန်မာတပ်နှင့် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့ပြန်သည်။ ယင်းတိုက်ပွဲ၌ မင်းလှမင်းထင်ကျော်၊ လင်းစင်းတပ်အုပ်၊ ဗိုလ်လင်းတို့ ကျဆုံးခဲ့ကြ၏။

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၂) ရက်နေ့ ပဲခူးတိုက်ပွဲအပြီးတွင် အင်္ဂလိပ် တပ်များ ရန်ကုန်သို့ ပြန်လည်ဆုတ်ခွာသွားကြသည်။ ဇူလိုင်လဆန်းတွင် ရေတပ်ဗိုလ်ကြီး (TARLETON) ခေါင်းဆောင်၍ အင်္ဂလိပ်တပ်များ ပြည်မြို့ သို့ ချီတက်ခဲ့ကြပြန်သည်။

ဇူလိုင်လ (၈) ရက်နေ့တွင် ပြည်မြို့အနီး အကောက်တောင်ခံတပ် မှ သုံးဆယ်ဝန်ကြီး ဦးကြီး၏တပ်များက ဆီးကြိုပစ်ခတ်ခဲ့သော်လည်း မြန်မြို့ ကို အင်္ဂလိပ်တို့က အလွယ်တကူသိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဇူလိုင်လ (၁၀) ရက်နေ့၌ပင် အင်္ဂလိပ်တပ်များ ရန်ကုန်သို့ ပြန်အဆင်းတွင် အကောက် တောင်အနီး၌ ထပ်မံ၍ တိုက်ပွဲဖြစ်ကြပြန်ပါသည်။

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၁၄)ရက်နေ့တွင် ပုဇွန်တောင်ရှိ ရန်ကုန် မြို့ဝန် ဦးမှူး၏အိမ်ကို သစ္စာဖောက်မြန်မာများက အင်္ဂလိပ်တပ်နှင့် ပူးပေါင်း ကာ လာရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် မြို့ဝန်၏တပ်များက ပြန်လည် ခုခံခဲ့ကြသဖြင့် အင်္ဂလိပ်တပ်များ ပြန်လည်ဆုတ်ခွာသွားကြသော်လည်း မြို့ဝန် မှာ ဒဏ်ရာပြင်းထန်စွာ ရရှိခဲ့သည်။

ထိုအတောအတွင်း အင်္ဂလိပ်တပ်များသည် ပြည်မြို့တွင် တပ်စွဲ ထားသည့် မြန်မာတပ်မတော်ကို ချွေနှိုးတိုက်ခိုက်နိုင်ရန် စီစဉ်ခဲ့ကြပြန်သည်။ ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၂၅) ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ် (GODWIN) ဦးစီးသော ဗြိတိသျှတပ်ပေါင်းစု ပြည်မြို့ကို ချီတက်ခဲ့ကြသည်။

အောက်တိုဘာလ (၇)ရက်နေ့တွင် ရေကြောင်းဗိုလ်ချုပ် (ASTEN) ဖျားနာသေဆုံးခဲ့ပြီး အောက်တိုဘာလ (၉) ရက်နေ့တွင် ပြည်ရွှေဆံတော် ကုန်းတော်တိုက်ပွဲ၌ မြန်မာတပ်ကျဆုံးမှု အနည်းငယ်ဖြင့် ဆုတ်ခွာခဲ့ပြီး အင်္ဂလိပ်တပ်က ပြည်မြို့ကို သိမ်းပိုက်လိုက်သည်။

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၁၉) ရက် အကောက်တောင်တိုက်ပွဲ တွင် အင်္ဂလိပ်တပ်မှ ဗိုလ်မှူး(MAJ. GARDEN) ကျဆုံးသည်။ ဒီဇင်ဘာလ

ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲအပြီးပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ ● ၃၇

(၆) ရက်နေ့တွင် ဖိုးဦးတောင်တိုက်ပွဲ၌မူ မြန်မာတို့ ဆုတ်ခွာခဲ့ရသည်။ နိုဝင်ဘာ (၂၁) ရက်တွင် ပဲခူးတိုက်ပွဲ စတင်ခဲ့သည်။

ပဲခူးမြို့သိမ်းတိုက်ပွဲမှာ ပြင်းထန်လှပြီး အကျအဆုံးလည်း အလွန် နှာသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် ရွှေမော်ဓောကုန်းတော်ပေါ်ရှိ မြန်မာခံတပ်ကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သော်လည်း နိုဝင်ဘာလ (၂၇) ရက်နေ့ည၌ မင်းရဲမင်းခေါင် ဆောက်ဦးစီးသည့် မြန်မာတပ်၏ တိုက်ခိုက်မှုကို ခံရသေးသည်။

၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၆) ရက်နေ့တွင် မြန်မာတပ်မကြီးက ရွှေမော်ဓောတွင် တပ်စွဲထားသည့် ဗြိတိသျှတပ်ကို လာရောက်တိုက်ခိုက် နိုင်သည်။ ဤတိုက်ပွဲမှာ အလွန်ပြင်းထန်သည်။ ဒီဇင်ဘာလ (၁၇) ရက်နေ့ တွင် ဗိုလ်ချုပ်ဂေါ်ဒွင် ဦးဆောင်သော အင်္ဂလိပ်တပ်များသည် မြန်မာတပ် များကို ပဲခူးမြို့မြောက်ဘက်သို့ ချီတက်လာခဲ့ကြသည်။

သို့သော် မြန်မာတပ်များ၊ တပ်ဖျောက်လျက်ရှိပြီး တစ်ချိန်တည်း မှာပင် ပြည်မြို့ရှိ ဗြိတိသျှတပ်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ထိုအတောအတွင်း နေပြည်တော်၌ ပုဂံမင်းကို ညီဖြစ်သူမင်းတုန်းနှင့် ကနောင် မင်းသားတို့က တော်လှန်ပုန်ကန်နေသဖြင့် မြန်မာတပ်များအားလုံးကို နေ မြည်တော်သို့ ပြန်လည်ခေါ်ယူခဲ့ရသည်။

ထို့ကြောင့် ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၂၀) ရက်နေ့တွင် မြန်မာ တပ်မှ ဗိုလ် နယ်မြေဖြစ်သော ပဲခူးနယ်ကို အင်္ဂလိပ်တို့က သိမ်းယူလိုက်ကြ သာသည်။

မင်းတုန်းမင်းနှင့် ကနောင်မင်းသားတို့သည် ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင် ဘာလ (၁၇) ရက်နေ့တွင် ရွှေဘိုသို့ထွက်ခွာလာကာ အောင်မြေနှင်းပြီး မြောက်ပိုင်း၌ ပုဂံမင်းအား တော်လှန်ပုန်ကန်ခဲ့သည်။ ၁၈၅၃ ခုနှစ်၊ ဇေဖော် ဇူလိုင်လ (၁၇) ရက်နေ့တွင် မင်းတုန်းမင်းသားဘက်က အနိုင်ရရှိကာ မင်းတုန်း မင်းနန်းတက်လာသည်နှင့် အင်္ဂလိပ်နှင့် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော စစ်ပွဲကို အပြီး သတ်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းတော့သည်။

၃၈ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

၁၈၅၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၂၂) ရက်နေ့တွင် ကျောက်မော်ဝန်ကြီး
ဦးကြာဥကို ပြည်မြို့သို့စေလွှတ်ပြီး မတ်လ (၃၁)ရက်နေ့၌ အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ်
(LAMBERT), (ARTHUR PHAYRE) တို့နှင့် တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းစေခဲ့သည်။

ဗြိတိသျှတို့သည် မြေထဲမြို့မြောက်ဘက် (၆)မိုင်အကွာအထိ သိမ်း
ပိုက်ထားရှိပြီး ဝန်ကြီးဦးကြာဥအား စစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ်ကို သဘောတူညီ
ကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးစေရာ ဝန်ကြီးက ငြင်းဆန်ခဲ့သည်။

အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် ဒါလဟိုဇီက အကယ်၍ မြန်မာဘုရင်သည်
မြေထဲမြို့အထက်အထိမယူဘဲ ပြည်မြို့အထိသာ သိမ်းပိုက်ခြင်းကို သဘော
တူညီကြောင်း လက်မှတ်ရေးထိုးပေးလျှင်လည်း လက်ခံရန် ဗြိတိသျှအရာရှိ
များအား မှာကြားထားပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော် မြန်မာဘုရင်သည် အင်္ဂလိပ်တို့
နယ်မြေလုယူခြင်းကို အသိအမှတ်မပြုသော်လည်း တရားဝင်ကန့်ကွက်ခြင်း
မရှိသဖြင့် စစ်ပြေငြိမ်းသွားခဲ့ပါသည်။

www.burmeseclassic.com

ထောင်ကို စတင်ဖွင့်လှစ်သော ခုနှစ်မှာ ၁၈၈၉ ခုနှစ်ဟု မှတ်ယူဆော်ကြွင်း ဖြစ်သည်။

ပုသိမ်အကျဉ်းထောင်သည် ပုသိမ်မြို့အမှတ် (၄)ရပ်ကွက်နှင့် အမှတ် (၅) ရပ်ကွက် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ နယ်မြေအတွင်း တည်ရှိပါသည်။ ထောင်အနီးတွင် လယ်ကွင်းကျယ်ကြီးရှိပြီး ရော်ဘာပျိုး ဥယျာဉ်လည်း တွဲလျက်တည်ရှိသည်။ စနစ်တကျ စပါးစိုက်ပျိုးသဖြင့် မိုး အခါ နွေစပါးတို့ဖြင့် စိမ်းစိုလန်းဆန်းနေသော စပါးခင်းကြီးကို တစ်နှစ်ပတ် တွဲ မြင်တွေ့နိုင်သည်။

ပုသိမ်အကျဉ်းထောင်သမိုင်း

ပုသိမ်မြို့သည် ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ မေလ (၂၃) ရက်နေ့တွင် ဒုတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲကာလ၌ အင်္ဂလိပ်စစ်တပ်အုပ်ချုပ်မှုလက်တွင်းသို့ ထူ ရောက်ခဲ့ပြီးနောက် ယခု အမှတ် (၃) အစိုးရ အထက်တန်းကျောင်းဝင်း၌ မြေနေရာ၏ မြောက်ပိုင်းတွင် အကျဉ်းထောင်ကို ဆောက်လုပ်ခဲ့ပြီး ထောင် ဘက်၌ တရားရုံးထားရှိသည်ဟု သိရှိရသည်။

ယင်းအချိန်တုန်းက မြေကတုတ်ပေါ်တွင် ဝါးထရံများနှင့် ယာထီ အဆောက်အဦသာဖြစ်သည်ဟု သိရှိရပါသည်။ ၁၈၈၁ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွား သော မရမ်းချိုလမ်း၊ အိမ်အမှတ် (၂) တွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည့် ဦးအာဖီ (ခေါ်) မစ္စတာအာဖီရာမန်ဆိုသူမှတစ်ဆင့် သိရှိရပါသည်။

ဦးအာဖီ၏ဖခင် မစ္စတာတေဗာအာလီသည် ထောင်မှူးအဖြစ် အမှု ထမ်းရာမှတစ်ဆင့် ခရိုင်ဝန်ရုံး၌ ဘီလစ်စာရေးကြီးအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့တာထိ ထမ်းဆောင်ခဲ့ပြီး (၈) နှစ်အကြာတွင် သေဆုံးရာ ၎င်းသိမ်းဆည်းထားခဲ့ သည့် စာရွက်စာတမ်းများအရ ပုသိမ်မြို့အကျဉ်းထောင်ကို မည်သည့်ခုနှစ် သက္ကရာဇ်၊ လကို အတိအကျမသိရှိရသော်လည်း ၁၈၈၈ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း စတင်ဆောင်လုပ်ခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းယူဆရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပုသိမ်အကျဉ်း

ပုသိမ်အကျဉ်းထောင်ကြီးမှာ ရှေးခတ် အင်္ဂလိပ်ပုံစံအတိုင်း ခိုင်ခံ့ ထူထဲသည်။ စတုဂံပုံစံဖြစ်ပြီး မရမ်းချိုလမ်း၊ ဈေးချောင်းလမ်းနှင့် ပြည်တော်၊ သာလမ်းတို့ကြား၌ တည်ရှိပြီး (၁၅) ပေမြင့်သော အုတ်ရိုးပေါ်တွင် အစောင့် (တင်းမျှော်စင်) (၆) ခုရှိသည်။

ဈေးချောင်းလမ်းဘက်တွင် ဘူးတံခါးမကြီးတည်ရှိပြီး အပေါ်ထပ် မှုင် ထောင်တာဝန်ခံ၊ ထောင်ပိုင်ကြီးအိမ်ဖြစ်သည်။ ဘူးတံခါးကြီးမှ အတွင်း မှုင်ထပ်နှင့် လက်ယာဘက်တွင် ရိက္ခာဂိုဒေါင်၊ လက်သမားအလုပ်ရုံ၊ အစာရုံ၊ စက်ပြင်ဂိုဒေါင်တို့ရှိပြီး အနောက်ဘက်ဝင်းမှာ အလုပ်ကြီးဘက် မှုင်ဖြစ်သည်။ မီးစက်နှင့် အလုပ်ရုံအရည်ကြီး (၃) ရုံရှိသည်။

ဘူးတံခါးကြီး၏ လက်ဝဲဘက်အတွင်း၌ ဖိုကြီး၊ မီးစက်၊ တိုက်ခန်း၊ မှုင်ကြီး အုတ်ရိုးတစ်လျှောက်တွင် အမျိုးသမီးအိမ်ဆောင်နှင့် တိုက်ခန်း၊ မှုင်စက်တွင် အမျိုးသမီးအိမ်ဆောင်ရည်ကြီးနှင့် စေတီကလေးရှိသည်။

ထောင်မကြီးအလယ်ပတ်၌ MAIN JAIL ကို ဝိုင်းရံထားလျက် မှုင်ထိုက်အမျိုးသားအိမ်ဆောင်ရည်ကြီး (၄) ဆောင်က ဝိုင်းရံနေပြီး တိုးချဲ့ မှုင်ကြီးဂိုဒေါင်နှစ်လုံးနှင့် ဂေါ်ရာဆောင်ခေါ် အဆောင်တစ်ခုလည်း ရှိသေး သည်။

(၃)မျှော်စင်နှင့် (၄)မျှော်စင်ကြား အုတ်ရိုးအတွင်း၌လည်း နှစ်ထပ် ဆောင်ဆေးရုံ၊ ရင်ခွဲတိုက်နှင့် ကြိုးစင်၊ သီးသန့်တိုက်ခန်းလည်း ရှိသေး သည်။ ယခင်ရေးအခါက ပုသိမ်ထောင်ကြီးမှာ ပုသိမ်မြို့စွန့်တွင် တည်ထား

၄၂ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ဟန်ရှိသော်လည်း ယခုအခါတွင်တော့ ရပ်ကွက်ကြီး (၄)နှင့် (၅)ကြား စည်ကားရာနေရာတွင် တည်ရှိနေသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် ပုသိမ်ထောင်ကြီး၏မြောက်ဘက်တွင် မရမ်းချိုလမ်းနှင့် စစ်သားစုဆောင်းရေးတပ်၊ ရ. ယ. က နယ်မြေ။

တောင်ဘက်တွင် ဘူတာရုံလမ်း၊ မြန်မာ့လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးလုပ်ငန်းရုံးနှင့် ပြည်တော်သာတိုက်ခန်းများ၊ အမှတ်(၂)ရပ်ကွက် ရ. ယ. က နယ်မြေ။

အရှေ့ဘက်တွင် ပုသိမ်-ဟင်္သာတမီးရထားလမ်းနှင့် မဟုံစေတီလမ်း၊ အမှတ် (၅) ရ. ယ. က နယ်မြေ။

အနောက်ဘက်တွင် ဈေးချောင်းလမ်း၊ ရွှေစေတီနှင့် ယင်းတို့ကို ဖြတ်လျက် မင်းကြီးလမ်းရှိပြီး အမှတ် (၄) ရ. ယ. က နယ်မြေဖြစ်သည်။

အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ (၅၀.၆၃၈)ဧက ထောင်တွင်းဧရိယာ (၁၈.၀၀၉)ဧကရှိပြီး ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၃၂.၆၂၉)ဧက ရှိပါသည်။

ပုသိမ်ထောင်ကြီးကို ၁၈၈၉ ခုနှစ်ကတည်းက တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သဖြင့် ယခု ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် နှစ်သက်တမ်း (၁၂၂)နှစ်ရှိပြီဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်း ရာကျော်သက်တမ်းရှိပြီဖြစ်သော်လည်း အင်အားစွမ်းရည်မှာ ယခုအချိန်ထိ ခိုင်ခံ့ကောင်းမွန်ဆဲဖြစ်သည်။

ယခင်ဆောက်လုပ်စဉ်က ပုသိမ်မြို့စွန့်တွင် ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါ လူဦးရေ ထူထပ်သိပ်သည်းလာပြီး မြို့ရွာရပ်ကွက်များ တိုးချဲ့စည်ပင်လာသဖြင့် ပုသိမ်အကျဉ်းထောင်ကြီးမှာ ပုသိမ်မြို့ထဲသို့ မကျတကျတွင် ရပ်တည်နေချေပြီ။

ပုသိမ်ထောင်ကြီးမှာ မြို့ထဲသို့ ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက်လာခြင်း မဟုတ်ပါ။ သူ့မူလတည်ဆောက်ခဲ့သည့် နေရာမှ တစ်လက်မမျှပင် မရွှေ့ပါ။ ထိုမူလ မြို့ကြီးကသာ ကျယ်ဝန်းလာပြီး ပုသိမ်ထောင်ကြီး အနီးပတ်ဝန်းကျင်သို့ ချဲ့ထွင်မျှီလာခြင်းဖြစ်သည်။

ပုသိမ်ထောင်ကြီး

ဟင်္သာတ အကျဉ်းထောင်

အင်္ဂလိပ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းအား ၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၂၀)ရက်နေ့တွင် ကပ္ပတိန် ဆယ်ယာကို ဖြိုပြုအုပ်ချုပ်ရေးတာဝန် ပေးအပ်ခဲ့ပြီး ပဲခူး၊ ဇရာဝတီနှင့် ဟင်္သာတနယ်မြေများကို ခရိုင်များဖွဲ့စည်းပြီး ဗြိတိသျှအင်ပါယာအတွင်း သွတ်သွင်းကြောင်း ကြေညာခဲ့သည်။

ဟင်္သာတခရိုင်တွင် မျိုးချစ်ဗိုလ်မြတ်ထွန်းခေါင်းဆောင်၍ ယော်လှန်ခြင်း၊ ရာဇဝတ်မှုများလည်း ထူပြောလာခြင်းကြောင့် တိုင်းရင်းသားများအား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အလို့ငှာ ၁၈၅၄ ခုနှစ်တွင် ယခု ဟင်္သာတထောင်ကြီးတည်ရာနေရာ၌ပင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပါသည်။

၁၈၆၁ ခုနှစ်တွင် ဟင်္သာတထောင်ကိုဖျက်ပြီး ပုလိပ်ဂါတ်တဲအဖြစ် ထားရှိပြန်သည်။ ၁၈၇၄-၇၅ တွင် ပုလိပ်ဂါတ်တဲပတ်လည်၌ အုတ်ရိုးများ စတင်ဆောက်ခဲ့သည်။ ၁၈၇၅ - ၇၆ ခုနှစ်တွင် ဟင်္သာတပုလိပ်ဂါတ်တဲကို စတုတ္ထတန်း ခရိုင်အဆင့်အကျဉ်းထောင်ဟု သတ်မှတ်ပြီး ထောင်ဒဏ် (၆) အောက်ကျခံရသော အကျဉ်းသားများအောင် ထားရှိခဲ့ပါသည်။

၁၈၉၂-၉၃ ခုနှစ်တွင် အုတ်ရိုးအမြင့်များ (၁၈) ပေအထိ ထိုးမြှင့်ခြင်း၊ အဆောက်အဦများ တိုးချဲ့ခြင်းများပြုလုပ်ပြီး ခရိုင်အကျဉ်းထောင်

အဆင့်သို့ တိုးမြှင့်၍ ပြစ်ဒဏ် (၅) နှစ်အထိ အကျဉ်းသားများကို လက်ခံထားရှိခဲ့ပါသည်။

၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် အကျဉ်းထောင်များ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပုံအရ ဟင်္သာတအကျဉ်းထောင်အား (ခ) အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ပြီး ပြစ်ဒဏ် (၁၀)နှစ်အောက် အကျဉ်းသားများနှင့် အချုပ်သားများ (၅၀၀)ဦးအထိ လက်ခံထိန်းသိမ်းရန် တိုးချဲ့သတ်မှတ်ထားခဲ့ပါသည်။

ဟင်္သာတထောင်သည် ဟင်္သာတမြို့၊ ရုံးကြီးရပ်ကွက်၊ မြေကွက်အမှတ် (၃၂)၊ ဦးပိုင်အမှတ် ၁၉/၂၀/၂၁ (က) တွင် တည်ရှိပါသည်။

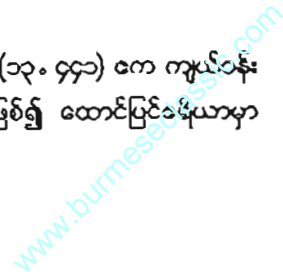
ဟင်္သာတထောင်ပုံစံမှာ လေးထောင့်စပ်စပ် စတုရန်းပုံစံဖြစ်ပြီး ထောင့်လေးထောင့်တွင် မျှော်စင်ဘူးများရှိသည်။ မြောက်ဘက်တွင် ဗိုလ်စောထောင်လမ်း၊ တောင်ဘက်တွင် လမ်းမတော်လမ်း၊ အရှေ့ဘက်တွင် ဘောကလမ်း၊ အနောက်ဘက်တွင် မန်းဘခိုင်လမ်းတို့ကြားတွင် တည်ရှိသည်။

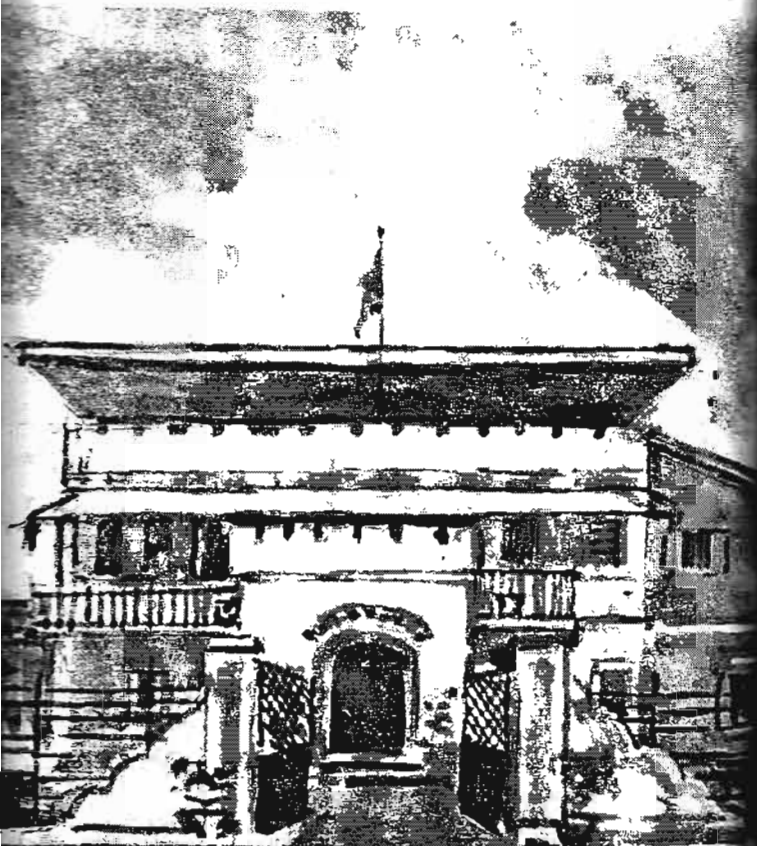
ဘူးဝကြီးမှ ထောင်တွင်းသို့ ဝင်လျှင် လက်ဝဲဘက်၌ ဖိုကြီးနှင့် အုတ်ခန်းများ၊ အတွင်းအုတ်ရိုးခြား၌ Main Jail လမ်းဘေး၌ ဝဲယာနှစ်ထပ် ဆင်ဆောင်အမှတ် (၁)၊ (၂)၊ (၃)၊ (၄) ရှိသည်။ ထောင်ဗဟိုတွင် Main Jail မှုန့် ဆက်သွားပါက အလုပ်ဘက်ဝင်းက လက်ဝဲဘက်တွင်ရှိပြီး အလုပ်ရုံ (၁) ဆောင်ရှိသည်။

ထောင်ဘူးဝကြီးမှ ဝင်လျှင် လက်ယာဘက်၌ အမျိုးသားအချုပ်ထောင်၊ အုတ်ရိုးနှင့်လမ်းခြား၌ အနောက်ဘက်၌ အမှတ် (၁)၊ (၂) အိပ်ထောင်များ၊ လမ်းခြား၌ ထောင်ဆေးရုံဆောင်နှင့် ရိက္ခာရုံအိုင်ရှိသည်။

တာဝန်ခံထောင်ပိုင်ကြီးအိမ်နှင့် အမျိုးသမီးဆောင်မှာ ထောင်ဘူးဝအထွေထွေထောင်အုတ်ရိုးအပြင်ဘက်၌ သီးခြားရှိသည်။ ဂါတ်မကြီးမှာ ဘူးပေါ်၌ တည်ရှိသည်။

အကျယ်အဝန်းမှာ ထောင်ပိုင်မြေဧက (၁၃.၄၄၁) ဧက ကျယ်ဝန်းပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၆.၇၉၃) ဧက ဖြစ်၍ ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၆.၆၄၈) ဧက ဖြစ်သည်။

မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်

မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်

၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်းသည် အင်္ဂလိပ်လက်
အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့သည်။ မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်အား ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်
အောက်တွင် ကန်ထရိုက်တာ မစ္စတာကာလူးစန်နှင့် ရှုကူစန်ညီနောင်တို့က ဆောက်
တည်ကြပြီး ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်ကို စတင်ဖွင့်လှစ်
ခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်သည် အကျဉ်းဌာန၊
တရားရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ ဗဟိုအကျဉ်းထောင် (၉) ထောင်တွင်
အမှတ် ၃ အပါအဝင်ဖြစ်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်လည်း မြောင်းမြအကျဉ်း
ထောင်သည် တရားရေးဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်တွင် ဆက်လက်တည်ရှိပြီး
၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်ကို 'စံပြအကျဉ်းထောင်' အဖြစ်
အသတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

၁၉၄၄ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁)ရက်နေ့တွင် အကျဉ်းဦးစီးဌာနကို အသစ်
ဖွဲ့စည်း ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းခဲ့ရာ မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်သည် (က) အဆင့်
အကျဉ်းထောင်အဖြစ် တိုးချဲ့သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

၄၈ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်သည် မြောင်းမြမြို့ မြေကွက်အမှတ် ၂၂၆ (က)၊ ၂၂၆ (ခ) ယေတွင် တည်ရှိပါသည်။

မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်မှာ လေးထောင့်စတုဂံပုံဖြစ်သည်။ ဘူးတံခါးကြီးအပေါ်၌ ဂါတ်မကြီးနှင့် ထောင်ပိုင်အိမ်ရှိသည်။ အတွင်းဝင်သည် နှင့် ထောင်ကျရုံးနှင့် အချုပ်ရုံး၊ မိန်းဂျေးလမ်း လက်ဝဲဘက်၌ နှစ်ထပ်အချုပ်အိပ်ဆောင်၊ လက်ယာဘက်၌ နှစ်ထပ်ထောင်ကျ အိပ်ဆောင်၊ အိပ်ဆောင် (၂) ဆောင်ကြား၌ Main Jail အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရုံးရှိသည်။ အနီး၌ ထမင်းချက်ဖိုကြီးရှိသည်။

အမျိုးသမီးအိပ်အဆောင်မှာ မျက်နှာစာဘူးဝ၊ အုတ်ရိုးထောင့်တွင်ရှိပြီး တံခါးမှာ အုတ်ရိုးကိုဖောက်၍ ပြုလုပ်ထားသည်။ ကင်းရှောင်စင်များမှာ အနောက်ဘက် အုတ်ရိုးထောင့်ထိပ်များပေါ်တွင် အမှတ်(၁)၊ (၂)၊ (၃) တို့တည်ရှိသည်။ ထောင်အရှေ့လက်ဝဲဘက်၌ ညွှန်ရိပ်သာ ရှိပါသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်၌ လျော်ရွေးလျော်ထုတ်စက်ခုံ တန်တစ်ရာဆန်စက်၊ ဖွဲနုဆီစက်၊ ရပ်ကွက်လူနေအိမ်များနှင့် မြောင်းမြမြို့လယ်ရပ်ကွက်။

တောင်ဘက်၌ အကျဉ်းထောင်ပိုင်နယ်မြေတွင် ခလရ (၉၃) မှာ လုပ်ကိုင်နေသော လယ်မြေနှင့် အရှေ့ဘက်တွင် စက်မှုလယ်ယာဦးစီးဌာနနှင့် လူနေအိမ်များ တည်ရှိသည်။

အနောက်ဘက်၌ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားခွဲရုံ၊ အကျဉ်းထောင်လယ်မြေများနှင့် မြောင်းမြမြို့ရပ်ကွက်များဖြစ်သည်။

အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ (၃၉၇.၂၇) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာအဖြစ် (၁၄.၂၇) ဧက၊ ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၃၈၃. ၀၀) ဧက ကျယ်ဝန်းပါသည်။

မြောင်းမြအကျဉ်းထောင်

မအူပင်အကျဉ်းထောင် တည်နေရာမှာ မအူပင်မြို့ပေါ်ရှိ အမှတ်

၁၅ ရပ်ကွက်တွင် တည်ရှိပါသည်။

မအူပင်အကျဉ်းထောင်မှာ မအူပင်မြို့၊ ကမ်းနားလမ်းနှင့် မင်းလမ်း
ကြားတွင် တည်ရှိပြီး ဘူးဝတ်ခါးကြီးအပေါ်၌ တာဝန်ခံ ထောင်ပိုင်အိမ်ရှိ
သည်။ ဂါတ်မကြီးမှာ လက်ဝဲဘက် ဘူးဝတ်ခါးကြီးဘေး၌ တည်ရှိသည်။

ဘူးဝတ်ခါးကြီးအတွင်းသို့ ဝင်သည်နှင့် လက်ဝဲဘက်၌ စေတီတစ်ဆူ
နှင့် ဘုရားဝတ်ပြုဆောင်၊ အမျိုးသမီးအိပ်ဆောင်နှင့် စတိုခန်း၊ ထောင်ကျွန်း
ကြားရှိအိမ်တို့ ရှိသည်။ အလယ်တွင် အုတ်ရုံမြေကွက်လပ်တစ်ခုရှိပြီး တန်းစီ
လှုပ်ထားသည်။

ဘုရားစေတီအနီးတွင် ထမင်းချက်ဖိုကြီး၊ အချုပ်ဆောင်နှင့် တိုက်
ခန်းများရှိသည်။ တိုက်ခန်းများအနောက်တွင် မိလ္လာဆောင်ရှိပြီး လက်ယာ
ဘက်ဘူးဝတ်ခါးဝကြီးအဝင်အတွင်း၌ ရေချိုးကန်ရှည်ကြီး၊ အလုပ်ရုံနှင့် ထောင်
ထုတ်ဆောင်ရှိသည်။

မအူပင်ထောင်မှာ လေးထောင့်ပုံစံဖြစ်ပြီး အနောက်ဘက် အုတ်ရိုး
ဆောင် ထိပ်ဖျားပေါ်၌ ဘူးမျှော်စင် (၁) နှင့် (၂) ရှိသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် ခရိုင်နှင့် မြို့နယ်အေးချမ်း
အသားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီရုံးနှင့် ခရိုင်ရဲတပ်ဖွဲ့မှူးရုံးတို့ ရှိကြသည်။
ဆောင်ဘက်၌ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန ဝဠုန်ရိပ်သာရှိသည်။ အရှေ့
ဘက်၌ ကမ်းနားလမ်းနှင့် တိုးမြှုပ်တို့တည်ရှိပြီး အနောက်ဘက်၌ မြန်မာနိုင်ငံ
ဆောင်ရွက်မှုနှင့် မြန်မာ့လှုပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရုံးရှိသည်။

အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ (၇၀၂၀၄) ဧက၊
ဆောင်တွင်းဧရိယာ (၁၀၇၁၄) ဧက၊ ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၅၀၇၉၀) ဧက
ရှိပါသည်။

မအူပင်အကျဉ်းထောင်ကို (၁၈၇၅) ခုနှစ်၊ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယ
စစ်ပွဲအပြီး ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ ဆောက်လုပ်စဉ်က မအူပင်မြို့လယ်
၌ အတော်လှမ်းသည်ဟု သိရသည်။

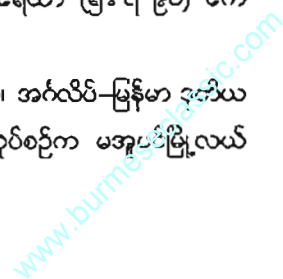
မအူပင်အကျဉ်းထောင်

မအူပင်အကျဉ်းထောင်သည် အင်္ဂလိပ်ခေတ် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ
ဒုတိယစစ်ပွဲအပြီး ၁၈၇၅ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သဖြင့် ယနေ့
အထိ နှစ်ပေါင်း (၁၃၀) ကျော်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

မူလအကျဉ်းထောင် အဆောက်အဦများမှာလည်း ရှေးဟောင်း
အဆောက်အဦများသာ ဖြစ်သည်။ ခေတ်အဆက်ဆက် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်း
မွမ်းမံခဲ့ကြသဖြင့် ခိုင်ခံ့တည်ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ မူလအစက အကျဉ်းသား
(၆၀)ခန့်နှင့် အကျဉ်းသူ (၅)ဦးခန့်သာထားရှိခဲ့ပြီး ယနေ့ခေတ်တွင် အကျဉ်း
သား (၈၀၀)လောက်ခန့်နှင့် အကျဉ်းသူ (၆၀) ဦးခန့်အထိ ထားရှိနိုင်သော
အဆောက်အဦများကို တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ခဲ့ပါသည်။

ယခုအခါတွင် အိပ်ဆောင် (၆) ဆောင်နှင့် အမျိုးသမီးအိပ်ဆောင်
(၂) ဆောင်ထားရှိသည်။ ရေတွင်း (၁) တွင်း၊ ရေတုံကင် (၁)စုံလည်း ရှိ
သဖြင့် နေရာသီဥတု ထောင်တွင်း၌ ရေလုံလောက်စွာ ရရှိနိုင်ပါသည်။
အကျဉ်းသား အချုပ်သားများမှာလည်း အများအားဖြင့် တောင်သူလယ်
သမားများနှင့် ရေလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။

၁၂။ သင်္ဃာတော်ကြီးတော်

သင်္ဃာတော် နှစ်ပေါင်း (၁၃၀)ခန့်ရှိပြီ ဖြစ်သဖြင့် တိုးမြှင့်ကမ်းချိ
ပြီး မြစ်ချောင်းတစ်လျှောက် ယခုအခါတွင် သင်္ဃာတော်ဆိပ်မှာ ထောင်ကြီးရှေ့
အနီးတွင် ရေနှင့်အတူတည်ရှိပြီး အလွန်စည်ကားသော မြို့လယ်ခေါင်
ရပ်ကွက်ကြီးအပေါ်တွင် မအူပင်အကျဉ်းထောင်ကြီးက ထီးထီးကြီး ရပ်နေ
ပြန်သည်။

အကျဉ်းထောင်ကြီးက ခြေထောက်ပေါက်၍ မြို့လယ်ခေါင်နေရာ
သို့ နေရာရွှေ့ပြောင်းလာခြင်းမဟုတ်ပါ။ မြစ်ကမ်းပြိုသဖြင့် ရပ်ကွက်အိမ်
များက ထောင်ကြီးအနောက်ဘက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းကြသဖြင့် မအူပင်အကျဉ်
ထောင်ကြီးက မြို့လယ်ခေါင်ရှေ့တန်း သင်္ဃာတော်ဆိပ်အနီးသို့ ရောက်ရှိနေခြင်း
ဖြစ်သည်။

မြစ်ချောင်းတစ်လျှောက်
သင်္ဃာတော်ဆိပ်မှာ ထောင်ကြီးရှေ့

အခန်း [၄]

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တာဝန်ယခစ်ပွဲပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ

၁၈၈၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် တောင်ငူမြို့မှ သစ်ခေါင်း (၉) ဦး ဘုံဘောဘားမား သစ်ကုမ္ပဏီသည် သစ်လုံးရေထိမ်ချန်ကာ အလုပ်သမား ကိုလည်း လုပ်ခအား ကုန်စင်အောင်မပေးကြောင်း၊ နေပြည်တော်သို့ ကြားခဲ့သည်။

သစ်ခေါင်းများဖြစ်ကြသည့် ကျောက်တော်မြို့စာရေး ဦးပိုး၊ ယခင် မြို့အုပ် ဦးရွှေမော်၊ လယ်မမြို့သူကြီး ဦးဖောက်တို့၏ စာရင်းမှာ ...

- (၁) ၁၈၈၃ခုနှစ် ကုမ္ပဏီသို့သွင်းသောသစ်လုံးရေ = ၄၂၂၃၃ ကုမ္ပဏီက စာရင်းပြသစ်လုံးရေ = ၁၃၀၆၉
- (၂) ၁၈၈၄ခုနှစ် ကုမ္ပဏီသို့သွင်းသောသစ်လုံးရေ = ၄၇၅၆၇ ကုမ္ပဏီက စာရင်းပြသစ်လုံးရေ = ၁၃၀၆၉
- (၃) စုစုပေါင်းသွင်းသော သစ်လုံးရေ = ၈၉၈၀၀ ကုမ္ပဏီက စာရင်းပြသစ်လုံးရေ = ၃၂၁၂၈ ထိမ်ချန်သစ်လုံးရေ = ၅၇၆၇၂

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တာဝန်ယခစ်ပွဲပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ ● ၅၅

ထို့ကြောင့် မြန်မာဘုရင်လွှတ်တော်က တောင်ငူသစ်တောနဲ့စာရင်း တို့ ကူးယူစစ်ဆေးရာ သစ်လုံးရေပေါင်း ၅၆၁၇၇ မှာ စာရင်းပျောက်နေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ယင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ ဘုံဘောဘားမား သစ်ကိုယ်ထုလုပ် JA. BRYCE.H.MAXEWLL နှင့် G.ANDREINO တို့ကို လွှတ်တော်သို့ ဆင့်ခေါ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပြစ်မှုထင်ရှားသဖြင့် သစ်လုံးဖိုး ငွေ (၁၀၅၅၅၃၃) ကျပ်၏ နှစ်ဆအဖြစ် ဒဏ်ငွေ (၂၃ သိန်း) ပေးဆောင်ရန် ခုနှစ်၊ ဩဂုတ် ၁၂ ရက်နေ့တွင် လွှတ်တော်က အမိန့်ချမှတ်လိုက်သည်။

ဘုံဘောဘားမား ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့သည် ဒဏ်ငွေပေးဆောင်ခြင်း နှင့်ဆိုင်ရာ အမှုကို အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံသို့ပင် တိုင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရက အမှုကို ခေတ္တဆိုင်းငံ့ပေးရန် မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။

မြန်မာ့လွှတ်တော် အခွန်ဌာနတာဝန်ခံ ပေါက်မြို့အတွင်းဝန်ကြီး ဦးဘုန်းကုမ္ပဏီ ဒဏ်ငွေကိုသာ ပေးဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး တစ်လတစ်ကြိမ်ဖြင့် အခွန်အတွင်း (၄) ကြိမ်ခွဲ၍ အရစ်ကျပေးသွင်းနိုင်ပါကြောင်း ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ (၂၃) ရက်နေ့တွင် ပြန်ကြားခဲ့ပါသည်။

ဘုံဘောဘားမားသစ်ကုမ္ပဏီသည် အမိန့်တော်ကို လေးစားလိုက်ကြည့်သည့်အပြင် ဒဏ်ငွေ၏ ပထမအရစ်ကို အချိန်မီပေးဆောင်ခြင်းမရှိပါက အမိန့်တော် ဆင်နွှဲသစ်တောထွက် ပစ္စည်းများကို သိမ်းယူမည်ဖြစ်ကြောင်း ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၁၀) ရက်နေ့တွင် လွှတ်တော်က ထပ်မံ၍ အမိန့်ချမှတ်ပြန်ခဲ့သည်။

၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာ (၂၄) ရက်နေ့တွင် သံတော်ဆင့် ဦးစီးလျက် သစ်ဖောင်နှင့် ဆင်များကို သိမ်းဆည်းခဲ့သည်။ ဤတွင် ဦးဘုန်းကုမ္ပဏီက အကွက်ရှာနေခြင်းဖြစ်သဖြင့် ကျန်ရှိနေသော အထက်မြန်မာ အငြိမ်းသတ်သိမ်းပိုက်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်တော့သည်။

အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ် (LORD DUFFERIN) သည် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် အချက်(၆)ချက်ပါ ငှားသေကို မန္တလေး

၅၆ • ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

နှစ်ဆတ်သို့ ပို့လိုက်သည်။ ယင်းရာထူးတွင် နိုဝင်ဘာလ (၁၀) ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား၍ အကြောင်းပြန်ရန်ရှိပါသည်။

အောက်တိုဘာလ (၃၀)ရက်နေ့တွင် ရာထူးက မန္တလေးနန်းတော် သို့ ရောက်လာပါသည်။ သီပေါဘုရင်သည် ဝန်ကြီးများပါဝင်သည့် အရေးပေါ် အစည်းအဝေးကို ချက်ချင်းခေါ်ယူခဲ့ပြီးနောက် နိုဝင်ဘာလ (၆) ရက်နေ့တွင် ပြန်ကြားစာကို ပေးပို့ခဲ့သည်။

ယင်းစာအရ မြန်မာဘုရင်သည် ဗြိတိသျှတို့၏ တောင်းဆိုချက်များ ကို လိုက်လျောခြင်းမရှိဟု မှတ်ယူကာ ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၅ ရက် နေ့တွင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံအား ချီတက်တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်ရန် အမိန့်ပေး လိုက်တော့သည်။ သို့သော် နိုဝင်ဘာလ (၇)ရက်နေ့ကတည်းကပင် မန္တလေး ကို ချီတက်တိုက်ခိုက်ရမည့် ပရင်ဒါဂတ်စ်၏တပ်များ ရန်ကုန်မြို့သို့ ကြိုတင် ရောက်ရှိနေကြပြီဖြစ်သည်။

သီပေါမင်းသည် အင်္ဂလိပ်တို့အား ခုခံတိုက်ခိုက်ရန် စစ်ကြောင်း (၃) ကြောင်းခွဲလျက် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၁၁) ရက်နေ့တွင် ချီတက် စေခဲ့သည်။

စစ်ကြောင်းများမှာ ...

- ၁။ အောက်မြစ်စဉ် စစ်ကြောင်း -
လှေသင်းအတွင်းဝန် ဦးရွှေအောင်
 - ၂။ တောင်တွင်းကြီးစစ်ကြောင်း - မြို့တော်ဝန်ဦးချို
 - ၃။ တောင်ငူစစ်ကြောင်း - ရွှေလုံဗိုလ်ဦးချက်
- တို့ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ပြင် ခံတပ်အသီးသီး၌ ကွပ်ကဲခဲ့ကြသူ အရာရှိ များမှာ ...
- (က) ဆင်ပေါင်ဝဲခံတပ်(စစ်အောင်ခန်းခံတပ်)-မြေဒူးဝန်
 - (ခ) ထူးပေါက်ခံတပ် - ဖောင်ဝန်။
 - (ဂ) ပန်းတော်ပြင်ခံကတုတ် - စက်ဝန်ယွန်းစုဝန်။
 - (ဃ) ငွေချောင်းခံတပ် - ပြည်လုံးအုံလှေသင်းဗိုလ်း
 - (င) မင်းလှခံတပ် - လက်ရွေးကြီး လှေသင်းဗိုလ်း

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ • ၅၇
တို့ဖြစ်ကြပြီး မင်းလက်ဝါးက နောက်ကြောင်းအင်အားဖြည့် အရ ဆင်အဖြစ် မင်းလှခံတပ်တစ်စိုက်တွင် နေရာယူခဲ့သည်။

၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၁၃) ရက်နေ့တွင် ပရင်ဒါဂတ်စ်အဖွဲ့ သည် သရက်မြို့သို့ ရောက်ရှိရုံစားခဲ့ကြသည်။ သမ္မရာဒိုင်၊ ရွှေမြို့၊ သူရိယာ သူနန်စသည် ဧရာဝတီဖလှတ်တီလာ ကုမ္ပဏီပိုင်သင်္ဘောများဖြင့် နိုဝင်ဘာလ (၁၄) ရက်နေ့တွင် ဆန်တက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုနေ့၌ပင် စစ်အောင်ခန်းခံကတုတ် ၂ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့သည်။

ထိုစဉ် မြန်မာဘုရင်သင်္ဘောဖြစ်သော ရေလွတ်ယာဉ်ကျော်နှင့် ရေ ကြောင်းပိတ်ဆို့ရန် ကြိုးပမ်းနေသူ အီတလီအင်ဂျင်နီယာ 'ကိုမိုတို' အား အင်္ဂလိပ်တို့က ဖမ်းဆီးမိသွားသည်။

နိုဝင်ဘာလ (၁၆) ရက်နေ့တွင် ထူးပေါက်ခံတပ်ကို အင်္ဂလိပ်တို့ သေချာတိုက်ခိုက်သည်။ ကမ်းတက်တပ်က လာရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ်ရာ တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားနေကြောင်းကို ဆင်ပေါင်ဝဲမြို့ဝန်က မင်းလှရှိ မင်း လက်ဝါးထံသို့ ကြားနန်းရိုက်သတင်းပေးပို့ခဲ့သည်။

မင်းလက်ဝါး၏ အမိန့်အရ ထူးပေါက်ကတုတ်မှ ဖောင်ဝန်နှင့် ဆင်ပေါင်လှေသင်းဗိုလ်တို့ ပန်းတော်ပြင်ကတုတ်နှင့် ပူးပေါင်းလိုက်ကြသည်။ ထိုအခိုက်က ထူးပေါက်ခံတပ်ကို သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။ နိုဝင်ဘာလ (၁၇) ရက်နေ့တွင် ပတ္တနဂိုရ်ရွာအနီး ရောက်ရှိကြပြီးနောက် ငွေချောင်း ခံတပ် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားရာ ငွေချောင်းခံတပ် ကျသွားခဲ့သည်။ ထိုနေ့၌ပင် အင်္ဂလိပ်တို့သည် မင်းလှခံတပ်ကိုပါ ချီတက်သိမ်းပိုက်ကြသည်။ မင်းလှ ခံတပ်တို့မှာ ပြင်းထန်လှပြီး နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျအဆုံးများစွာ ရှိခဲ့သည်။

၁၈၈၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ (၁၉) ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှတို့၏ စစ် ချဉ်းအထက်သို့ ဆက်လက်ဆန်တက်လာကြသည်။ သောင်ဦးမြို့ အောက်တွင် မြန်မာခံကတုတ်နှင့် အပြန်အလှန်ပစ်ခတ်ကြသည်။ ထိုနေ့၌ စစ်အင်အား များစွာ ရွာသွန်းမှုကြောင့်လည်း အနည်းငယ်ရပ်ဆိုင်းကာ နိုဝင် ဘာလ (၂၄) ရက်နေ့တွင် ဆက်လက်ချီတက်ခဲ့ကြပြန်သည်။

၅၁ • ထောင်ရှားကြီးသိန်းဝင်း

မြင်းခြံမြို့အနီးအရောက်တွင် လှေသင်းအတွင်းဝန်၏တပ်ဖြင့် တွေ့ဆုံကာ တိုက်ပွဲပြင်းထန်စွာ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ မြင်းခြံမြို့တိုက်ပွဲတွင် မြန်မာတပ်များ အရေးနိမ့်ခဲ့ကြောင်း နေပြည်တော်မှ ကြေးနန်းသတင်းရရှိခဲ့ပြီးနောက် ၁၈၈၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလ (၂၅) ရက်နေ့တွင် သီပေါဘုရင်က အရေးယူညီလာခံခေါ်ယူကာ စစ်ပွဲအခြေအနေအရ မည်သို့တုံ့ပြန်သင့်ကြောင်းကိုပင် ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။

နိုဝင်ဘာလ (၂၆)ရက်နေ့တွင် ဗိုလ်ချုပ်ပရင်ဒါဂတ်စ်ရှိရာ ရွာသစ်ကြီးသို့ ကျောက်မြောင်းအတွင်းဝန် ဦးရွှေအိုးနှင့် ဝက်မစွတ်ဝန်ထောက် ဦးလတ်တို့ကို စေလွှတ်ကာ ကင်းဝန်မင်းကြီး လက်မှတ်ရေးထိုးထားသောစာကို ပေးအပ်စေခဲ့သည်။

စာတွင် အပစ်အခတ်ရပ်စဲ၍ မဟာမိတ်စာချုပ်ချုပ်ဆိုကာ ယခင်ကကဲ့သို့ ချစ်ကြည်စွာ ဆက်ဆံကြရန် ဖော်ပြပါရှိသည်။ ပရင်ဒါဂတ်စ်က မိမိ၌ မန္တလေးအထိ ချီတက်တိုက်ခိုက်ရန် အမိန့်ပါရှိသဖြင့် မြန်မာဘုရင်နှင့်တကွ မြန်မာတပ်မတော်က လက်နက်ချရန်အတွက် လက်ခံခြင်းရှိ/မရှိ နိုဝင်ဘာလ (၂၇) ရက်၊ နံနက် (၄) နာရီအရောက် အကြောင်းပြန်ကြားရန် ပြောကြားခဲ့သည်။

နိုဝင်ဘာလ (၂၇)ရက်နေ့ နံနက်အထိ မြန်မာဘုရင်၏ ပြန်ကြားချက်ကို မရရှိသဖြင့် အင်္ဂလိပ်ရေတပ်စု ဆက်လက်ဆန့်တက်ခဲ့ကြပြန်သည်။ အင်းဝခံတပ်၊ သပြေဝန်းခံတပ်နှင့် စစ်ကိုင်းခံတပ်တို့သည် လက်နက်ချခြင်းဆန့်ခဲ့ကြသဖြင့် လွှတ်တော်မှ 'လက်နက်မချလျှင် သူပုန်' ဟူသော ဘုရင်အမိန့်တော်ပါ ကြေးနန်းစာကို ပေးပို့ခဲ့ရသည်။ ဤသို့ဖြင့် အနောက်အယုတ်ကင်းစွာဖြင့် ဗြိတိသျှတပ်များ မန္တလေးမြို့၊ ဂေါ်ဝီနီဆိပ်သို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြတော့သည်။

ဗြိတိသျှစစ်တပ်များ မန္တလေးမြို့ရိုးအနီး ချဉ်းကပ်လာချိန်၌ ကင်းဝန်မင်းကြီးက ဆင်စီး၍ ကာနယ်စလေဒင်နှင့် လာရောက်တွေ့ဆုံသည့် ထို့နောက် နန်းတွင်းသို့ အတူဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ကာနယ်စလေဒင်သည်

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အကျဉ်းထောင်များ • ၅၉ သီပေါမင်း လက်နက်ချအညံ့ခံကြောင်း သဘောတူညီချက်ရရှိပြီးနောက် ပရင်ဒါဂတ်စ်ထံ အကြောင်းကြားခဲ့သည်။

သို့ဖြင့် နိုဝင်ဘာလ(၂၉)ရက်နေ့တွင် ဗြိတိသျှတပ်များ စစ်ကြောင်း (၁) ကြောင်းခွဲ၍ နန်းတွင်းသို့ဝင်ရောက်ပြီး နေရာယူကြသည်။ သီပေါမင်းသည် နန်းတော်တောင်ဘက်ဥယျာဉ်ရှိ နွေရာသီစံနန်းတော်တွင်း နေထိုင်ထွက်ရှိပြီး ဟမ်ရှိုင်းယားတပ်က လုံခြုံရေး တာဝန်ယူထားလေသည်။

ထို့နောက် ညနေ (၃း၃၀)နာရီခန့်တွင် ဘီရိုလှည်းနှစ်စင်းဖြင့် သီပေါမင်းနှင့်မိသားစုကို ဂေါ်ဝီနီဆိပ်၌ ဆိုက်ကပ်ထားသော သူရိယသင်္ဘောသို့ ခေါ်ဆောင်သွားသည်။ နိုဝင်ဘာလ (၃၀) ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့သို့ ခေါ်ဆောင်သွားတော့သည်။ ဒီဇင်ဘာလ (၅) ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်သို့ ထွက်ရှိပြီး ဒီဇင်ဘာလ (၁၀) ရက်တွင် 'ကင်း နင်း' ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောဖြင့် သီပေါဘုရင်နှင့်မိသားစုအား မဒရပ်သို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားတော့သည်။

၁၈၈၇

ကသာအကျဉ်းထောင်

ကသာအကျဉ်းထောင်

၁၈၈၅ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်ပြန်မာ တတိယစစ်ပွဲပြီးဆုံးပြီးနောက် ကသာ နယ်မှ ဝန်းသိုဇော်ဘွားကြီး ဦးအောင်မြတ်ခေါင်းဆောင်သော တော် သမားများသည် အင်္ဂလိပ်ကို တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရာ ကသာမြို့၊ ဦးရွာ (ယခု ကသာအကျဉ်းထောင်အနီးရှိ (၁၀) ရပ်ကွက်) ကို ပြု၍ စုစည်းတော်လှန်ခဲ့ကြသည်။

ထိုအချိန်က နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် ကသာနယ်မြေ၌ ရုံး ထိုင်ချိန်မြို့နယ်၊ ရောဝတီအရှေ့ဘက်ကမ်းရှိ မြတောင်အရပ်၌ နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးသမားများကို နှိမ်နင်းတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးသမားများကို ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင် ထုတ် အကျဉ်းထောင်တစ်ခုကို ကသာမြို့၌ ဆောက်လုပ်ရန် စီစဉ်ခဲ့ပြီး ထိုအကျဉ်းထောင်တည်ရှိရာဖြစ်သည့် မဟာဗောဓိဘုန်းတော်ကြီး နေရာ အမွေသိမ်းပိုက်၍ ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် ကသာအကျဉ်းထောင်

၆၂ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

တို့ ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြောင်း ကသာမြို့မှတ်တမ်းများ၊ မဟာလေးထပ်ကျောင်း တိုက် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းမှာ အစဉ်အဆက် ကျောင်းထိုင်လာခဲ့သော ဆရာတော်ကြီးများ ဆင့်ပွားမိန့်ကြားချက်များအရ သိရှိခဲ့ရပါသည်။

ကသာမြို့ကို နောက်ခံပြု၍ ဖက်ဆွတ်တောင်တန်း စိမ်းညိုညို ကြီးက မြို့အရေးကို အနားသတ်ထားသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းပါးပေါ်တွင် တည်ထားသော ကသာမြို့ကို မြစ်ယံအတွင်းမှ မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင် လွန်စွာ သာယာလှပသည်။

မြို့ပတ်ကမ်းနားလမ်းတွင် မြစေတီတော်နှင့် တာဝတိံသာ မဟာ အဘယစေတီတော်တို့ကို ကြည့်နူးဖွယ် ဖူးတွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် ကသာ ဆိပ်ကမ်းတွင် မော်တော်များ၊ လှေများနှင့် သင်္ဘောများ ဆိုက်ကပ်ထား သည်မှာလည်း ညနေရီဆည်းဆာတွင် စည်ဝေ၍ လှပလွန်းနေသည်။

ဖက်ဆွတ်တောင်တန်းကြီးနောက်ခံနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ယံအကြားတွင် ကသာဆိပ်ကမ်းမှာ စေတီဘုရား၊ တိုက်တာအဆောက်အဦ၊ သင်္ဘောဆိပ် ကမ်းတို့ဖြင့် ကသာမြို့မှာ ထည်ဝါတင့်တယ်နေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် နေ့ အခါက ကသာမြို့ကို ကမ်းသာမြို့ဟု ခေါ်ဝေါ်သမုတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ထို့အပြင် ကသာမြို့ကို ရှမ်းဘာသာစကားဖြင့် ကပ်ဆာဟုလည်း ခေါ်ခဲ့ကြဖူးသည်။ ကပ်ဆာ၏အဓိပ္ပာယ်မှာ မိုင်းသာဈေးမြို့ဟု အဓိပ္ပာယ် သည်။ ထို့အတူ ကချားရာဝေင်တွင်လည်း ကဆာ၊ ကျားမြို့ဟုခေါ်ခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းရှိသည်။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၃၉၅ ခုနှစ်တွင် ပုဂံအနော်ရထာမင်းစောထံ ခဲ့သော ကင်းမြို့ကြီး (၄၃) မြို့အနက် ကသာမြို့သည်လည်း တစ်မြို့အနက် အဝင်ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကင်းမြို့ကြီးများဖြစ်ကြသော မိုးတားနှင့် ယင်း မြို့တို့သည်လည်း ယခုအချိန်တွင် ရွာဟောင်းကြီးများအဖြစ် တည်ရှိနေ သေးသည်။

ဧရာဝတီမြစ်ကြီး၏ အစုန်ခရီး ယာဘက်ကမ်းတွင် ကသာမြို့ကြီး က မေးတင်နေသည်။ စိမ်းညိုပြာလွင်နေသည့် တောတန်းကြီးများကလည်း

ကသာအကျဉ်းထောင် ● ၆၃

မြောက်မှတောင်သို့ သွယ်တန်းနေသည်။ ထိုတောင်တန်းကြီးများတွင် ဝင်းပုံ ဆောင်တန်းကြီးများ၊ ဖက်ဆွတ်တောတန်းကြီးနှင့် လွယ်ကူးတောင်တန်းကြီး တို့မှာ ထင်ရှားလှပါသည်။

ကသာထောင်မှာ ကသာမြို့ကမ်းနားလမ်း အမှတ်(၃) ရပ်ကွက် ဆောင်ဘက်၌ တည်ရှိပါသည်။ နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် - မြောက်ဘက်တွင် မိမိသီလ တရုတ်ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းနှင့် ဓာတ်ပေါင်းစု စေတီတော် တည်ရှိပြီး အရှေ့ဘက်တွင် ကသာမြို့ သစ်ထုတ်လုပ်ရေး ဝန်ထမ်းအိမ်ရာ နှင့် ဒေသခံလယ်မြေများ။

တောင်ဘက်တွင် ကသာမြို့ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးရုံး၊ အနောက် ဘက်တွင် ရေဝန်းဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတို့ တည်ရှိသည်။ ကသာထောင် ကြီးအား ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများနှင့် အစိုးရရုံးများက ပတ်ဝိုင်းထားပါ သည်။

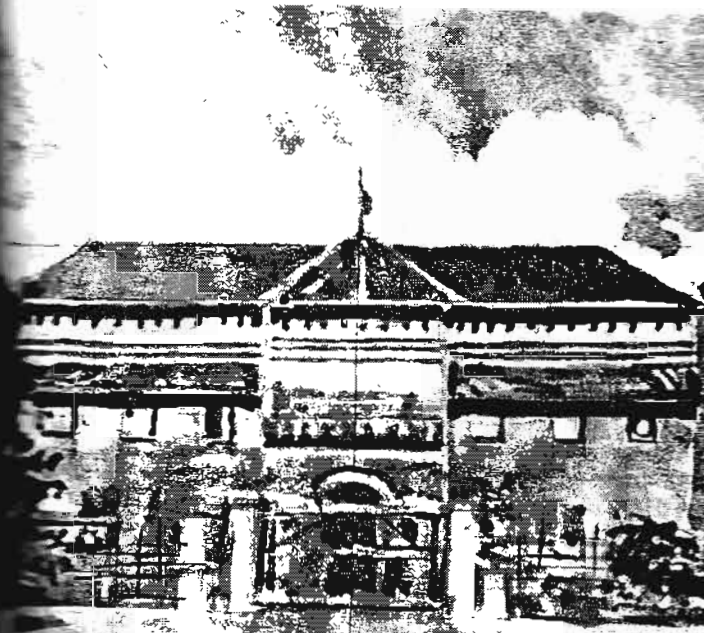
ကသာထောင်မှာ လေးထောင့်စပ်စပ် စတုရန်းပုံခံဖြစ်သည်။ ဘူးဝ နှင့် ခြံထပ်ဖြစ်ပြီး ထောင်အဝင်ဘူးတံခါးကြီး အပေါ်ထပ်၌ တာဝန်ခံထောင် တိုင်ခံရှိပြီး အပေါ်ဆုံးထပ်မှာ ဂါတ်မကြီးခေါ် ဗဟိုကင်းမျှော်စင်ဖြစ်သည်။

အတွင်းဘူးတံခါးကြီးထိပ်၌ Mail Jail ခေါ် အဆောင်များ၊ အုပ် နှစ်ခန်း၊ လက်ယာတွင် ထမင်းချက်ဖိုကြီးရှိပြီး Mail Jail လက်ဝဲဘက်၌ အမျိုးသမီးဆောင်ရှိသည်။ အမျိုးသမီးဆောင်အား သီးသန့်လမ်းလုပ်ထား သည်။

Mail Jail ၏ အနောက်ဘက်တွင် အမျိုးသားများအတွက် အချုပ် ကြီး ဆောင်ကျသီးသန့် နှစ်ထပ်ဆောင်ရှိသည်။ မိလ္လာအတွက် နှစ်ထပ်ဆောင် နှစ်ထပ်ဘက်အုတ်ရိုးအနီးတွင် ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ကင်းမျှော်စင် အောက်ရိုးထောင့် (၃) ခုပေါ်၌ ဆောက်လုပ်ထားသည်။ အကျဉ်းတောင် တိုင်အား ထောင်ဘူးဝကြီးရှေ့၌ရှိပြီး ထောင်မှူးကြီးအိမ်က လက်ယာဘက် တွင် တည်ရှိသည်။ ထောင်မှူးများနှင့် ဝန်ထမ်းများအိမ်ရာကိုတော့ ထောင်အုတ် ကြီးသက်ယာ၌ စနစ်တကျ စာနန်းစီဆောက်လုပ်ထားသည်။

၆၄ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ကသာအကျဉ်းထောင် အကျယ်အဝန်းမှာ ထောင်ပိုင်မြေစုစုပေါင်း (၄၃.၂၆၃)ဧကရှိပြီး အုတ်ရိုးကာထားသည့် ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၈)ဧက ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၃၅.၂၆၃)ဧကရှိပါသည်။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယ နောက်ဆုံးစစ်ပွဲအပြီး ၁၈၈၆ ခုနှစ်၌ ကသာအကျဉ်းထောင်ကို ဆောက်လုပ် ခဲ့ခြင်းဖြစ်သဖြင့် မန္တလေးနန်းတွင်း ဗဟိုအကျဉ်းထောင်ကြီးနှင့်အတူ တစ်နှစ် အတွင်း ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း မှတ်သားရပါသည်။

ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ရွာတို့မှ ကျောက်တုံးများကို သယ်ယူ၍ တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်း မြင်းခြံ အကျဉ်းထောင်အား စတင်တည်ဆောက်ခဲ့စဉ်က ရောဝတီမြစ်ကမ်းနှင့် နီးကပ်စွာ တည်ရှိခဲ့သော်လည်း ကာလရွေ့လျားလာသည်နှင့်အမျှ မြစ်ကြောင်း တဖြည်းဖြည်းပြောင်းလဲမှုကြောင့် ရောဝတီမြစ်ကြီးသည် ယခုအခါတွင် မြင်းခြံအကျဉ်းထောင်မှ (၄) မိုင်ခန့် ကွာဝေးခဲ့ပါသည်။

မြင်းခြံအကျဉ်းထောင်မှာ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်အကျဉ်းထောင်များနှင့် တူပါ။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ရှိ အကျဉ်းထောင်များမှာ တည်ဆောက်စက မြို့စွန့် မြို့ဖျားတွင် ဖြစ်သော်လည်း မြစ်ချောင်းများကမ်းပြို၍ မြို့ရွာ၊ ရပ်ကွက်များ တဖြည်းဖြည်း နောက်ဆုတ်လာခဲ့ကြရာ ယခင်က မြို့စွန့်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့သော အကျဉ်းထောင်များမှာ ယခုအခါ နှစ်ပေါင်း(၁၀၀)ကျော်တော့ မြို့ထယ်ခေါင်သို့ ရောက်ရှိလာသည်။

မြင်းခြံထောင်က ဆန့်ကျင်ဘက်၊ ထူးဆန်းစွာဖြင့် ရောဝတီမြစ်ကြီးမြစ်ကြောင်း ပြောင်း၍ မြေနေကျွန်းများဖြစ်ထွန်းလာရာ မြို့စွန့်ကျမြေ တူးနေပြီး ရောဝတီမြစ်ကြီးနှင့် (၄) မိုင်ခန့် ကွာဝေးသွားတော့သည်။

မြင်းခြံအကျဉ်းထောင်သည် မန္တလေးတိုင်း မြင်းခြံခရိုင်၊ မြင်းခြံမြို့၏ အရှေ့မြောက်ဘက် ခန့်မှန်းမြေပုံညွှန်း (K.၈၇၀၀၅) မြေပြန့်တွင် တည်ရှိသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် ဘိုးဘွားရိပ်သာနှင့် မြင်းခြံမန္တလေး၊ ကားလမ်းမကြီးအနီးတွင် တည်ရှိပြီး မြောက်ဘက်နယ်နိမိတ်အလျား (၆၁၇) ကိုက်ရှိသည်။

တောင်ဘက်တွင် အမှတ် (၃)လမ်း၊ အမှတ် (၂) ရဲစခန်း၊ မြန်မာ့ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း အော်တိုအိတ်ချိန်းနှင့် မြန်မာ့လယ်ယာဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်တို့ တည်ရှိသည်။ နယ်နိမိတ်အလျားမှာ (၄၇၈) ကိုက်ရှိသည်။

အရှေ့ဘက်တွင် အထက်မြို့ပတ်လမ်း၊ မြင်းခြံ-မန္တလေး မီးရထားလမ်းနှင့် ချောင်းဒေါင်းကျေးရွာတွင် တည်ရှိသည်။ အရှေ့တောင်ဘက်၌ မြို့နယ်မီးသတ်တပ်ဖွဲ့၊ အမှတ် (၂) ရဲစခန်းနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့သင်တန်းကျောင်း တည်ရှိသည်။

မြင်းခြံအကျဉ်းထောင်

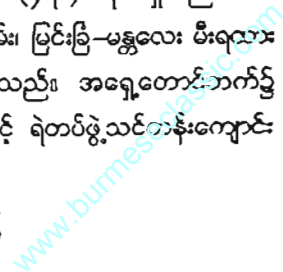

အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့တို့သည် ၁၈၈၅ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာတတိယစစ်ပွဲအပြီး၌ ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာတော်လှန်ရေးသမားများ၏ တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်မှုကို ခုခံရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လက်ရှိ မြင်းခြံအကျဉ်းထောင် တည်နေရာ၌ ခံတပ်တစ်ခု တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးသမားများဖြစ်ကြသော မြန်မာတော်လှန်ရေးသမားများကို ဤခံတပ်တွင် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားရာမှ အစပြု၍ အကျဉ်းထောင်အဖြစ် ပြောင်းလဲပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

မြင်းခြံအကျဉ်းထောင်၌ မြန်မာ့မျိုးချစ်သာသနာ့အာဇာနည်၊ ဆရာတော် ဦးဥတ္တမအား ချုပ်နှောင်ထားခဲ့ကြောင်းနှင့် ၁၁-၄-၁၉၂၈ ရက်နေ့တွင် နယ်ချဲ့တော်လှန်ရေးသမား တောပုန်းကြီးဗိုလ်ဖဲအား မြင်းခြံထောင်တွင်း၌ ကြိုးပေးကွပ်မျက်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။

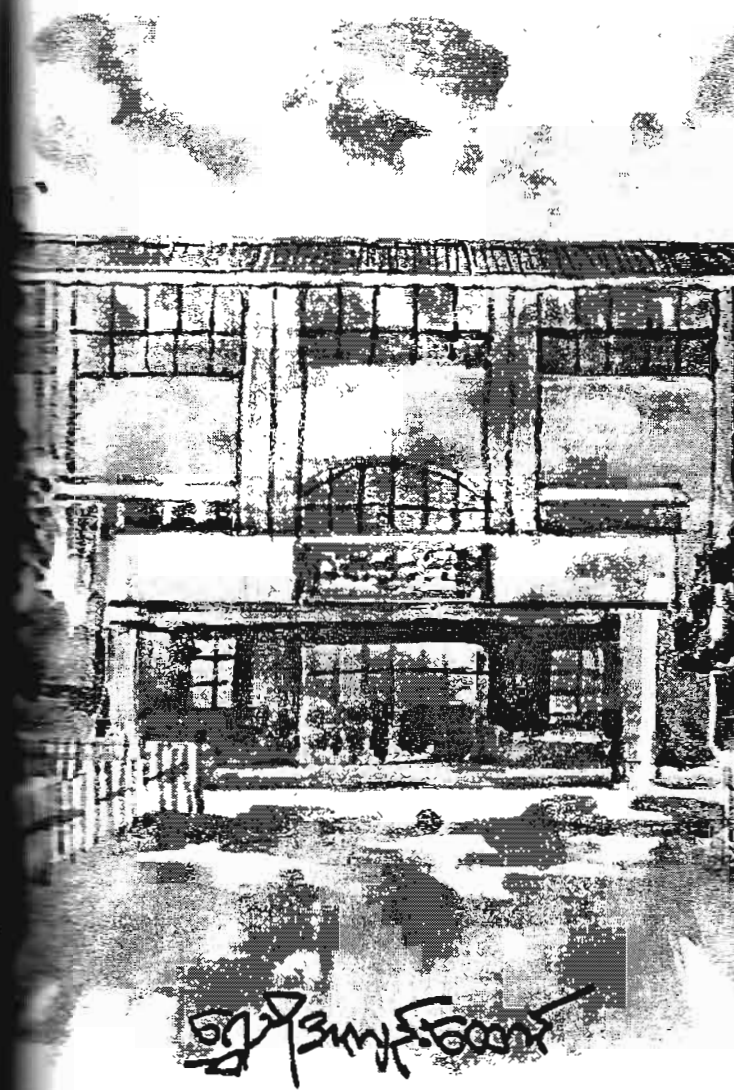
လက်ရှိ အကျဉ်းထောင်ကို ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ကျောက်အုတ်ရိုးများကို မြင်းခြံမြို့နယ်၊ စမ်းကျကျေးရွာနှင့် ဗလုံကျေးရွာတို့မှ ရယူခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၆၈ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

အနောက်ဘက်တွင် အမှတ်(၂)လမ်းနှင့် ဗိုလ်ချုပ်လမ်းမတို့ တည်ရှိသည်။ အနောက်မြောက်ဘက်၌ ခရိုင်ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီးနှင့် ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာန၊ အနောက်ဘက်တွင်ခရိုင်၊ မြို့နယ်တရားရုံးခရိုင်၊ မြို့နယ်ဥပဒေရုံး၊ မြို့နယ်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီရုံး၊ ခရိုင်မြို့နယ် ရဲတပ်ဖွဲ့မှူးရုံး၊ စုပေါင်းရုံးတို့ တည်ရှိသည်။ အနောက်ဘက်နယ်နိမိတ်မှာ အလျား (၇၅၀) ကိုက်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင် အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ ၉၂.၈၉၆ ဧက၊ ထောင်တွင်းဧရိယာ ၁၅.၂၄၃ ဧက၊ ထောင်မြင်ဧရိယာ ၇၇.၆၅၃ ဧက ရှိပါသည်။

ကျော်အောင်ထွန်း

နန်းတော်ရာ အောင်မြေဖြစ်၍ ရွှေဘိုထောင်သစ်ကို ရွှေဘို-မြစ်ကြီးနား တားလမ်းအနီး မင်းကင်းရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ရွှေဘိုထောင်ဟောင်းမှာ အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ အောင်မြေ နေရာဖြစ်သဖြင့် အလွန်ထူးခြားလှသည်။ ၁၈၈၉ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စာတိယစစ်ပွဲအပြီး အင်္ဂလိပ်တို့က ရွှေဘိုထောင်ကိုဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ အကျဉ်း ထောင်ဟောင်းမှာ စတုရန်းပုံဖြစ်သည်။

အရှေ့ဘက်တွင် ထောင်အဝင်ဝဘူးဝတ်ခါးကြီးနှင့် ဂါတ်မကြီး၊ အတွင်းဝင် Mail Jail လမ်းအလယ်တွင် လူ (၃) ဖက်စာခန့် ညောင်ပင် ကြီးရှိသည်။ ထိုညောင်ပင်ကြီးအား မြို့သူမြို့သားများက တစ်နှစ်တစ်ကြိမ် ညောင်ရေသွန်းလောင်းကြရာ နှစ်စဉ်ပင် ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ ညောင်ရေသွန်း လောင်းရန် မြို့သူမြို့သားများအား ထောင်တွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ပြုရသည်။

ထိုသို့ခွင့်ပြုရသည့် အစဉ်အလာမှာ အင်္ဂလိပ်ခေတ်ကတည်းက ဖြစ်၍ ထူးခြားနေပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် အချုပ်သားနှင့် အကျဉ်းသားများ အား ညောင်ရေသွန်းလောင်းချိန်တွင် အိပ်ဆောင်များအတွင်း အပြင်မထွက် ခေတ် သော့ခတ်၍ထားရကြောင်း သိရှိရသည်။

ထို့အပြင် အမျိုးသမီးအချုပ်ဆောင်အား ရွှေဘိုထောင် အရှေ့ တောင်ထောင့်၊ အောင်မြေနေရာပေါ်တွင် နံနိမ်၍ အင်္ဂလိပ်တို့က ဆောက် လုပ်ထားခဲ့ရာ နေထိုင်သော အချုပ်သူများ မကြာခဏ သေဆုံးကြပြီး နေ ထိုင်မကောင်းဖြစ်ကြသဖြင့် အမျိုးသမီးများမထားရှိဘဲ အဆောင်လွတ်သာ ဖွဲ့ပါသည်။ အောင်မြေနေရာ မြက်ခင်းပြင်ပေါ်တွင် ယခင်က အလောင်းမင်း တရားကြီး၏ အောင်မြေအထိမ်းအမှတ်သစ်တိုင်ကြီးကို စိုက်ထူထားသည်။ (တစ်ဖက်ခန့် ကျွန်းတိုင်ကြီးဖြစ်သည်။)

မှတ်ချက် - ယခု သစ်တိုင်ကြီး မရှိတော့ပါ။

ဘူးတံခါးကြီး၏အတွင်း Mail Jail လက်ယာဘက်တွင် ဖိုကြီး၊ ကြိုး တိုက်နှင့် ကြိုးစင်၊ အနောက်ဘက်တွင် ဝင်းခတ်လျက် ထောင်ကျုံးရှိသည်။ Mail Jail လမ်းလက်ဝဲဘက်၌ နှစ်ထပ်အမျိုးသားအိပ်ဆောင်နှင့် အနောက် ဘက်၌ တိုက်ခန်း (၁) နှင့် (၂) တို့ရှိကြသည်။

ရွှေဘိုအကျဉ်းထောင်

ရွှေဘိုအကျဉ်းထောင်အား အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စာတိယစစ်ပွဲအပြီး ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် ဆောက်လုပ် ပြီးစီးခဲ့သည်။ ၁၉၀၂ ခုနှစ်တွင် ရဲအချုပ်စခန်းအဖြစ် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပြီး ၃-၃-၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် အကျဉ်းဦးစီးဌာနမှ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းလက်ခံခဲ့ သည်။

ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး၏ ၁၀-၄-၁၉၉၃ ရက်နေ့ ရွှေဘိုမြို့ခရီးစဉ်တွင် ရွှေဘိုအကျဉ်းထောင်ဟောင်းတည်နေရာမှာ အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ နန်း တော်တည်နေရာဖြစ်၍ နန်းတော်ကြီးအား ရှေးမူမပျက် ပြန်လည်ဆောက် လုပ်မည်ဖြစ်ရာ အကျဉ်းထောင်အသစ်အား ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းအား ၁၅-၁၀-၁၉၉၃ ရက်နေ့တွင် စတင်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ရာ ၅-၅- ၁၉၉၄ ရက်နေ့တွင် အကျဉ်းထောင်သစ်ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ပြီး စီး၍ အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားများအား စတင်လက်ခံခဲ့သည်။

ရွှေဘိုအကျဉ်းထောင်မှာ ထောင်ဟောင်းနှင့် ထောင်သစ်ဟူ၍ နှစ် နေရာ ကွဲနေသည်။ ထောင်ဟောင်းနေရာမှာ အလောင်းမင်းတရားကြီး၏

၇၂ • ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

အကျဉ်းထောင်သစ် နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် စစ်
ဘက်ရေးရာ လုံခြုံရေးတပ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ပိုင်မြေ။

ထောင်ဘက်တွင် ဝဘာဘုရားနှင့် ဝဘာဘုန်းကြီးကျောင်း တည်
ရှိပြီး အရှေ့ဘက်တွင် ဝဘာကျောင်း၊ အနောက်ဘက်တွင် ကုန်းဘောင်
ရပ်ကွက်တို့ တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ စုစုပေါင်း ၇၀ ဧကရှိပြီး ထောင်
တွင်းဧရိယာမှာ (၅၀.၇၃) ဧကရှိ၍ အကျဉ်းထောင်ပိုင်မြေပ ဧရိယာမှာ
(၆၄.၂၇) ဧကရှိပါသည်။

မြို့အကျဉ်းထောင်

မုံရွာအကျဉ်းထောင်

မြန်မာနိုင်ငံသည် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့အစိုးရလက်အောက်သို့ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ကျရောက်ပြီးနောက် မြန်မာ့လွတ်လပ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းကြသော တိုင်းရင်းသား၊ မျိုးချစ်ပြည်သူများအား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားရန်အတွက် အလျား (၄၀၀)ပေ၊ အနံ (၁၈၄)ပေ အုတ်ရိုးအမြင့် (၁၅)ပေ ခန့်ရှိသော လူ (၃၀၀) ယောက်ထားနိုင်သည့် အကျဉ်းထောင်ကို မုံရွာမြို့ ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင် စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး နောက်တွင်လည်း မုံရွာအကျဉ်းထောင်ကို ဆက်လက်ထားရှိခဲ့ပြီး တော်လှန်ရေးကောင်စီလက်ထက်တွင် ခန့်အကျဉ်းထောင်အဖြစ်သတ်မှတ်၍ ထောင်ဒဏ် (၅) နှစ်အထိ ကျခံရသူများအကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူများကို လက်ခံထိန်းသိမ်းထားခဲ့ပါသည်။

၁-၈-၁၉၉၅ ခုနှစ်မှစ၍ ထောင်ဒဏ် (၅) နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ်သော အကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူများကို လက်ခံထိန်းသိမ်းထားရှိခဲ့သည်။ ၁-၈-၁၉၉၆ ရက်နေ့မှစတင်ပြီး ထောင်ဒဏ် (၁၀)နှစ်အထိ ကျခံရသူများအကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူများကို လက်ခံထိန်းသိမ်းထား ရှိခဲ့ပါသည်။

မုံရွာအကျဉ်းထောင် တည်နေရာသည် စစ်ကိုင်းတိုင်း၊ မုံရွာမြို့နယ်၊ ရပ်ကွက်၊ ခန့်မှန်းမြေပုံညွှန်း (K.၅၀၇၈၄၆) တွင် တည်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် ဆည်မြောင်း၊ နေပြည်တော်နှင့် မြို့နယ်စည်ပင်သာယာရေးရုံး။

ထောင်ဘက်တွင် အမှတ် (၁) ရဲစခန်းနှင့် အလုပ်သမားရုံး၊ အရှေ့ဘက်တွင် ပြည်သူ့အားကစားကွင်းနှင့် ကြေးနန်းရုံး။

အနောက်ဘက်တွင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးနှင့် ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများ ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင် အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ ၁၀၀၀၀ ပေ (၈) ဧကရှိသည်။

ထောင်တွင်းဧရိယာအကျယ်အဝန်းမှာ (၁၀၀၀၀) ဧကသာ ရှိသည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၆၀၀၀၀) ဧကသာရှိပါသည်။

မုံရွာအကျဉ်းထောင်၏ ဖွဲ့စည်းပုံ ပုံစံမှာ ထောင်ဘူးဝကြီး အရှေ့ဘက်အဝင်လမ်းထိပ်၊ လက်ယာဘက်၌ တာဝန်ခံထောင်ပိုင်နေအိမ် တည်ရှိပြီး ထောင်ဝင်လမ်း၏ လက်ယာဘက်၌ ရေစက်နှင့် ထောင်မှူးကြီးအိမ်၊

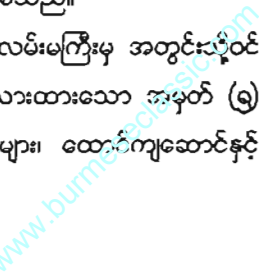
ထောင်ဘောင်ယာစိုက်ခင်းများရှိပြီး ထောင်ဝင်လမ်း လက်ဝဲဘက်၌ အကျဉ်းထောင်စည်ရိပ်သာနှင့် စိုက်ပျိုးခင်းများရှိသည်။

ထောင်အပြင်ဝင်းတံခါးမှ ဝင်လျှင် လက်ယာဘက်၌ အမျိုးသမီးထောင်ရှိပြီး နှစ်ထပ်ဘူးဝကြီးမှ အတွင်းသို့ဝင်လျှင် လက်ဝဲဘက်၌ ထောင်အုပ်စုရုံး၊ လက်ယာဘက်၌ ဒုထောင်တာဝန်ခံရုံးခန်းတို့ရှိသည်။

ဘူးတံခါးထပ်မှာ ဗဟိုကင်းခေါ် ဂါတ်မကြီးဖြစ်သည်။

Main Jail လမ်းခေါ် ထောင်အလယ်လမ်းမကြီးမှ အတွင်းသို့ဝင်လျှင် လက်ယာဘက်၌ ဖိုကြီးနှင့် အပြင်ဘုတ်သားထားသော အမှတ် (၅) ထောင်၊ ဖိုကြီးအနောက်ဘက်၌ တိုက်ခန်းများ၊ ထောင်ကျဆောင်နှင့်

ထောင်တို့ တည်ရှိသည်။

၇၆ ❁ ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

MAIN JAIL ၏ လက်ဝဲဘက်၌ ထောင်ကျအိပ်ဆောင်အမှတ် (၁) နှင့် အမှတ်(၂)တို့ တည်ရှိကြသည်။ အုတ်ရိုးလေးဘက်ထိပ်များတွင် ကင်းမျှော်စင်များ တည်ရှိသည်။ ၁၈၈၈ ခုနှစ်၊ အင်္ဂလိပ်အစိုးရလက်ထက် တွင် ဆောက်လုပ်ခဲ့သော ထောင်ကလေးဖြစ်၍ (ဂ) အဆင့်သာရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာ (၁. ၈၅) ဧကသာရှိသဖြင့် လွန်စွာကျဉ်းမြောင်းသော ထောင်ကလေးဖြစ်ပါသည်။

:

ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

တောင်ငူအကျဉ်းထောင်

တောင်ငူအကျဉ်းထောင်ကို အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယနှင့် နောက်ဆုံးစစ်ပွဲအပြီး ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် အောက်မြန်မာပြည်တစ်ဝှမ်းလုံးကိုလည်း သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးနောက် တောင်ငူအကျဉ်းထောင်အား ခရိုင်အကျဉ်းထောင်အဆင့်သတ်မှတ်ပြီး ခရိုင်ဆရာဝန်ကြီးများက အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံအရာရှိများအဖြစ် တာဝန်ယူအုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည်။

တပ်မတော်မှ ဖြိုပြိုအုပ်ချုပ်ရေးကို ပြန်လည်ရယူခဲ့သည့်အခါမှသာ အကျဉ်းထောင်မှ အကျဉ်းဦးစီးဝန်ထမ်းဌာန ဝန်ထမ်းများထဲက ထောင်ပိုင်များကို တာဝန်ခံအရာရှိဝန်ထမ်းများအဖြစ် အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်မှာ ယနေ့အထိဖြစ်သည်။

အကျဉ်းထောင် စတင်တည်ထောင် အုပ်ချုပ်သည်မှအစ အကျဉ်းသားအိပ်ဆောင်၊ အဆောက်အဦများမှာ နှစ်ထပ်အိပ်ဆောင်များနှင့် သုံးထပ်မိန်းဂျေးဆိုင်းများဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၈၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံး မင်းမဲ့စရိုက်ဖြင့် အကြံဖြစ်ပေါ်လာသည့်အချိန်၌ တောင်ငူအကျဉ်းထောင်သည် ၁၄-၉-၁၉၈၈

ခုတ်နေ (၁၄:၄၅) နာရီအချိန်တွင် အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားများ အကြံဖြစ်ခဲ့ပြီး နောက်ဆုံးအကျဉ်းထောင် အကျဉ်းသားနှစ်ထပ်အိပ်ဆောင် (၃)လုံး၊ မိန်းဂျေးအဆောင် (၁) လုံး မီးလောင်ပျက်စီးဆုံးရှုံးခဲ့ပါသည်။

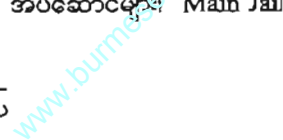
မီးလောင်ပျက်စီးသွားသည့် အဆောက်အဦများနေရာ၌ မိမိဌာနအစီအစဉ်ဖြင့် ပြန်လည်ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ တစ်ထပ်အဆောက်အဦများအဖြစ်သာ ပြန်လည်ဆောက်လုပ်နိုင်ပါသည်။

တည်နေရာအနေဖြင့် တောင်ငူအကျဉ်းထောင်သည် မြန်မာပြည်အမြင့်ပုံ တစ်လက်မ တစ်မိုင်စကေး ရွက်ရေအမှတ် (၉၄၀၀.၅) - (အေ-၉၄၀၅၀၅) တွင်တည်ရှိပြီး ရန်ကုန်-မန္တလေး မီးရထားလမ်းနှင့် ကားလမ်းတို့၏ အနောက်ဘက် ကိုက် (၂၅၀) ခန့်အကွာ၊ မြေပြန့်တွင် တည်ရှိပါသည်။ ဆောင်ပိုင်းတိုင်းစစ်ဌာနချုပ်တောင်ဘက် (၁၃) မိုင်အကွာအဝေးတွင် တည်ရှိပါသည်။

တောင်ငူအကျဉ်းထောင်မှာ လေးထောင့်စပ်စပ် စတုရန်းပုံစံဖြစ်သည်။ ထူးခြားချက်မှာ ထောင်တွင်းဝင်သည့်လမ်း ရှည်လျားခြင်းဖြစ်သည်။ ဘူးတံခါးဝကြီးနှင့် တာဝန်ခံထောင်ပိုင်ကြီးအိမ်မှာ ထောင်အလယ်ဗဟိုနီးနီးတွင်ရှိသည်။ သုံးထပ်ဘူးတံခါးကြီးဖြစ်သည်။

ဘူးတံခါးကြီးအောက်မှ အလုပ်ဘက်သို့လည်းကောင်း၊ အမျိုးသမီးဆောင်များဘက်သို့လည်းကောင်း၊ အိပ်ဆောင်များဘက်သို့လည်းကောင်း သွားနိုင်သည်။ (၃) ထပ်အပါဆုံးထပ်မှာ ဗဟိုကင်းဖြစ်သည်။ အလုပ်ရုံများ၊ အိပ်ဆောင်များကို အပေါ်စီးမှ မြင်နိုင်သဖြင့် လုံခြုံရေးအတွက် အင်အားကျသော နေရာဖြစ်သည်။

ထောင်ဘူးဝရှေ့၌ ဝန်ထမ်းလိုင်းများနှင့် ဧည့်ရိပ်သာရှိသည်။ ထောင်ဝင်းအတွင်းဝင်သည်နှင့် ညာဘက်တွင် သီးသန့်တိုက်နှင့် ကြိုးဝဲဘက်ဘက်အား သီးခြားအုတ်တံတိုင်းခတ်ထားသည်။ (၃) ထပ်ဘူးဝရှေ့ တံခါးကြီးထောင်သည်နှင့် ဘုရားစေတီကလေးအနီးတွင် အိပ်ဆောင်များ၊ Main Jail နှင့် ဖိုကြီးဝင်ပေါက်ဖြစ်သည်။

၈၀ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

အလယ်ဗဟိုတွင် Main Jail ကို ဦးတိုက်ရာ (၁) ဆောင်၊ (၂) ဆောင်၊ (၃) ဆောင် အိပ်ဆောင်များက ဝန်းရံထားပြီး အိပ်ဆောင်ဝင်ပေါက်အနီးတွင် ဖိုကြီးရှိသည်။ Main Jail အနောက်ဘက်တွင် သီးသန့်အုတ်ရိုး ကာရံထားသော ရင်ကွဲတိုက်ရှိသည်။

Main Jail နှင့် အိပ်ဆောင်များအား အတွင်းအုတ်ရိုးပတ်၍ ကာရံထားသည်။ ရင်ကွဲတိုက်အနောက်ဘက် အတွင်းအုတ်ရိုးနှင့် အပြင်အုတ်ရိုးကြားတွင် အတွင်းတောင်ယာများနှင့် အနောက်မြောက်ဘက်ထောင့်တွင် ကြိုးတိုက်နှင့် ကြိုးစင်ရှိပါသည်။

ထောင်တွင်းအဝင်ဘယ်ဘက်အတွင်း အုတ်ရိုးအတွင်း၌ အမိသမီးထောင်ကျဆောင်နှင့် မ-အချုပ်ဆောင်၊ ရေကန်တို့ရှိကြပြီး ဘူးတံဆိပ်ကြီး အုတ်ရိုးအတွင်း၌ အလုပ်ရုံများ၊ ထောင်ဆေးရုံနှင့် သီးသန့်တိုက်ဆီများရှိသည်။

ထောင်အပြင် တောင်ဘက် အုတ်ရိုးအနီးတွင် စည်ပင်ရိုက်ဆေးဘုန်းကြီးကျောင်း၊ ရတနာပုံဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် လူနေအိမ်များရှိပါသည်။

မြောက်ဘက်၌ ထေရုဏသလ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၊ အေးနိသာဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် လူနေအိမ်များ၊ အရှေ့ဘက်တွင် အမှတ် (၄) ရပ်ကွက်နှင့် ရန်ကုန်-မန္တလေး မီးရထားလမ်းနှင့် မော်တော်ကားလမ်း အနောက်ဘက်တွင် အမှတ် (၆) ရပ်ကွက်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်ပိုင်မြေ အကျယ်အဝန်းမှာ (၄၉.၀၉၆)ဧက၊ ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၇.၂၃၁)ဧကရှိပြီး ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၄၂.၈၆၅)ဧက ရှိပါသည်။ တောင်ငူအကျဉ်းထောင်တည်နေရာမှာ ယခင်က မြို့ပြဖြစ်သော်လည်း ယခုတော့ မြို့လယ်ခေါင်နှင့် ခရီးမဝေး၊ လူစည်ကားရပ်ကွက် ဖြစ်နေချေပြီ။

သက်သေကျမ်းစာ

ထောင်အမှတ် (၂)နှင့် အိပ်ဆောင်အမှတ် (၃) တို့ရှိသည်။ Main Jail လမ်း အလယ်တွင် ရုံးခန်းများရှိပြီး အဆောင်များအလယ်ဖဟိုတွင် Main Jail နှစ်ခန်း၊ အနောက်ဘက်အစွန်းတွင် အလုပ်ကြီးဘက်နှင့် ကြိုးစင်၊ အနောက် အိတ်ကြီးတို့ရှိသည်။

Main Jail လမ်း လက်ဝဲဘက်၌ အမျိုးသမီးအဆောင်၊ ဖိုကြီးနှင့် ဖိုက်ခန်းများ၊ အုတ်တံတိုင်းခြား၍ အမှတ်(၁) အိပ်ဆောင်နှင့် အမှတ်(၄) အိပ်ဆောင်တို့ရှိကြသည်။ သရက်အကျဉ်းထောင်မှာ ထောင်ငယ်ကလေးသာ ဖြစ်၍ လူ (၅၀၀) ဆံ့သည်။ ရောဝတီမြစ်ကမ်းဖြင့် နီးသဖြင့် လှေ၊ သင်္ဘော ဖြင့်လည်း သွားလာနိုင်သည်။ ကားဖြင့်လည်း သွားလာနိုင်သည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် မင်းတုန်းလမ်း၊ တောင် ဘက်တွင် သတ္တဋ္ဌာနဘုရားဝင်း၊ အရှေ့ဘက်တွင် နတ်စင်လမ်း၊ အနောက် ဘက်၌ ဝါးတန်းလမ်းတို့ကြားတွင် တည်ရှိသည်။

အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာစုစုပေါင်း(၆၉. ၅၉) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၁၅. ၄၆) ဧကရှိသည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာ မှာ (၅၄. ၁၃) ဧက ကျယ်ဝန်းပါသည်။ အရာရှိနှင့် ဝန်ထမ်းအိမ်များမှာ ထောင်ပတ်လည်တွင် တည်ရှိသည်။

←၀၀၀→

သရက်အကျဉ်းထောင်

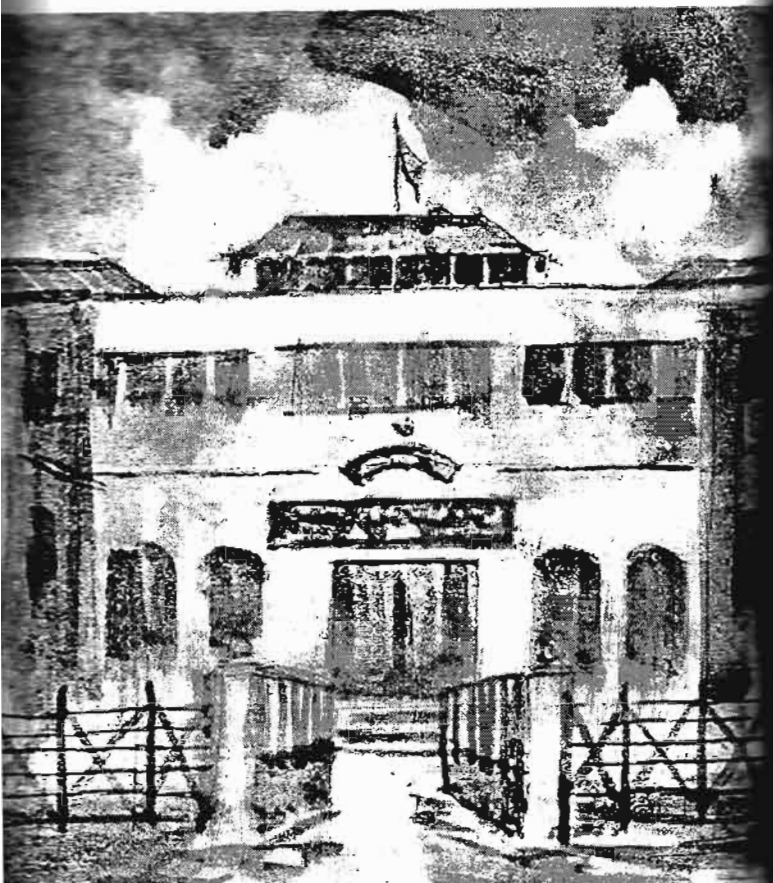

သရက်အကျဉ်းထောင်အား အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲအပြီး ၁၈၆၃ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ၁၈၆၉ ခုနှစ်တွင် အကျဉ်း ထောင်အဖြစ် စတင်ဖွင့်လှစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ပုန်ကန်ခြားနားသော မြန်မာ တိုင်းရင်းသားများအား မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်း ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်သော စခန်းအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။

၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် ဒုတင် (၃၀၀)ဆံ့ မူးယစ်ဆေးစွဲရောဂါကုဆေးရုံ အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။ ၁၉၈၇ ခုနှစ်ကျမှ အကျဉ်းထောင်အဖြစ် ပြန်လည် ဖွင့်လှစ် အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။

တည်နေရာအနေဖြင့် သရက်အကျဉ်းထောင်သည် မကွေးတိုင်း သရက်ခရိုင်၊ သရက်မြို့၊ အနောက်ရပ်ကွက်၊ မြောက်ပိုင်းရပ်ကွက်တွင် တည်ရှိသည်။ ထောင်တည်ရှိပုံမှာ စတုဂံလေးထောင့်ဖြစ်ပြီး အုတ်ရိုးထောင့် ထိပ်များပေါ်တွင် မျှော်စင်ကင်း (၄) ခုရှိသည်။

အဝင်ဘူးဝကြီးအပေါ်၌ တာဝန်ခံထောင်ပိုင်အိမ်ရှိပြီး အတွင်း လက်ယာဘက်၌ ထောင်ဆေးရုံ၊ အုတ်တံတိုင်းခြား၍ တိုက်ခန်းများ၊ အိတ်

ပေါင်းတည်အကျဉ်းထောင်

ပေါင်းတည်အကျဉ်းထောင်

၁၈၅၂ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ဒုတိယစစ်ပွဲဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းသည် အင်္ဂလိပ်တို့လက်အောက်သို့ ကျရောက်ခဲ့သည်။ ပေါင်းတည်အကျဉ်းထောင်အား ၁၈၇၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့ပြီး ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွင် ပြီးခဲ့ပါသည်။ ၁၈၇၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၁ ခုနှစ်အထိ အင်္ဂလိပ်အစိုးရ အကျဉ်းထောင်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် ဂျပန်တပ်စခန်း ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် ပေါင်းတည်ထောင်အတွင်း မဟာမိတ်တပ်များ တပ်စွဲထားခဲ့ပါသည်။ ယင်းအစစ် ပေါင်းတည်ထောင်အား ၁၉၅၂ ခုနှစ်အထိ ဝိတ်ထားခဲ့ပါသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြန်ပါသည်။ ၁၉၈၁ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၈)ရက်နေ့တွင် ရဲတပ်စွဲသို့ လွှဲပြောင်းအပ်ခဲ့ပြန်သည်။

၁၉၉၃ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁၅) ရက်နေ့တွင်မှ အကျဉ်းဦးစီးဌာနသို့ ပြန်လည် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပြီး (ဃ) အဆင့် ထောင်ငယ်ကလေးအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ပြီးနောက် အထိ ရပ်တည်နေပါသည်။

၈၆ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

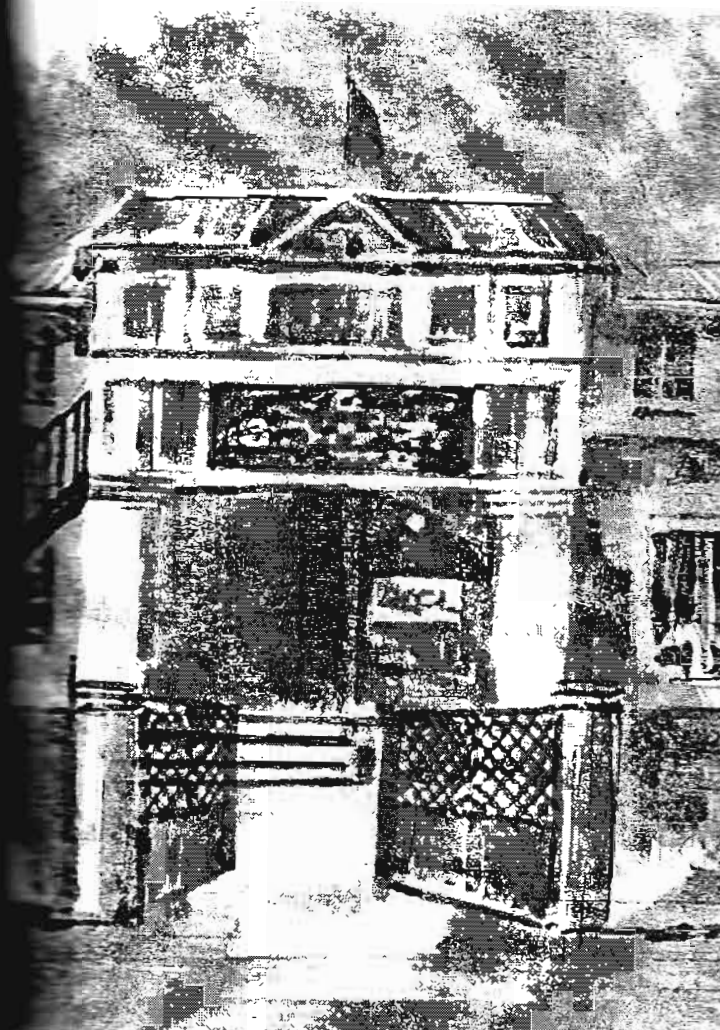
ပေါင်းတည်အကျဉ်းထောင် တည်နေရာမှာ ရန်ကုန်-ပြည်ကားလမ်းဘေး၊ ဗိုလ်တိုင်အမှတ် (၁၄၃)၊ အကွက်ကြီးအမှတ် (၃၆)၊ ပေါင်းတည်ဈေး (၁) ရပ်ကွက်၊ ပေါင်းတည်မြို့တွင် တည်ရှိပါသည်။

ပေါင်းတည်ထောင်ပုံစံမှာ အလျားလိုက် စတုဂံ၊ လေးထောင့်ပုံစံဖြစ်သည်။ ဘူးအဝင်ဝကြီးဘေးတွင် ထောင်တာဝန်ခံ ထောင်ပိုင်အိမ်ရှိသည်။ အတွင်းအဝင် Main Jail လမ်းမကြီးလက်ယာဘက်၌ စားဖိုကြီးနှင့် အမျိုးသမီးအိပ်ဆောင်ရှိပြီး အုတ်တံတိုင်းကန်၍ အမျိုးသားအိပ်ဆောင် အမှတ် (၁) ရှိသည်။

Main Jail လမ်းမကြီးလက်ဝဲဘက်၌ ရိက္ခာဂိုဒေါင်၊ အမျိုးသားအိပ်ဆောင်အမှတ် (၂) ရှိပြီး ထောင်အလယ်ဗဟို၌ Main Jail ရုံးခန်းနှင့် လက်ဝဲဘက်တွင် တိုက်ခန်းများ၊ လက်ယာအနောက်ဘက်၌ အလုပ်ရုံများ ရှိသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် ပေါင်းတည်ဈေး (၂) ရပ်ကွက်၊ တောင်ဘက်တွင် မင်းကွက်(၁)ရပ်ကွက်၊ အရှေ့ဘက်၌ ရန်ကုန်-ပြည်ကားလမ်းမကြီးရှိပြီး အနောက်ဘက်၌ မင်းကွက် (၂) ရပ်ကွက်တို့ရှိပါသည်။

ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ အကျယ်အဝန်းစုစုပေါင်းမှာ (၂၁.၃၀) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာအကျယ်အဝန်းမှာ (၂.၆၈၁) ဧကသာ ရှိပါသည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၁၈.၇) ဧကရှိပါသည်။

မင်းသိန်းဝင်း

ဗန်းမော်အကျဉ်းထောင်အား အကျဉ်းဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ရုံး၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ၁၉-၇-၁၉၉၆ ခုနှစ်ရက်စွဲပါစာအရ စာအမှတ် ၁၀၀၀/ ၁ / ဦး-၁ ဖြင့် 'က' အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် အကျဉ်းသား (၁၀၀၀) ယောက်အား လက်ခံထိန်းသိမ်းရန် ပြင်ဆင်သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။
ဗန်းမော်အကျဉ်းထောင်တည်နေရာအနေဖြင့် ဗန်းမော်မြို့မြောက်ဘက်၊ မြေပုံညွှန်းအမှတ် (J. ၀၁၄၁၄၈)တွင် တည်ရှိပြီး ဗန်းမော်မြို့နှင့် အကျဉ်းထောင်မှာ တစ်မိုင်ခန့်ကွာဝေးသည်။

ဗန်းမော်အကျဉ်းထောင်

၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် သီပေါမင်းပါတော်မူ၍ မြန်မာတစ်ပြည်လုံး အင်္ဂလိပ်လက်အောက်ခံ ကိုလိုနီနိုင်ငံဘဝသို့ ရောက်ခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် သူ့ကျွန်မခံလိုသော စိတ်ဓာတ်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံဒေသအသီးသီးတွင် နေထိုင်ကြသော တိုင်းရင်းသားမျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်တို့သည် ဗြိတိသျှတို့အား ထော်လှန်ပုန်ကန်ခဲ့ကြသည်။

တော်လှန်ပုန်ကန်ရာတွင် မျိုးချစ်ကချင်တိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင် ဖုန်ကန်ဒူဝါ၊ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားခေါင်းဆောင် စောရန်ဝိုင်၊ မြန်မာအမျိုးသားခေါင်းဆောင် ဗိုလ်မောင် ခေါ် စကြာဝတေးမင်းတို့မှာ ဗန်းမော်မြို့နယ်တွင် ထင်ရှားသော မျိုးချစ်သူရဲကောင်းများဖြစ်ကြပါသည်။

အဆိုပါ မျိုးချစ်ခေါင်းဆောင်တို့ကို ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ရန်အတွက် အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ပြီး (၈)နှစ်အကြာ ၁၉၀၂ ခုနှစ်၌ ဗန်းမော်ထောင်ကို အမြန်ပြီးစီးအောင် တည်ဆောက်ပြီး ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့ပါသည်။

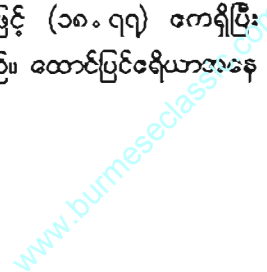
ဗန်းမော်ထောင်သည် စတုရန်းပုံစံ လေးထောင့်စပ်စပ်ဖြစ်သည်။ အထက်အရှေ့ဘက်တွင် လက်ဝဲဘက်၌ အမျိုးသမီးနှစ်ထပ်အိပ်ဆောင်၊ အောက်ဘက်၌ အလယ်ဘက်၌ အလုပ်ကြီးဘက်နှစ်ထပ်ဆောင်၊ အတွင်းကြား၌ (၃)ထပ် အလုပ်ကြီးအောက်ဆုံးထပ်မှာ ဘူးဝတ်ခါးကြီးနှင့်ရုံးခန်းများ၊ ပထမထပ်မှာ တာဝန်ခံထောင်ပိုင်အိမ်၊ ဒုတိယထပ်မှာ ဗဟိုကင်းမျှော်စင်ဖြစ်သည်။

ထောင်အတွင်းသို့ဝင်လျှင် လက်ဝဲဘက်၌ အမျိုးသမီးဆောင်နှင့် အလယ်ထပ်ရိုးခြားထားသော အမျိုးသားတစ်ထပ်ဆောင်၊ အလယ်တွင် Main Hall နှင့်ဖိုကိုး၊ လက်ဝဲဘက်တွင် အမျိုးသားနှစ်ထပ်အိပ်ဆောင်တို့ ဖြစ်သည်။ မျှော်စင်ကင်းများမှာ ထောင်အနောက်ဘက် အုတ်ရိုးထောင့်များပေါ်၌ ရှိသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်၌ နောင်နီကျေးရွာ၊ တောင်ဘက်၌ ကောင်းပုံရိပ်သာ၊

အရှေ့ဘက်၌ အမှတ် (၂) စစ်ဆင်ရေးနှင့် ကွပ်ကဲမှုဌာနချုပ်၊ အနောက်ဘက်၌ စည်ပင်သာယာရေးရွာနှင့် သာဝိန်မြစ်တို့ရှိသည်။

ထောင်ဧရိယာအကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် (၁၈.၇၇) ဧကရှိပြီး အထက်တွင်းဧရိယာမှာ (၁.၄၃) ဧကသာရှိသည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာအနေဖြင့် (၁၇.၃၄) ဧကရှိပါသည်။

ထားဝယ်အကျဉ်းထောင်

ထားဝယ်အကျဉ်းထောင်

ထားဝယ်အကျဉ်းထောင်ကို ဗြိတိသျှတို့က မြန်မာပြည်ကို တတိယ ဇာတ်လမ်း-မြန်မာစစ်ပွဲ ဖန်တီး၍ မသိမ်းပိုက်မီ ၁၈၇၂ ခုနှစ်တွင် စတင် တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ တည်နေရာအနေဖြင့် ထားဝယ်မြို့၏ အရှေ့ဘက်၌ တည်ရှိပြီး အကျဉ်းထောင်တည်နေရာမှာ မြေပုံညွှန်းအမှတ် (အို-၁၇၁၅၁၀) နှင့် တည်ရှိသည်။

ထားဝယ်ထောင်မှာလည်း စတုရံပုံဖြစ်သည်။ အုတ်ရိုးလေးဘက် ဆောင်များတွင် ကင်းမျှော်စင် (၄) ခုရှိသည်။ ဘူးတံခါးကြီးအပေါ်၌ ဂါတ်မ ညွှန်ပြီး လက်ယာဘက်တွင် ထောင်တာဝန်ခံ၊ ထောင်ပိုင်ကြီးအိမ်၊ ဘူးတံ ခါးထက်၌ ထောင်မှူးကြီးအိမ်ရှိသည်။

ဘူးတံခါးကြီးမှဝင်လျှင် အလယ်ခေါင်၌ Main Jail လမ်းမကြီး၊ လက်ယာဘက်၌ နှစ်ထပ်အချုပ်ဆောင်နှင့် နှစ်ထပ်ထောင်ကျ အိပ်ဆောင် (၂) ရှိသည်။ အနောက်ဘက်ထပ်တွင် ယခင်ကာလများက အသုံးပြု ဆောင် ဖိုဟောင်းကြီးရှိပြီး အိပ်ဆောင်များနှင့် ဖိုဟောင်းအနောက်ဘက်တွင် ဆောင်စိုက်ပျိုးခင်း တောင်ယာများရှိသည်။

၉၂ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

Main Jail လမ်းမကြီးလက်ဝဲဘက်၌ ထောင်ဘူးအခန်းတွင် နှစ်ထပ်အဆောင်၊ ရိက္ခာရုံ၊ အချုပ်ရုံးနှင့် ထောင်ကျရုံးတို့ရှိသည်။ အနောက်ဘက်တွင်ကပ်လျက် အလုပ်ကြီးဘက်၊ အလုပ်ရုံနှင့် ရေတွင်း၊ ကြိုးတိုက်၊ ရိက္ခာရုံဒေါင်၊ ဖိုကြီးနှင့် ပတ်လည်ဝိုင်းလျက် တောင်ယာစိုက်ခင်းများရှိသည်။

တောင်ကျရုံးနှင့် အလုပ်ကြီးဘက် အနောက်ဘက်ဝင်းမှာ အမျိုးသမီး (၁) ထပ် အဆောင်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးအချုပ်နှင့် ထောင်ကျကို တစ်ဆောင်တည်း၌ ကန့်လန့်ခွဲခြားထားသည်။

ထောင်အပြင်ပတ်လည်တွင် အရာရှိနှင့် ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများ ဖြစ်ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်ခေတ်က ရှေးဟောင်းထောင်ဖွဲ့စည်းပုံအတိုင်းဖြစ်သည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် လေယာဉ်ကွင်းနှင့် အာဇာနည်လမ်းဆုံ၊ တောင်ဘက်တွင် ရန်ကြီးအောင်လမ်းနှင့် ဝဲကြီးထောင့်လမ်းဆုံ၊ အရှေ့ဘက်၌ တိုင်းအရံတပ်ဖွဲ့ဝင်းစည်းရုံးနှင့် အကျဉ်းထောင်မြောက်ဘက် အပြင်စည်းရုံးကြီးရှိပြီး အနောက်ဘက်တွင် အာဇာနည်လမ်းနှင့် ရန်ကြီးအောင်လမ်းဆုံတို့ဖြစ်သည်။

ထားဝယ်ထောင်အကျယ်အဝန်းမှာ ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ(၇.၅၁) ဧက၊ ထောင်တွင်းဧရိယာ (၂.၀၅၅) ဧက၊ ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၅.၄၄) ဧကဖြစ်ပါသည်။

မြောက်အကျယ် ၆၀၀၃

ယာဘက်၌ ဖိုကြီးနှင့် တိုက်ခန်းများ၊ လက်ယာဘက်အစွန်တွင် ထိထာ
ဆောင်၊ အနောက်ဘက်၌ ထောင်ဆေးရုံနှင့် Main Jail လမ်း အနောက်ဘက်
ဘက်တွင် ကြိုးစင်ရှိသည်။

လက်ဝဲဘက်ဘူးဝအနီးတွင် ရေတွင်းနှင့် ဘုရားဆောင်၊ လက်ဝဲ
ဘက်အုတ်ရိုးကိုဖောက်၍ တံခါးတပ်ဆင်ထားသော အမျိုးသမီးဆောင်တို့
ဖြစ်ကြသည်။ အမျိုးသမီးဆောင် ဝင်းအနောက်ဘက်၌ အချုပ်သား နှစ်ထင်
ဆောင်နှင့် စည်းရိုးခြားပြီး အမျိုးသားထောင်ကျဆောင်နှင့် အလုပ်ဘက်ဌာန
တို့ ကပ်လျက်တည်ရှိသည်။

မြတ်ထောင်ပုံစံမှာလည်း အင်္ဂလိပ်လက်ရာ ရှေးထောင်ပုံစံဟောင်း
ကြီးပင်ဖြစ်သည်။ ထူးခြားသည်မှာ ထောင်ကြီးများပုံစံလိုမဟုတ်ဘဲ ဘူး
ထံခါးမကြီးအပေါ်အစား ထောင်ပိုင်အိမ်ကို အုတ်ရိုးအပြင်ဘက်တွင် တည်
ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဘူးတံခါးကြီးကို အတွင်းအပြင် တံခါးမကြီးနှစ်
ထပ်အပြင် လုံခြုံရေးအရ အတွင်း၌လည်း ဆူးရိုးတံတားတစ်ထပ် ပြုလုပ်
ထားသေးသည်။

မြတ်အကျဉ်းထောင် နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် တပ်
ပြင်စူးရှိပြီး အနောက်ဘက်တွင် တပ်ပြင်ရပ်ကွက်၊ အရှေ့ဘက်၌ မြန်မာ
နိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့စခန်း၊ တောင်ဘက်၌ ပလောင်ရပ်ကွက်တို့ တည်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်ဧရိယာ အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေ
ဧရိယာ (၁၁. ၃၂၇) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၂. ၅၁၅) ဧကရှိ၍
ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၈. ၈၁၂) ဧကရှိပါသည်။

မြတ်အကျဉ်းထောင်ကို ယခင်မြို့မဂါတ်နေရာတွင် တည်ဆောက်
ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး စတင်တည်ထောင်စက ကျား (၂၂) ယောက်၊ မ (၄) ဦးသာ
ထားခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၇၆ ခုနှစ်တွင် စတင်
တည်ထောင်ခဲ့ပြီး မြတ်ထောင်နေရာကို ခဲကြဲကျန်းဟုခေါ်သည်။

မြတ်တွင် ယခင်တနင်္သာရီဘက်မှ တူးဖော်ရရှိလာသောခဲများကို
ထည့်၍ တောင်ဘက်ရှိ တောတွင်း၌ မီးဖိုများဖြင့် ကျိုချက်ခဲ့သည်။ ယင်းနေရာ

မြတ်အကျဉ်းထောင်

သက္ကရာဇ် ၁၈၂၄ ခုနှစ်၊ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲ ပြီးဆုံး
ချိန်၌ တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့အား အင်္ဂလိပ်တို့က သိမ်းပိုက်ခဲ့
ပြီးနောက် မြန်မာမျိုးချစ်သူရဲကောင်းတို့အား နိုင်ကွပ်ရန်နှင့် ပုန်ကန်ထကြွ
သူတို့အား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ရန်အလို့ငှာ မြတ်အကျဉ်းထောင်ကို သက္ကရာဇ်
၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့ရာ ယခုအချိန်တွင် နှစ်ပေါင်း (၁၁၄) နှစ်
ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

မြတ်ထောင်ပုံစံမှာ စတုဂံပုံစံဖြစ်သည်။ ထောင်အပြင် ဘူးဝနေ
ထောင်ပိုင်ကြီးအိမ်၊ အကျဉ်းထောင်ညွှန်ရိပ်သာရှိပြီး အဝင်လမ်း၊ လက်ထာ
ဘက်၌ ထောင်မှူးကြီးအိမ်နှင့် ရိက္ခာကိုခေါင်အုတ်ရိုး၊ လက်ယာဘက်၌ ထောင်
မှူးများအိမ်တို့ရှိသည်။ လက်ဝဲဘက်အုတ်ရိုးအနီး ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများရှိ
ထောင်အနောက်ဘက်၌ လုံထိန်းတပ်ခွဲတစ်ခွဲထားသည်။

အုတ်ရိုးလေးထောင့်တွင် မျှော်စင်ကင်းများရှိသည်။

ဘူးဝအပေါ်တွင် ဗဟိုကင်းရှိပြီး အောက်တွင် ဘူးတံခါးကြီး
ထောင်ပိုင်ရုံး၊ ထောင်မှူးများရုံးရှိသည်။ အတွင်း Main Jail လမ်း၏ ထိထာ

၉၆ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ကို တောရှင်း၍ မြို့မဂါတ်တည်ထားခဲ့ပြီး မြို့မဂါတ်နေရာတွင် မြိတ်ထောင်ကို တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ထောင်ကုန်းငယ်ကလေးဖြစ်သည့် BURMA GAZETEER ၌ ခဲဖိုကုန်းတောင်ကို ၁၈၄၁ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး အင်္ဂလိပ်တို့သည် အိန္ဒိယရှိ ပြင်သစ်ကုမ္ပဏီလုပ် အုတ်ကြွပ်ပြားများ၊ သံထည်များကို သင်္ဘောဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြိတ်ထောင်တွင်း၌ အမျိုးသားအိပ်ဆောင် (၂) ဆောင်၊ အလုပ်ရုံ (၁) ဆောင်၊ တရားမဆောင် (ဝါလာထောင်) (၁) ဆောင်၊ နှစ်ထပ်ဆေးရုံဆောင် (၁)ဆောင်နှင့် (၄) ခန်းတွဲတိုက်တစ်လုံး၊ နှစ်ထပ်အမျိုးသမီးအိပ်ဆောင် (၁) ဆောင်တို့ကို အင်္ဂလိပ်ခေတ်ကတည်းက ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် မြိတ်ထောင်၏အနောက်ဘက်ခြမ်း၌ ပေ (၃၀၀) အထိ ထောင်ဝင်းအား ထပ်မံတိုးချဲ့ ကာရံခဲ့ပါသည်။ ရှေးယခင်က မြိတ်မြို့၏ မြို့စွန်မြို့ဖျား၊ ခဲဖိုကုန်းတောကို ရှင်းလင်း၍ ဆောက်လုပ်ခဲ့သော မြိတ်ထောင်မှာ ယခုအခါတွင် မြိတ်မြို့၏ မြို့လယ်ခေါင်သို့ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်သည်။

အကျဉ်းထောင်ကြီးက မြို့စွန်မြို့ဖျားမှ မြို့တွင်းသို့ ရွှေပြောင်လာခြင်း မဟုတ်ပါ။ မြို့လူဦးရေ တိုးတက်များပြားလာပြီး မြို့ကွက်ချဲ့ထွင်လာသဖြင့်သာ အကျဉ်းထောင်ကြီး မြိတ်မြို့လယ်သို့ ရောက်ရှိလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

←၀၀၀→

သည်။ ၁၈၉၀ မှ ၁၉၀၅ ခုနှစ်အတွင်း အမျိုးသမီးဆောင်၊ ထောင်ဆေးခန်း၊ နေအိမ်ဆောင်၊ မီးဖိုကြီး၊ အလုပ်ရုံ စသည်များလည်း တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

အရှေ့ဘက်တွင် ပေအရှည် (၃၂၂) ပေ၊ ထု (၁၂) ပေ အမြင့် (၁၄၅) ပေရှိ အုတ်တံတိုင်းကြီးကို တည်ဆောက်ပြီး အချုပ်ဆောင်တစ်ဆောင်ကိုပါ တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ ပြည်အကျဉ်းထောင်ဆောက်လုပ်ရေး ထုတ်ခန်းများကို ဖုံစုလမ်းအရေးပိုင်အုပ်ချုပ်သော ပြည်သူ့လုပ်ငန်းဌာန (DWD) မှ ဦးဆောင်ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်ဟု မှတ်တမ်းများရှိကြောင်း သိရှိရပါသည်။

ပြည်အကျဉ်းထောင်တည်နေရာအဖြစ် မြေပုံညွှန်း(ဏာယ ၁၀၅၇၈၆) တွင် တည်ရှိပြီး ပဲခူးတိုင်း (အနောက်ပိုင်း) ပြည်မြို့၊ ရွှေကူရပ်ကွက်တွင် တည်ရှိပါသည်။

ပြည်အကျဉ်းထောင်သည်လည်း လေးထောင့်စတုဂံပုံဖြစ်သည်။ ဆောက်လေးတန် အုတ်ရိုးကြီးအပေါ်တွင် ကင်းမျှော်စင်များရှိသည်။ အရှေ့ဘက်ဘူးဝင်လမ်း လက်ယာဘက်၌ အချုပ်ဆောင်နှင့် စိုက်ခင်းများ တည်ရှိပြီး ဘူးအဝင်လမ်းလက်ဝဲဘက်၌ အုတ်ရိုးကြီးကာရံထားသော အမျိုးသမီးထောင်၊ ဆေးရုံနှင့် တိုက်ခန်းများရှိသည်။ ဘူးတံခါးကြီးမှာ အုတ်ရိုးနှစ်ခုကြားအတွင်းဝင်နေပြီး အောက်ထပ်မှာ ဘူးတံခါးကြီးနှင့် ထောင်ပိုင်၊ ထောင်မှူးများရုံးခန်း၊ အပေါ်ထပ်၌ ဂါတ်မကြီးနှင့် ထောင်မှူးကြီးအိမ်ရှိသည်။

အမျိုးသမီးဆောင်၊ ထောင်ဆေးရုံနှင့် တိုက်ခန်းများ၏ လက်ဝဲဘက်တွင် သီးသန့်အုတ်ရိုးကာထားသော ရိက္ခာဂိုဒေါင်၊ ကြိုးစင်နှင့် အလုပ်ဆောင်ခန်း၊ ရေစင်၊ ရေစက်နှင့် ထောင်ကျွန်း၊ အချုပ်ရုံးတို့ တည်ရှိသည်။

ဘူးတံခါးကြီးမှ အတွင်းသို့ဝင်လျှင် ဒုတိယ သံဆန်ခါဝင်းတံခါးကြီး ရှိသေးသည်။ Main Jail လမ်းအလယ်တွင် တံခါးတစ်ချပ်ရှိသေးပြီး အတွင်း၌ ဖိုကြီးနှင့် Main Jail တို့ရှိသည်။ Main Jail ၏ လက်ဝဲဘက်၌ အမှတ် (၁) အိမ်ဆောင်နှင့် လက်ယာဘက်၌ အမှတ် (၂) အိမ်ဆောင်၊ စိုက်ခင်းနှင့် အကျဉ်းသားအိမ်သာများရှိသည်။

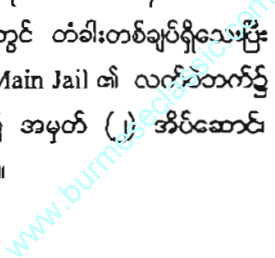
ပြည်အကျဉ်းထောင်

အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲအပြီး ၁၈၉၀ ခုနှစ်တွင် ပြည်မြို့ တောင်ဘက် ပန်းပဲတန်းလမ်းမကြီး အရှေ့ဘက် (၁၇၅) ပေအကွာတွင် ပြည်အကျဉ်းထောင်ကို ဆောက်လုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထောင်မှူးနေအိမ်နှင့် ရုံးခန်း အပါအဝင် ထောင်ဘူးဝဟုခေါ်သော အဆောက်အဦကို ရှုပီးဇွေ (၁၄၀၀၀) အကုန်အကျခံ၍ စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ၎င်းအဆောက်အဦသည် (၁၄၁၃) စတုရန်းပေရှိပြီး (၅၉၇၀၀) ကုဗပေ ကျယ်ဝန်းသည်။

ပန်းပဲတန်းလမ်းမကြီး အရှေ့ဘက် (၃၆) ပေအကွာမှစပြီး (၂၉၁၄) ပေရှိသော ထောင်ပတ်လည်တံတိုင်း အုတ်ရိုးကြီးကို (၁၉၀၅) ခုနှစ်တွင် (၆၄၁၀၀) ကျပ်အကုန်အကျခံ၍ တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအုတ်တံတိုင်းကြီးများမှာ ဒု (၁၂) ပေ၊ အမြင့် (၁၄) ပေရှိသည်။ ယခုအခါတွင် အုတ်ရိုးအမြင့် (၁၈) ပေအထိသို့ တိုးမြှင့်ထားပြီးဖြစ်သည်။

တံတိုင်းအုတ်ရိုးကြီးများမှာ ဦးစွာ ဆောက်လုပ်ထားသော ထောင်ဘူးဝအဆောက်အဦကြီးကို ဝန်းရံထားသဖြင့် ထိုအဆောက်အဦဘူးကြီးမှာ အုတ်ရိုးအတွင်း (၁၄၀) ပေခန့်အကွာတွင် မားမားကြီး ရပ်တည်နေ

၁၀၀ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

အနောက်ဘက်ဝင်းကိုလည်း သီးသန့်ကာရံထားပြီး ဝင်ပေါက်အနီးတွင် အချုပ်ရုံးနှင့် အချုပ်သားများ အိပ်ဆောင်ရှည်ကြီးနှင့် စိုက်ခင်းများရှိသည်။

အရာရှိနှင့် ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများကတော့ အုတ်ရိုးပတ်လည်တွင် လုံခြုံရေးအတွက် တည်ဆောက်ထားသည်။ နှစ် (၁၀၀) ကျော် သက်တမ်းရှိပြီဖြစ်သော ပြည်အကျဉ်းထောင်ကြီးမှာ အုတ်ရိုးပတ်လည်၌ နှစ်သက်တမ်းရာကျော် ကုက္ကိုပင်ကြီးများက ဝိုင်းရံပေါက်ရောက်နေသဖြင့် ထောင်ဝင်းအတွင်း၌ အေးမြသောအရိပ်ကို ပေးသည်။

ပြည်အကျဉ်းထောင်ကြီး၏ နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် ထီးစုကျောင်းလမ်း၊ တောင်ဘက်တွင် ရွှေလက်လှလမ်း၊ အရှေ့ဘက်တွင် မြို့မရဲဌာနလမ်း၊ အနောက်ဘက်၌ ပန်းပဲတန်းလမ်းမကြီးတို့ တည်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်ဧရိယာ အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် (၇ . ၈) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာ (၃ . ၅) ဧက၊ ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၄ . ၃) ဧကရှိသည်။ ယခုအခါတွင်တော့ ပြည်အကျဉ်းထောင်မှာ မြို့လယ်ခေါင်နှင့် မလှမ်းမကပ်တွင် တည်ရှိနေပါသည်။

←

သာယာဝတီအကျဉ်းထောင်

သာယာဝတီထောင်၏ ထူးခြားချက်မှာ အကျဉ်းထောင်အတွင်း နှင့် အိမ်ထောင်သည်လိုင်းခန်းများအတွင်း ယခင်မြန်မာနိုင်ငံ စာစစ်အဖွဲ့၏ ခွန်းများထုတ်ပြန်ရေး စာစစ်အဖွဲ့ဝင်များ စာမေးပွဲလုပ်ငန်းများ လုပ်ကိုင် ထောင်ရွက်နေစဉ် နေထိုင်ရန် အဆောက်အဦများကို ထည့်သွင်းဆောက်လုပ် ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

သာယာဝတီအကျဉ်းထောင်မှာ (က) အဆင့် ထောင်တစ်ခုဖြစ်ပြီး လယ်ကွင်းထဲ၌ တစ်သီးတခြားဖြစ်နေသည်။ တည်နေရာအနေဖြင့် ပဲခူးတိုင်း (အောက်ပိုင်း) သာယာဝတီမြို့နယ်၊ ကရင်စုရပ်ကွက် ခန့်မှန်းမြေပုံညွှန်း အမှတ်-၁၃၄၄၃၆)တွင် တည်ရှိသည်။

သာယာဝတီထောင်မှာ နာမည်ဆိုးဖြင့် ကျော်ကြားခဲ့သော ထောင် ဖြစ်သည်။ လယ်သမားအရေးတော်ပုံခေတ်က သုပဏ္ဏကဂဠုဏရာဇာဘွဲ့ခံ နန်းသရာဇ်ကံဖမ်းဆီးပြီး ကြီးပေးခဲ့သော နေရာလည်းဖြစ်သည်။ ပါလီမန် အဖွဲ့တွင်လည်း နစ်နီ၊ နစ်ဖြူပါတီဝင်တို့အား ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခဲ့သော ထောင် ဖြစ်သည်။

သို့သော် လွတ်လပ်ရေးအတွက် စွမ်းစွမ်းတမံ ကြိုးပမ်းခဲ့သူများ၏ အမှတ် (MEMORY) ကျောက်တိုင်တော့မရှိ။ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းခဲ့ သော ထောင်အရာရှိများအား ၁၉၄၉ တွင် ကွန်မြူနစ်များကသတ်၍ သေ ခဲ့သဖြင့် အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင် ထောင်ဘူးဝအနီးတွင်ရှိသည်။

ကျောက်တိုင်မဲမဲကြီးအား အုတ်တံတိုင်းခတ်ထား၍ နစ်နီများသတ် သောဆုံးခဲ့ရသော ထောင်ပိုင်ကြီး မစ္စတာပေါ(လ်)၊ ထောင်မှူးကြီးဦးပု၊ ထောင်မှူးဦးအုန်းမောင်နှင့် ထောင်မှူး(၃)ဦး၊ ဝင်းနီဦးသိန်းဇော်တို့ အမည် မရှိတော့ ကမ္ပည်းထိုးထား၍ အထိမ်းအမှတ်ကျောက်တိုင် စိုက်ထူထား ဖြစ်သည်။

သာယာဝတီထောင်မှာ မြို့နှင့်သီးခြားနေရာ လယ်ကွင်းထဲ၌ ရှိ ၍ ၁၉၈၈ ခုနှစ် အရေးအခင်းဖြစ်စဉ်ကလည်း ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းမရှိခဲ့

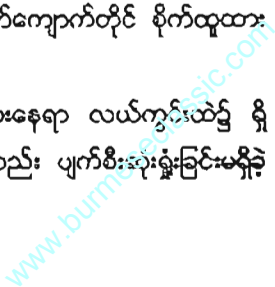
သာယာဝတီ အကျဉ်းထောင်

သာယာဝတီအကျဉ်းထောင်အား (၁၉၁၄) ခုနှစ်တွင် အုတ်တွင်း ကုန်းရွာဟု အမည်ရှိသော ရွာငယ်ကလေးကိုဖျက်သိမ်း၍ သာယာဝတီထောင် ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

၁၉၂၁ ခုနှစ်၊ မတ်လအတွင်း အကျဉ်းထောင်ကို စတင်ဖွင့်ထူ ဖြီး အသုံးပြုခဲ့သော်လည်း ၁၉၂၇ ခုနှစ်ရောက်ရှိမှသာ အကျဉ်းထောင် တစ်ခုလုံး ဆောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ သာယာဝတီအကျဉ်း ထောင်ရှိ အဆောက်အဦများ၏သက်တမ်းမှာ အနှစ်(၈၀)အထက် သက်တမ်း ရှိနေပြီဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် အဆောက်အဦအားလုံးမှာ အုတ်စီနံရံများသာဖြစ်ကြပြီး နံရံများကို အင်္ဂတေအချောကိုင်ထားခြင်း မရှိကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရသည်။ အင်္ဂတေအချောကို နံရံတွင်ကိုင်ထားခြင်း မရှိသော်လည်း ကောင်းမွန်သော ရွှံ့စေးမြေနှင့် မှန်ကန်သော အုတ်ဖုတ်ပညာတို့ကြောင့် အုတ်များမှာ နှစ် ကာလကြာရှည်သော်လည်း အက်ကွဲခြင်း၊ ဆွေးမြည့်ခြင်းမရှိပေ။

၁၀၄ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

အကျဉ်းထောင်ဖွဲ့စည်းပုံမှာ အောက်ထပ်တွင် ဘူးဝတ်ခါးကြီးနှင့် ထောင်ပိုင်ကြီးရုံး၊ ထောင်မှူးကြီးရုံးခန်း၊ ပထမထပ်မှာ ထောင်ပိုင်အိမ်နှင့် အပေါ်ဆုံးထပ်မှာ ဗဟိုကင်းဂါတ်မကြီးဖြစ်သည်။

ဘူးဝတ်ခါးကြီးမှ Main Jail သွားရာလမ်းမကြီးမှာ မြောင့်ဖြူးနေပြီး လမ်းဘေးဝဲယာတွင် အုတ်တံတိုင်းကြီးကာရံထားပြီး ထုံးဖြူသုတ်ထားသည့် လက်ဝဲလက်တွင် မိန်းမဆောင်နှင့် တိုက်ခန်းများ၊ လက်ယာဘက်တွင် နှစ်ထပ်တိုက်ဆေးရုံနှင့် အထူးတိုက်ရှိသည်။

Main Jail ရုံးခန်းအနီးတွင် ဆင်ရုပ်နှင့် ရေကန်ကလေး၊ ထပ်မံချက်ဖိုကြီးနှင့် အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားအိပ်ဆောင်များရှိသည်။ အနောက်ဘက်တွင် အလုပ်ကြီးဘက်ဝင်းဖြစ်သည်။ အင်းစိန်ထောင်ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ဆင်သော်လည်း မတူပါ။ အင်းစိန်ထောင်ဖွဲ့စည်းပုံလောက် စနစ်မကျပါ။

လက်ယာဘက်ခြမ်း တိုက်ခန်းများနှင့် ထောင်ဆေးရုံ အနောက်ဘက်တွင် သီးသန့်တိုက်နှစ်လုံးရှိသည်။ အရှေ့ဘက်တိုက် လက်ယာဘက် အခန်းတွင် ဆရာစံအား ကြိုးမပေးမီ ချုပ်နှောင်ထားခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ ဆရာစံအား ချုပ်နှောင်ထားခဲ့သောအခန်းတွင် ဆရာစံ မကွယ်လွန်မီ ဆရာစံကွက်များ၊ ရေးခြစ်ထားခဲ့ကြောင်းလည်း သိရသည်။ သို့သော်လည်း ထောင်လယ်သမား အရေးတော်ပုံခေါင်းဆောင် ဆရာစံ၏ အထိမ်းအမှတ် ကျောက်စာတိုင်တော့မရှိပါ။

အကျဉ်းထောင် နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် မြစ်ကျေးရွာ၊ တောင်ဘက်တွင် ကျောင်းစုရပ်ကွက်၊ အရှေ့ဘက်တွင် သုံးကျေးရွာနှင့် အုန်းတောစုကျေးရွာ အနောက်ဘက်တွင် ရေဝေရပ်ကွက်တို့ တည်ရှိကြသည်။

အကျဉ်းထောင် အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေ ဧရိယာ စုစုပေါင်း (၁၂၃. ၁၅၂) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၂၄. ၈၅) ဧက ရှိပါသည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာအနေဖြင့် (၄၂. ၈၅၅) ဧက ရှိပါသည်။

သာယာဝတီအကျဉ်းထောင် ● ၁၀၅

သာယာဝတီအကျဉ်းထောင်မှာ (က) အဆင့် အကျဉ်းထောင်ဟု ခြုံငုံသော်လည်း အင်္ဂလိပ်အစိုးရလက်ထက်မှသည် ပါလီမန်အစိုးရလက်ထက် အထိ နိုင်ငံရေးသမားများအားဖမ်းဆီးပြီး နိုင်ရာစား နှိပ်စက်ခဲ့သောထောင် ဖြစ်သဖြင့် နာမည်ဆိုးဖြင့် ကျော်ကြားသည်။

အကျဉ်းထောင်လောက၌လည်း ဆိုးသွမ်းရက်စက်၊ ကြမ်းကြုတ်သော နာမည်ကြီးအကျဉ်းသားများအား သီးခြား၊ ခွဲခြားပို့ဆောင်ပြီး ချုပ်နှောင်ဖမ်းဆီးထားရာ အကျဉ်းထောင်အဖြစ် နာမည်ကြီးပေသည်။

www.burmeseclassic.com

မိတ္ထီလာအကျဉ်းထောင်

မိတ္ထီလာအကျဉ်းထောင်

မိတ္ထီလာအကျဉ်းထောင်ကို အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲအပြီးတွင် ပြည်နှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ခုနှစ်မှ စတင်၍ အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားရှိခဲ့ပါသည်။

၁၉၈၁ ခုနှစ်တွင် ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့သို့ ရဲအချုပ်စခန်းအဖြစ် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပြီး ၁၉၈၇ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၁) ရက်နေ့တွင်မှ အကျဉ်းဦးစီးထောင် ပြန်လည်လွှဲပြောင်းယူခဲ့ပါသည်။ အကျဉ်းဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ချိမ်း ၁၂-၉-၁၉၉၅ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၁၀၀၀/၁/ ဦး ၁ ဖြင့် ညွှန်ကြားမှုအရ ထောင်ဒဏ် (၁၀)နှစ်အထိ ကျခံရသည့် အကျဉ်းသား အကျဉ်းသူများကို လက်ခံထားရှိခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် နိုင်ငံတော်အတွင်း တရားရုံးအသီးသီးမှ ပေးပို့လာသည့် (၁၆ နှစ်အထက်) ကလေးသူငယ်အကျဉ်းသားများနှင့် (၁၈)နှစ်အထိ အကျဉ်းသားများကိုပါ လက်ခံထားရှိပါသည်။ ဤမိတ္ထီလာအကျဉ်းထောင်တွင် နာမည်ကြီး ထင်ရှားကျော်ကြားသော အကျဉ်းသားများအား

၁၀၈ ❁ ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ချုပ်နှောင်ထားရှိခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ သေဒဏ်ကျအကျဉ်းသားများကိုလည်း ထားရှိခဲ့ခြင်းမရှိပါ။

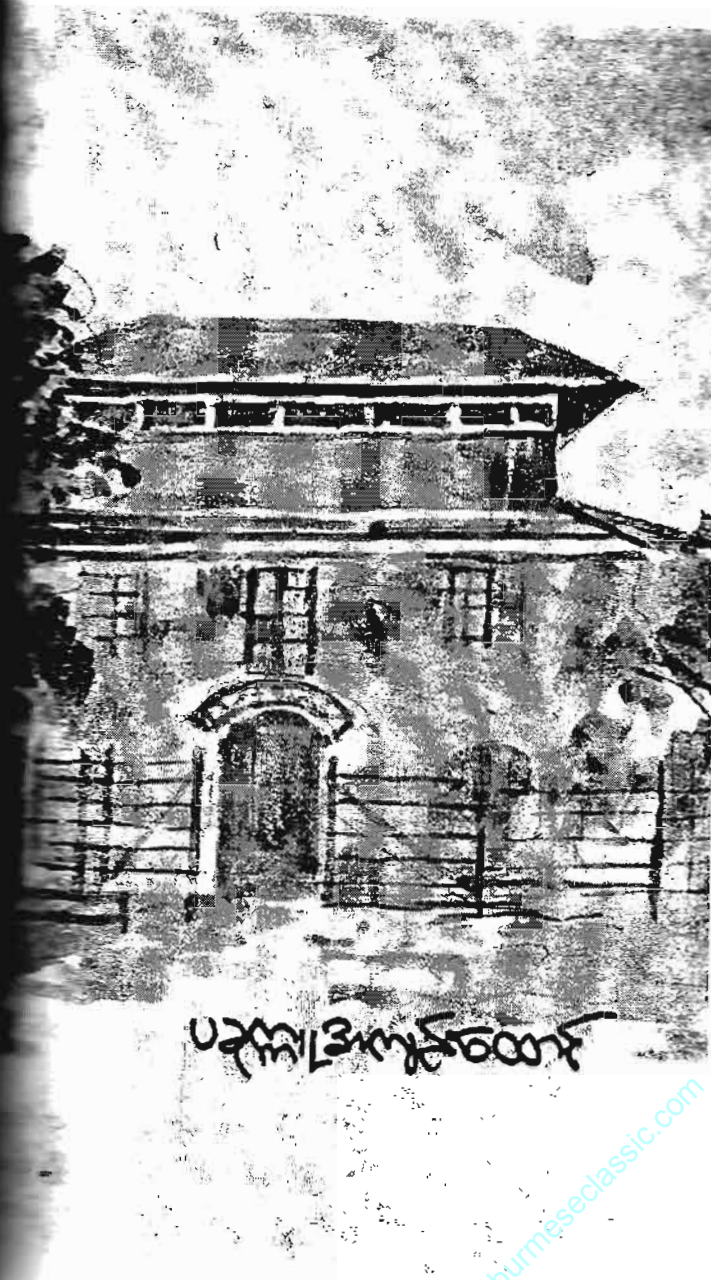
မိတ္ထီလာအကျဉ်းထောင် တည်နေရာမှာ မန္တလေးတိုင်း၊ မိတ္ထီလာမြို့နယ်တွင် တည်ရှိပါသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် ကျောက်ပန်းတောင်း ကားလမ်းမကြီးနှင့် နန်းတော်ကုန်းရပ်ကွက်။

တောင်ဘက်တွင် ပေါက်ချောင်းလမ်းနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးရုံးရှိပြီး အရှေ့ဘက်၌ စုပေါင်းရုံးနှင့် ကားလမ်းမကြီးတို့ တည်ရှိသည်။ အနောက်ဘက်တွင် အမှတ် (၁) ရဲစခန်း တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်ဧရိယာ ဧကအကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် အကျဉ်းထောင်ပိုင်မြေ (၁၀. ၃၀၁) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာ (၂. ၆၂၁) ဧကရှိ၍ ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၇. ၆၈၀) ဧကရှိပါသည်။

←၀၀၀၀

ပုဂံ၊ မြန်မာ့အလင်း

အကျဉ်းထောင် အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ (၂၀.၂၃) ဧက၊ ထောင်တွင်းဧရိယာ (၁.၅၇) ဧကရှိပြီး ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၁၈.၆၆) ဧကရှိသည်။

ပခုက္ကူအကျဉ်းထောင်မှာ (ဂ) အမျိုးအစား ထောင်ငယ်ကလေး ဖြစ်၍ အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားများထားရန် အိပ်ဆောင်တစ်ခုတည်း ဖြစ်သဖြင့် အချုပ်သားများနှင့် အကျဉ်းသားများကို အိပ်ဆောင်တစ်ခုတည်း တွင် ကန့်၍ထားသည်။

ဘူးတံခါးကြီး ဘေးနှစ်ဖက်တွင် ထောင်ပိုင်ရုံးခန်းနှင့် ထောင်မှူး ခန်းခန်းရှိသည်။ အိပ်ဆောင်ရှေ့တွင် ရေချိုးကန်နှင့် ဖိုကြီးတို့ရှိသည်။ ထိခိုက်လေးထောင့်တွင် မျှော်စင်ကင်းများရှိသည်။ ထောင်ပိုင်အိမ်မှာ ထောင် တွင်ရှိပြီး ထောင်မှူးနှင့် ဝန်ထမ်းများအိမ်များက အုတ်ရိုးအပြင်ဘက် နှင့် ဒိုင်းပတ်၍ တည်ဆောက်ထားသည်။

ပခုက္ကူအကျဉ်းထောင်

ပခုက္ကူအကျဉ်းထောင်အား ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် စတင်တည် ဆောက်သည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ပိတ်သိမ်းခဲ့ပြီး အကျဉ်းဦးစီးဌာနမှ ရွှေ့ သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့သည်။

၁၉၂၀ ခုနှစ်တွင် အကျဉ်းဌာနက ပြန်လည်လွှဲပြောင်းယူခဲ့၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ (ဂ) အမျိုးအစား အကျဉ်းထောင်ငယ်ဖြစ်သည်။ အထွေ ထွေးအားဖြင့် အကျဉ်းသူ (၃၀၀) ဦးသာ လက်ခံထားရှိပြီး (၁၀) နှစ်အထိ ဖြစ်အား ကျ အကျဉ်းသားကို လက်ခံပါသည်။

ပခုက္ကူအကျဉ်းထောင် တည်နေရာအနေဖြင့် မကွေးတိုင်း၊ ပခုက္ကူ ခရိုင်၊ ပခုက္ကူမြို့အရှေ့ဘက်တစ်မိုင်ခန့်အကွာ ပခုက္ကူမုံရွာ ကားလမ်းမကြီး ၏ လက်ဝဲဘက် အမှတ် (၁) ရပ်ကွက်တွင် တည်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်တည်ရှိရာ နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် မြေတမာဂေါက်ကွင်း၊ တောင်ဘက်တွင် ခရိုင်မြို့နယ်ဟောင်းတည်ရှိပြီး အရှေ့ဘက်တွင် ပခုက္ကူလေယာဉ်ကွင်းဟောင်း၊ အနောက်ဘက်တွင် မြေတမာဂေါက်ကွင်း တည်ရှိသည်။

ရမည်းသင်းအကျဉ်းထောင်

ရမည်းသင်းအကျဉ်းထောင်

□

၁၉၃၂ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့သော ဘားမားဂဏေတီးယား ရမည်းသင်းဆိုင် (သမိုင်း) အေ(A)တွင် ရမည်းသင်းအကျဉ်းထောင်သည် ၁၉၂၈ ခုနှစ်မှ စတင်တည်ရှိသည်ဟု မှတ်ချက်ပြုနိုင်သော အခြေအနေတို့ရှိကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။

၁၉၃၂ ခုနှစ်တွင် အက်စစ်ကယ်ရေး၍ အစိုးရပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော အဆိုပါစာအုပ်တွင် အကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူ၊ အချုပ်သား၊ အချုပ်သူ (၁၄၀) ဦး ထားရှိနိုင်သည်ဟုပါရှိသည်။ ထိုအချိန်က အင်္ဂလိပ်အစိုးရ အုပ်စိုးခဲ့ခြင်း၍ မြို့နယ်ဆရာဝန်က ထောင်တာဝန်ခံအရာရှိဖြစ်ပြီး ထောင်မှူး၊ ပြဇာတ်ထောင်ကြပ်ချုပ်တစ်ဦး၊ ထောင်ကြပ် (၁၆)ဦးတို့ရှိကြောင်း မှတ်တမ်း ဖော်ပြထားရှိခဲ့ပါသည်။

ရမည်းသင်း အကျဉ်းထောင်ကို ၃၁-၃-၈၁ ရက်နေ့တွင် အကျဉ်းသူများ ပြည်သူ့ရဲတပ်ဖွဲ့သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၅-၂-၉၄ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့မှ အကျဉ်းဦးစီးဌာနသို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

မိတ်ကူးသစ်စာပေ

၁၁၄ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

(ဂ) အဆင့် အကျဉ်းထောင်ကလေးအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသဖြင့် (၁၀)နှစ်အထိ အပြစ်ဒဏ်ကျ အကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူများနှင့် အချုပ်သား၊ အချုပ်သူများအား လက်ခံချုပ်နှောင်ထားပြီး အကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူ၊ အချုပ်သား၊ အချုပ်သူ (၃၀၀) ဦးအား ထားရှိနိုင်ရန် သတ်မှတ်ထားပါသည်။

ရမည်းသင်းအကျဉ်းထောင် တည်နေရာအနေဖြင့် မြေပုံညွှန်း (LQ-၅၉၆၇၈၄) အောင်မင်္ဂလာရပ်ကွက်၊ ရမည်းသင်းမြို့ ဖြစ်သည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် အမှတ်(၁) ရဲလေ့ကျင့်ရေး သင်တန်းကျောင်းတည်ရှိပြီး တောင်ဘက်တွင် စုပေါင်းရုံးကြီးနှင့် ဒေအောင် မင်္ဂလာရပ်ကွက်၊ အရှေ့ဘက်၌ ရန်ကုန်-မန္တလေး မီးရထားလမ်းမကြီးနှင့် ဝိဇ္ဇာလင်းရပ်ကွက်၊ အနောက်ဘက်တွင် အမှတ် (၁) ရဲလေ့ကျင့်ရေး သင်တန်း ကျောင်းနှင့် မူလတန်းကျောင်းတို့ တည်ရှိပါသည်။

ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် စုစုပေါင်းဧရိယာ (၁၅. ၄၄) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၁. ၅၃) ဧကသာ ရှိပါသည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာအနေဖြင့် (၁၃. ၉၁) ဧကရှိပါသည်။

ရမည်းသင်းအကျဉ်းထောင်မှာလည်း (ဂ) အဆင့် ထောင်ကလေး သာဖြစ်၍ အိပ်ဆောင်တစ်ခုတည်းသာရှိသည်။ အကျဉ်းသားနှင့် အချုပ်သား များကို အိပ်ဆောင်တစ်ခုတည်းတွင် ကန့်၍ထားရသည်။

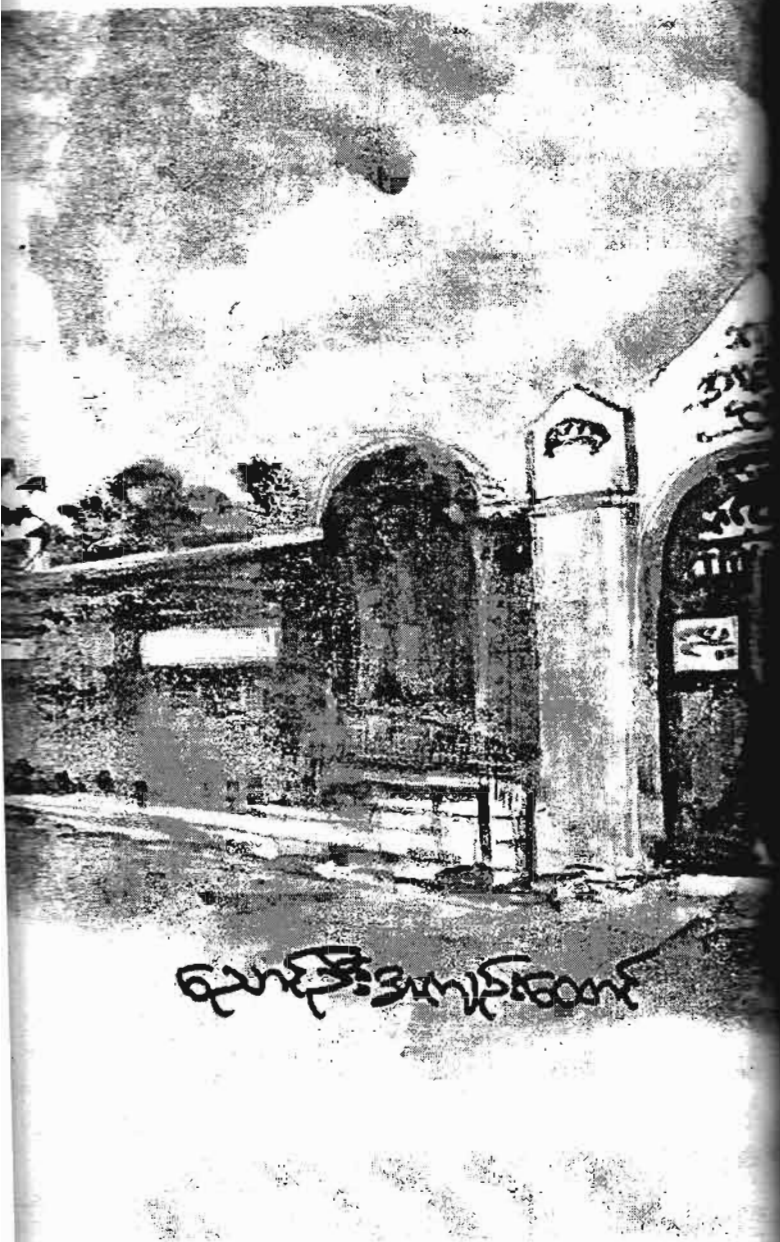
အိပ်ဆောင်ရှေ့တွင် ရေချိုးကန်နှင့် ဖိုကြီးရှိပြီး ဖိုကြီးပတ်ဝန်းကျင် မြေလွတ်တွင် ရာသီပေါ်သီးနှံစိုက်ခင်းများ စိုက်ပျိုးထားသည်။

ဘူးတံခါးအပေါ်တွင် ဂါတ်မကြီးရှိပြီး ထောင်ပိုင်ရုံးနှင့် ထောင်မှူး များရုံးခန်းမှာ ဘူးတံခါးကြီး၏ တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင်ရှိသည်။ ထောင်ရှေ့၌ တာဝန်ခံထောင်ပိုင်အိမ်ရှိသည်။ လေးထောင့်အုတ်ရိုးထိပ်ပေါ်တွင် ကင်းမွှေ့ စင်များရှိသည်။ ထောင်ပြင်၌ အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားများနှင့် ဝန်ထမ်း များ စားသုံးနိုင်ရန် အပြင်တောင်ယာ၌ ရာသီပေါ်သီးနှံများ စိုက်ပျိုးထား သည်။

ရမည်းသင်းအကျဉ်းထောင် * ၁၁၅

အချုပ်သူ၊ အကျဉ်းသူများ အိပ်ဆောင်ကို ဘူးတံခါးအတွင်း ဝဲဘက်တွင် အိပ်ဆောင်တစ်ဆောင်ဆောက်လုပ်ထား၍ အကျဉ်းသူ၊ အချုပ် သူများကို အဆောင်တစ်ဆောင်တွင်း၌ ကန့်၍ထားရှိရသည်။ ထောင်တွင်း ဧရိယာမှာ (၁. ၅၃) ဧကသာရှိသဖြင့် အလွန်ကျဉ်းမြောင်းပါသည်။ ၁၉၂၈ ခုနှစ် အင်္ဂလိပ်ခေတ်က ဆောက်လုပ်ခဲ့သော ထောင်ငယ်ကလေးသာ ဖြစ် သဖြင့် ရဲအချုပ်ခန်းသာသာဖြစ်သည်။

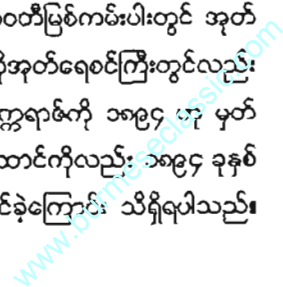
ညောင်ဦးအကျဉ်းထောင်

သက်တော် (၈၃)နှစ်တွင် ပျံလွန်တော်မူသွားပြီဖြစ်သည့် ညောင်ဦး မြို့ ငှက်ပစ်တောင်ဆရာတော် ဦးသုမန၏ ပြောကြားချက်အရ ညောင်ဦး အကျဉ်းထောင်သည် အင်္ဂလိပ်အစိုးရလက်ထက်၌ မြန်မာမျိုးချစ်သူရဲကောင်း နှစ်ဆယ့် ချုပ်နှောင်ထားရန်အတွက် ညောင်ဦးမြို့ သင်္ဘောဆိပ်အနီးတွင် အင်္ဂလိပ်အချုပ်ခန်းအဖြစ် တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

ထိုအချုပ်ခန်းတွင် မြန်မာမျိုးချစ်သူရဲကောင်း ဗိုလ်ချိုနှင့်အဖွဲ့အား နှစ်ဆယ့် ချုပ်နှောင်ထားခဲ့ကြောင်း၊ ထိုမှ ယခုလက်ရှိနေရာတွင် ညောင်ဦး အကျဉ်းထောင်ကို အမြန်ဆောက်လုပ်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

အကျဉ်းထောင်သို့ ရေပေးဝေရန် ရော့ဝတီမြစ်ကမ်းပါးတွင် အုတ် ဆောင်ကြီးတစ်ခုကိုလည်း တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး ထိုအုတ်ရေစင်ကြီးတွင်လည်း အကျဉ်းထောင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့သော သက္ကရာဇ်ကို ၁၈၉၄ ဟု မှတ်တမ်းတင်ထားရှိခဲ့ရာမှ ယခု ညောင်ဦးအကျဉ်းထောင်ကိုလည်း ၁၈၉၄ ခုနှစ် မှစ၍ စတင်တည်ဆောက်သည်ဟု မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

၁၁၈ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ညောင်ဦးအကျဉ်းထောင်ကို မူလက ပုဂံအကျဉ်းထောင်ဟု ခေါ်တွင်ရာမှ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးစီးချိန်မှစတင်ပြီး ညောင်ဦးအကျဉ်းထောင်ဟု ခေါ်တွင်ခဲ့ပါသည်။

အနာကြီးရောဂါသည် အကျဉ်းသားများကို လက်ခံကုသပေးရာ အကျဉ်းထောင်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ယခုအခါ အကျဉ်းဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ရုံး၏ ၁၀-၃-၂၀၀၈ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် ၁၅၀၀/၃/ ဦး-၅ အရ ညောင်ဦး၊ ချောက်၊ ကျောက်ပန်းတောင်း၊ ဆိပ်ဖြူ၊ စလင်း ရေနံချောင်း၊ ပွင့်ဖြူမြို့နယ်တို့မှ ပြစ်ဒဏ် (၁၀) နှစ်နှင့် အောက်ကျခံရသူ သာမန်အကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူများကို ၁၂-၃-၂၀၀၈ နေ့မှစ၍ လက်ခံထိန်းသိမ်းထားခဲ့ပါသည်။

ညောင်ဦးအကျဉ်းထောင် တည်နေရာအနေဖြင့် မန္တလေးတိုင်း ညောင်ဦးခရိုင်၊ ညောင်ဦးမြို့နယ် အမှတ်(၃) ရပ်ကွက်၊ ကန်သာယာရပ်ကွက် အရှေ့ပိုင်းတွင် တည်ရှိပါသည်။

ညောင်ဦးထောင်ပုံစံမှာ စတုဂံပုံလေးထောင့်ဖြစ်သည်။ တံခါးကြီးအပေါ်တွင် ဗဟိုမျှော်စင်ကင်းရှိသည်။ တာဝန်ခံထောင်ပိုင်အိမ်မှာ အုတ်နုအပြင် ဘယ်ဘက်ထောင့်တွင်ရှိပြီး ထောင်မှူးကြီးအိမ်က အပြင်ညာဘက်ထောင့်တွင် ရှိသည်။

ဘူးတံခါးကြီးမှ ထောင်တွင်းသို့ဝင်လျှင် Main Jail လမ်း လက်ဝဲဘက်တွင် အုတ်ရိုးနှင့်ကပ်လျက် ထမင်းချက်ဖိုကြီးနှင့် အမျိုးသမီးအိပ်ဆောင်အနောက်ဘက်တွင် အုတ်ရိုးကြီးခြားလျက် ထောင်မှူးများရုံးခန်း၊ (အချစ်အကျ) အနောက်ဘက်တွင် တိုက်ခန်းများနှင့် အမျိုးသားအိပ်ဆောင်များ တည်ရှိပါသည်။

ဘူးတံခါးကြီးမှ ထောင်တွင်းသို့အဝင် လက်ယာဘက်တွင် အမျိုးသမီးထောင်ကျဆောင်ရှိပြီး အနောက်ဘက်၌ အုတ်ရိုးခြားလျက် အထွေးထွေးရှိခေါင်များနှင့် ထောင်ပိုင်ကြီးရုံးခန်းရှိသည်။ အနောက်ဘက်အစွန် အုတ်ရိုးအနီးတွင် အမျိုးသားနှစ်ထပ်အိပ်ဆောင်များ တည်ရှိသည်။

ညောင်ဦးအကျဉ်းထောင် ● ၁၁၉

အုတ်ရိုးအပြင်ဘက်၌ လက်ဝဲဘက်တွင် ထောင်မှူးများနေထိုင်ရာ အနောက်ဘက်၌ ထောင်ဓမ္မာရုံ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၊ လက်ဝဲဘက်၌ ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများနှင့် အုတ်ရိုးပေါ်တွင် မျှော်စင်ကင်းနှင့် ဂါတ်ကြီးတို့ရှိပါသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်၌ မြစ်ကြည့်တိုက်ဘုန်းကြီးဆရာတော်တည်ရှိပြီး တောင်ဘက်၌ မဟာစည်သာသနာရိပ်သာ၊ အရှေ့ဘက်၌ သီရိမင်္ဂလာရပ်ကွက် တည်ရှိပြီး အနောက်ဘက်၌ ကန်သာယာရပ်ကွက်တို့ တည်ရှိပါသည်။

ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ အကျယ်အဝန်းမှာ (၁၂.၅၀) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၂.၁၂) ဧက ဖြစ်သည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၁၀.၃၈) ဧကရှိပါသည်။

သီပေါအကျဉ်းထောင်

သီပေါအကျဉ်းထောင်

သီပေါစော်ဘွားကြီး စောကြာဆိုင်လက်ထက် ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် သီပေါအကျဉ်းထောင် (ဟောင်း)အား စတင်တည်ဆောက်၍ သီပေါစော်ဘွားများ အာဏာစွန့်ပြီးနောက်ပိုင်း ၁၉၆၂ ခုနှစ်တွင် သီပေါအကျဉ်းထောင်အား 'ဂ' အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားဦးရေ (၃၀၀) ယောက်အထိ လက်ခံထိန်းသိမ်းခဲ့ပါသည်။

၂၈-၂-၁၉၈၁ ခုနှစ်မှစ၍ သီပေါအကျဉ်းထောင်အား မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ပြီး ၁၅-၇-၂၀၀၆ ရက်နေ့မှစတင်ပြီး အကျဉ်းထောင်အခြေအနေအထား ပြန်လည်လွှဲပြောင်းရယူခဲ့ရာ လူဦးရေ (၅၀၀) အထိ လက်ခံနိုင်မည့် (ခ) အကျဉ်းထောင်အဖြစ် တိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။

၁၅-၇-၂၀၀၆ ရက်နေ့၌ ဖွင့်လှစ်၍ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် သီပေါ၊ ကျောက်မဲ၊ နမ့်စန်၊ နမ့်တူ၊ နောင်ချိုနှင့် ဗန်တုံ (၆) မြို့နယ်များမှ ပြစ်ဒဏ်(၁၀) နှစ်အောက်ချမှတ်သည့် အကျဉ်းသားများနှင့် အချုပ်သားဆေးဆဲ အချုပ်သားများ (အကျဉ်းသူ၊ အချုပ်သူမပါ) အား လက်ခံထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ထားခွင့်ရှိပါသည်။

၁၂၂ ❁ ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

သီပေါအကျဉ်းထောင်တည်နေရာမှာ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း သီပေါမြို့၏ အနောက်မြောက်ဘက် အကျဉ်းထောင်ရပ် (အတ်စရပ်) တွင် တည်ရှိပါသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် ကျောင်းစုရွာတည်ရှိပြီး တောင်ဘက်တွင် နမ့်မွန်ချောင်း၊ အရှေ့ဘက်၌ လားရှိုးလမ်းမကြီးနှင့် ဇာတ်စုရွာ၊ အနောက်ဘက်တွင် စံဖိတ်နှင့် ဖာဖိတ်ရွာတို့ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ စုပေါင်း (၁၁. ၄၈၃)ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာ (၀. ၉၆၃) ဧကနှင့် ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၁၀. ၅၂) ဧကရှိပါသည်။

မြောက်အကျဉ်းထောင်

အရှေ့ဘက်တွင် ကုန်သွယ်လယ်ယာရှိဒေါင်၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းနှင့် မြန်မာ့
ရေနံလုပ်ငန်း ကော်ပိုရေးရှင်း၊ ဖျာပုံမြစ်တို့တည်ရှိသည်။ အနောက်ဘက်
တွင် ဆည်မြောင်းဝန်ထမ်းအိမ်ရာများ တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင် အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ
စုစုပေါင်း (၆.၅) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၀.၇၀) ဧကသာရှိ
သည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၅.၈၂) ဧကရှိပါသည်။

ဖျာပုံအကျဉ်းထောင်

ဖျာပုံအကျဉ်းထောင်သည် (က) အဆင့် အကျဉ်းထောင်ကြီးတစ်ခု
ဖြစ်သည်။ ၁၉၀၉ ခုနှစ်ကတည်းက အင်္ဂလိပ်အစိုးရလက်ထက်တွင် တည်
ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ ထောင်တည်စမှပင် ရဲအချုပ်စခန်းအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့
သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် အကျဉ်းဌာနသို့ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ပြီး အကျဉ်းထောင်
အဖြစ် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။

၁၅-၂-၁၉၈၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့သို့ ပြန်လည်လွှဲ
ပြောင်းပေးခဲ့ပြီး ၁-၇-၁၉၉၁ ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့မှ အကျဉ်း
ဦးစီးဌာနသို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်း လက်ခံယူခဲ့ပြီး အကျဉ်းထောင်အဖြစ် ပြန်
လည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။

ဖျာပုံအကျဉ်းထောင် တည်နေရာအနေဖြင့် ဖျာပုံမြို့ (၁၂)ရပ်ကွက်
တွင် တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ
ရဲတပ်ဖွဲ့၊ မြို့မရဲစခန်းတည်ရှိပြီး တောင်ဘက်၌ ၁၀၀၇ (၉၀)နှင့် ဂေါက်ကွင်း

ကျိုင်းတုံအကျဉ်းထောင်

မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးမရမီ အင်္ဂလိပ်အစိုးရလက်အောက်
ကျိုင်းတုံတိုင်းဒေသကြီး ကျိုင်းတုံစစ်ဘက်ကြီး စစ်စိုင်းလုံ အုပ်ချုပ်သည့်ကာလ ကျိုင်း
တုံအကျဉ်းထောင်အား ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် ကျိုင်းတုံမြို့၏ အနောက်မြောက်
ဘက် ကျိုင်းအင်းကျေးရွာ၌ စတင်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။

အင်္ဂလိပ်အစိုးရလက်ထက်တွင် စစ်တွေအကျဉ်းထောင်အား ၁၈၂၇
ခုနှစ်၌ ပထမဆုံး တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး နောက်ဆုံးထောင်အဖြစ် ၁၈၉၃ ခုနှစ်
တွင် ကျိုင်းတုံထောင်အား တည်ဆောက်ခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။

အကျဉ်းဦးစီးဌာနသည် အကျဉ်းထောင်များအား နိုင်ငံတော်လုံခြုံ
ရေးအကျိုးအမြတ်အာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် နိုင်ငံ
တော် အေးချမ်းသာယာရေးတို့အတွက် နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ အတည်ပြု
ထုတ်ဖတ် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေများ၊ နိုင်ငံတော်အား နှောင့်
နှော့မှုကင်းဆီးလိုသူများ၏ ဆေးအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပြီး အမိန့်
ထုတ်ပြန် ကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်သူများ နိုင်ငံတော်အား သစ္စာဖောက်ပုန်ကန်သူ

၁၂၈ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

များနှင့် အများပြည်သူများ၏ အေးချမ်းသာယာရေးကို ထိပါးအန္တရာယ်ပြု
နေသူများအား နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးအတွက် အပြစ်ပေးပြီး သီး
ခြားခွဲခြား ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ရန်အတွက် တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ကျိုင်းတုံထောင် တည်နေရာအဖြစ် ကျိုင်းတုံမြို့အနောက်မြောက်
ဘက် အမှတ် (၅)ရပ်ကွက်၊ ကျိုက်အင်းရွာအနီးတွင် တည်ရှိပြီး မြေပုံညွှန်း
(PP. ၅၄၆၇၃) တွင် တည်ရှိသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် ဆည်မြောင်းဦးစီးဌာန
တောင်ဘက်တွင် ဖားကန်ရွာအရှေ့ဘက်၌ ကျိုင်းအင်းကျေးရွာ အနောက်
ဘက်၌ နော်မိတ်နှင့် မန်ကန်ကျေးရွာတို့ ရှိကြပါသည်။

ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ စုစုပေါင်း (၉. ၇၆၅) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်း
ဧရိယာ (၁. ၃၇၃) ဧက ရှိသည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၈. ၃၉၄) ဧကရှိ
သည်။

မြန်မာ့အလင်းစာပေ

မြစ်ကြီးနားအကျဉ်းထောင်

မြစ်ကြီးနားအကျဉ်းထောင်သည် ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ကာလအတွင်း အမေရိကန်စစ်တပ်မှ အသုံးပြုခဲ့သော စစ်အခြေစိုက်ထပ် စခန်းကို ၁၉၄၅ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းခန့်တွင် သံဆူးကြိုးကာရံပြီး အကျဉ်း စခန်းအဖြစ် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ကြောင်း သိရပါသည်။

၁၉၉၆-၉၇ ခုနှစ်မှစတင်၍ ဆူးကြိုးထောင်မှ အုတ်ရိုးထောင် အဖြစ် လက်ရှိပုံစံအတိုင်း အဆောက်အအုံများကို ပြန်လည်ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ ၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် ပြီးစီးခဲ့ပါသည်။ (ဂ)အဆင့်အကျဉ်းထောင်လေးအကြိမ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၏လမ်းညွှန်ချက်အရ ၂၃-၇-၁၉၈၈ ရက်နေ့တွင် (ဂ)အဆင့်ထောင်မှ (က)အဆင့် ထောင်အဖြစ် တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

အကျဉ်းထောင်ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ဘူးဝတ်ခါးကြီးအပေါ်၌ ဝဟိုထပ် ရှိသည်။ အလယ်တွင် Main Jail နှင့် ဖိုကြီးရှိသည်။ Main Jail ထဲသို့ ဘက်၌ တိုက်ခန်းများ သီးသန့်အုတ်ရိုးကာရံထားပြီး အချုပ်အိမ်ဆောင် (၁)၊ (၂)၊ (၃)၊ (၄) တို့ရှိကြသည်။

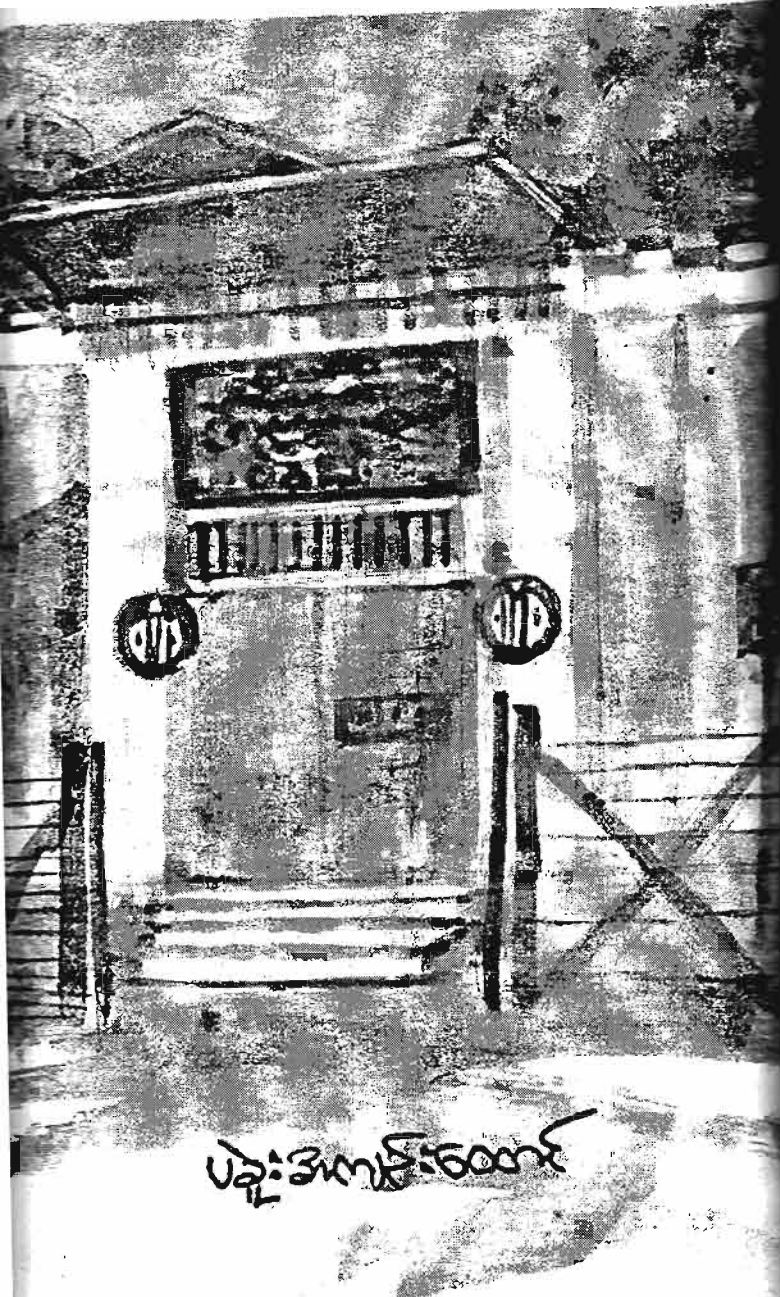
Main Jail လက်ယာဘက်၌ အမျိုးသမီးဆောင်ကို သီးသန့်အုတ်ရိုး ကြိုးကာရံထားပြီး တိုက်ခန်းများနှင့် ထောင်ကျအိမ်ဆောင် (၅) ဆောင်နှင့် (၆) ဆောင်တို့ ရှိကြသည်။ လေးထောင့်အုတ်ရိုးထောင့်များတွင် နေထိုင် တင်းများရှိသည်။

ထောင်အနောက်ဘက်၌ စိုက်ပျိုးခင်းများ၊ အလုပ်ဘက်အလုပ်ရုံ များနှင့် ထောင်ကျရုံးတို့ရှိကြသည်။ အရာရှိအိမ်များနှင့် ဝန်ထမ်းအိမ်များ မှာ ထောင်ပတ်လည်တွင်ရှိပြီး ထောင်ပိုင်အိမ်၊ ရုံးခန်းနှင့် ညွှန်ချုပ်သာမှာ ထောင်ရှေ့အပြင် ဘူးဝတ်ခါး၌ တည်ရှိပါသည်။ မြစ်ကြီးနားထောင်တည် နေရာမှာ ခန့်မှန်းမြေပုံအညွှန်း (ဘီ-၁၃၅၄၅၆) တွင် တည်ရှိပါသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် အမှတ် (၂၉) ခြေလျင် ထပ်ရင်းဟောင်း၊ တောင်ဘက်တွင် လယ်ကုန်းကျေးရွာတည်ရှိပြီး အရှေ့ဘက်တွင် ဇီးလွန်ရပ်ကွက်တည်ရှိပြီး အနောက်ဘက်၌ လယ်ကုန်းကျေးရွာ၊ ချန်ကူကျေးရွာတို့ တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင် အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်ဧရိယာ စုစုပေါင်း အကျယ်အဝန်း (၁၂.၅၀) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာ (၄.၂၀) ဧက ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၈.၃၀) ဧကရှိပါသည်။

ပဲခူးအကျဉ်းထောင်

ပဲခူးအကျဉ်းထောင်

ပဲခူးအကျဉ်းထောင်သည် ၁၉၀၀ ခုနှစ်ပတ်ဝန်းကျင်ခန့်က အင်္ဂလိပ် အစိုးရလက်ထက် တည်ဆောက်ခဲ့သော ထောင်တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးမရမီအချိန်က ပဲခူးအကျဉ်းထောင်အား ရဲတပ်ဖွဲ့လက်အောက်၌ ရဲအချုပ်ခန်းအဖြစ် တည်ရှိခဲ့ပါသည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်ပိုင်း ပဲခူးအကျဉ်းထောင်အား ရဲတပ်ဖွဲ့မှ အကျဉ်းဌာနလက်အောက်သို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းယူခဲ့ပြီး ၁၉၇၉ ခုနှစ်တွင် တစ်ဖန် အကျဉ်းထောင် (၁၁)ထောင်အား မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့သို့ လွှဲအပ်လိုက်ရာတွင် ပဲခူးအကျဉ်းထောင်သည်လည်း ထိုအုပ်စုအောက်အဖြစ် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့ရပါသည်။

၁-၁၀-၁၉၉၁ ရက်နေ့တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့မှ အကျဉ်းဦးစီးဌာနသို့ ပြန်လည်လွှဲပြောင်းရယူခဲ့ပြီး (၇) အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ပဲခူးအကျဉ်းထောင်တွင်ထားနိုင်သော အမြင့်ဆုံးပြစ်ဒဏ်မှာ (၁၀)နှစ် ဖြစ်သည်။

၁၃၄ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ပဲခူးအကျဉ်းထောင်ဖွဲ့စည်းပုံမှာ ဘူးဝအရှေ့ဘက်၌ ထောင်လမ်း
လိပ်ပြာကန် (၁)၊ (၂) လမ်းကို မျက်နှာမူထားပြီး ဘူးဝအပေါ်၌ ဗဟိုကင်း
ရှိသည်။ ထောင်ဘူးဝအတွင်း လက်ဝဲဘက်၌ အမျိုးသမီးဆောင်၊ အုတ်စည်း
ရိုးခြား၍ အနောက်ဘက်၌ အမျိုးသားအိပ်ဆောင် အမှတ်(၃)ရှိသည်။ အတွင်း
ဘူးဝအနီး၌ တိုက်ခန်းများ၊ ထောင်အလယ်၌ အမျိုးသားအိပ်ဆောင်ကြီး
(၁) ရှိသည်။ အနောက်ဘက်၌ အမှတ်(၃)အိပ်ဆောင်နှင့် ဖိုကြီးရှိပါသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် အရှေ့ဘက်၌ လိပ်ပြာကန် (၁)၊ (၂) လမ်းနှင့်
လိပ်ပြာကန်ရှိပြီး အနောက်ဘက်၌ အမှတ် (၃) အခြေခံပညာအထက်တန်း
ကျောင်းရှိသည်။ ထောင်ဘက်၌ မြန်မာနိုင်ငံခရိုင် ရဲတပ်ဖွဲ့မှူးရုံးနှင့် ဝန်ထမ်း
မိသားစု နေအိမ်များတည်ရှိသည်။ မြောက်ဘက်၌ အမှတ် (၁) ရဲတပ်ဖွဲ့
စခန်းတို့ တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်မြေနေရာ အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် အကျဉ်း
ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ (၅.၀)ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာ (၁.၀၉၆) ဧက
ရှိ၍ ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၂.၁၁၁) ဧက ရှိပါသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အကျဉ်းထောင်တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံအား အင်္ဂလိပ်
အစိုးရ အုပ်ချုပ်စဉ်အချိန်အခါကတည်းက အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားတို့
အား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခဲ့သော အကျဉ်းထောင်များဖြစ်ကြပါသည်။
အကျဉ်းထောင်ပေါင်း (၃၁) ထောင်ရှိပါသည်။

←

အကျဉ်းထောင်

လွတ်လပ်ရေးကြီးရောက်
ပေါက်လာသည့် အကျဉ်းထောင်

ကျောက်အိမ်အကျဉ်းထောင်

အကျဉ်းထောင်

ကျောက်အိမ်

စာနန်း[၅]

လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ပေါ်ပေါက်လာသည့်
အကျဉ်းထောင်များ

ယခု ထပ်မံဖော်ပြသည့် ထောင်သစ်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရပြီး နောက်ပိုင်းမှ စတင်ဆောက်လုပ်အသုံးပြုခဲ့သော ထောင်သစ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ စုစုပေါင်းထောင်သစ် (၁၁) ထောင်ရှိပါသည်။

ယင်းထောင်သစ်များမှာ လားရှိုးအကျဉ်းထောင်၊ ဘားအံအကျဉ်းထောင်၊ တောင်ကြီးအကျဉ်းထောင်၊ လွိုင်ကော်အကျဉ်းထောင်၊ မိုင်းဆတ်အကျဉ်းထောင်၊ ကော့သောင်းအကျဉ်းထောင်၊ ကျောက်ဖြူအကျဉ်းထောင်၊ ဘူးသီးတောင်အကျဉ်းထောင် စသဖြင့် အကျဉ်းထောင်သစ် (၁၁) ထောင်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလိပ်ခေတ်က ထောင်ဟောင်း (၃၁) ထောင်၊ ထောင်သစ် (၁၁) ထောင်ပေါင်းပါက စုစုပေါင်းထောင်ပေါင်း (၄၂) ထောင် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှိပါသည်။

လားရှိုးအကျဉ်းထောင်

လားရှိုးအကျဉ်းထောင် • ၁၃၅

ကျောင်းရှိသည်။ အရှေ့ဘက်တွင် လားရှိုး-သီပေါကားလမ်းမကြီး ထည့်သွင်းပြီး အနောက်ဘက်တွင် အမှတ် (၇) လျှပ်စစ်နှင့် အင်ဂျင်နီယာတပ်ရင်း ထည့်သွင်းခဲ့သည်။

ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ (၃၅.၉၄၆) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၄.၆၄၈) ဧကရှိသည်။ ထောင်အပြင်ဧရိယာမှာ (၃၁.၂၈၉) ဧကရှိသည်။

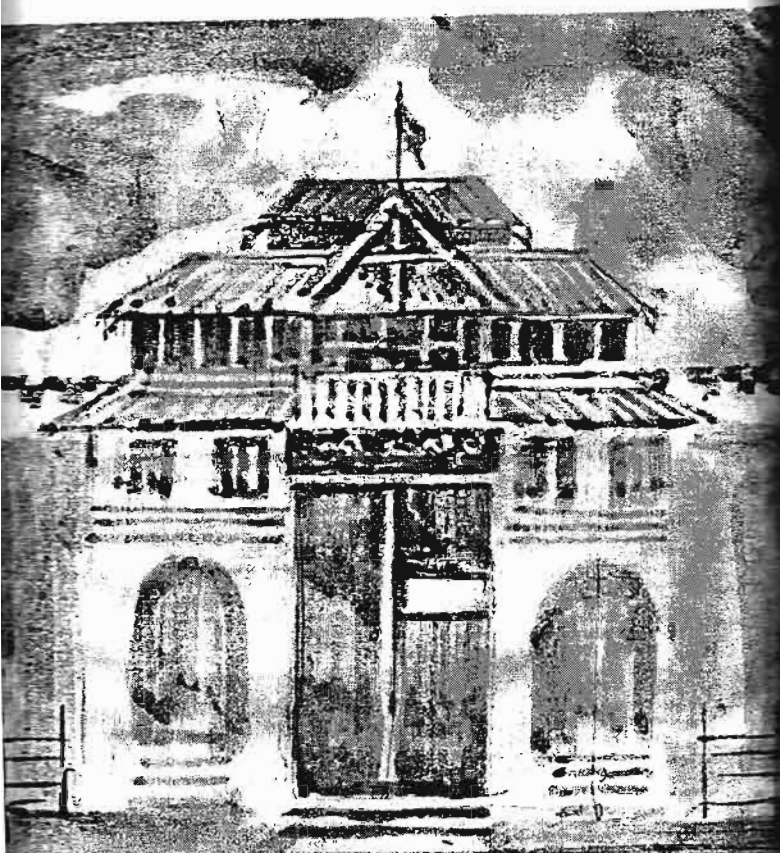
လားရှိုးအကျဉ်းထောင်

လားရှိုးအကျဉ်းထောင်ကို ၁၉၆၁-၆၂ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ ၁၀-၆-၁၃၇၃ ရက်နေ့တွင် ပြီးစီးခဲ့ပါသည်။ ၁၈-၆-၇၃ ရက်နေ့တွင် 'ခ' အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပြီး အကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူ (၅၀၀)ဦးအထိ လက်ခံခဲ့ရာ ၁၁-၈-၉၅ ရက်နေ့မှ စတင်သတ်မှတ်ပြီး အကျဉ်းဦးစီးဌာန (ရုံးချုပ်)၏ ခွင့်ပြုချက်အရ 'ဆ' အဆင့်သို့ တိုးမြှင့်သတ်မှတ်ပြီး အကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူ (၁၀၀၀) ဦးအထိ လက်ခံဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ ပြစ်ဒဏ်အမြင့်ဆုံးအနေဖြင့် သေဒဏ်ခံစားလက်ခံထားရှိခဲ့ပါသည်။

အကျဉ်းထောင်တည်နေရာအနေဖြင့် လားရှိုးမြို့လွယ်ရိုး၏ မြောက်ဘက် (၄) မိုင်အကွာ လားရှိုးမြို့ (၁၂) ရပ်ကွက်၊ နယ်မြေ (၂၀) ကောင်ကွက်သစ်တွင် တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် နန်းချောင်းတည်ရှိပြီး ထောင်ဘက်တွင် အမှတ် (၂၆) အခြေခံပညာ မူလ

တောင်ကြီးအကျဉ်းထောင်

တောင်ကြီးအကျဉ်းထောင်

တောင်ကြီးထောင်မြေနေရာမှာ ယခင်က တောင်လေးလုံး ကြံစိုက် ဖြိုးရေးစခန်းဖြစ်သည်။ အမှတ် (၁) စက်မှုဝန်ကြီးဌာန၊ စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်ရေးကော်မရှင်းမှ အမှတ် (၁၅) ရွှေညောင်သကြားစက်အတွက် စက်မှုကုန်ကြမ်းလိုအပ်ချက်အဖြစ် ကြံသီးနှံစိုက်ပျိုးထုတ်လုပ်ရန် (၁)အဆင့် ထောက်ပံ့ပေးရေးစခန်းကို ၅-၁-၁၉၈၂ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။

ဖွင့်လှစ်စက သံဆူးကြိုးကာ၊ ယာယီစခန်းသာဖြစ်သည်။ တောင် လေးလုံးစိုက်ပျိုးရေးရုံဘက်စခန်းကို တောင်လေးလုံးကျေးရွာ၏ တောင်ဘက်၊ မြေရိုင်း (၁၁၅၀) ဧကအား လယ်ယာမြေနိုင်ငံပိုင်ပြုလုပ်ရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၉) အရ အကျဉ်းဦးစီးပိုင်မြေအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးခဲ့ပါ သည်။

၁၉၈၃-၈၄ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှစ၍ ကြံသီးနှံစိုက်ပျိုးပြီး နှစ်စဉ် သကြားစက်သို့ ပေးပို့ရောင်းချခဲ့ပါသည်။ စဉ်ဆက်မပြတ် ကြံသီးနှံစိုက်ပျိုး ရန် ကုန်းမြင့်ပိုင်းမြေကွက်များ၊ အစိုဓာတ် ခန်းခြောက်လာခဲ့ခြင်းကြောင့်

၁၄၂ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

၁၉၈၉-၁၉၉၁ ခုနှစ် ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှ စတင်လာသည့် စီမံကိန်းနှစ်ခြင်း သီးနှံဖြစ်သော ပဲစင်းငုံ၊ ပြောင်း၊ စပါး စသော သီးနှံများကို စိုက်ပျိုးထုတ် လုပ်ခဲ့ပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ နှစ်ပြန်ကျ အကျဉ်းသားများသည် မိမိ တို့၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် အလွယ်တကူတွေ့ဆုံနိုင်ရန် နီးစပ်ရာဒေသ တွင် ပြစ်ဒဏ်ကျခံနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရမှ အကျဉ်း အဝင်အမှတ်စဉ် (၄၆/၉၃)၊ အကျဉ်းဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ရုံး ၃၁-၃-၁၉၉၄ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် (၁၀၀၀/ ၁/၇/ ဦး ၁)အရ (ခ) အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် တိုးချဲ့သတ်မှတ်ဆောက်လုပ်ကာ အကျဉ်းသား အကျဉ်းသူများကို လက်ခံဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။

တောင်ကြီးထောင် တည်နေရာအနေဖြင့် တောင်ကြီးမြို့နယ်၊ တောင်လေးလုံးကျေးရွာအုပ်စု မြေပုံအညွှန်း (အမ်- ၄၅၆၁၂၃)တွင် တည် ရှိပြီး (၁၃၅၅.၉၃) ဧက ကျယ်ဝန်းပါသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်၌ မိတ္ထီလာ၊ တောင်ကြီး၊ တောင်စု ကားလမ်းမကြီးတည်ရှိပြီး တောင်ဘက်တွင် ကွန်ကွန်တောင်၊ ရမည်းကျေးရွာရှိသည်။ အရှေ့ဘက်၌ တောင်ကြီး၊ ရွှေညောင်မြို့နယ်စိုက်ပျိုးရေး အနောက်ဘက်အရပ်၌ ခေါင်တိုင်လမ်းမကြီး သကြားစက်နှင့် ဟင်းတင် တောင်တန်း ဝန်းရံလျက်တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်ဧရိယာ အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် ထောင်စု ဧရိယာ (၁၃၅၅.၉၃) ဧကရှိပါသည်။ အကျဉ်းထောင်တွင်း ဧရိယာ (၅၇၀.၂၄) ဧကရှိပြီး ထောင်စခန်းပြင်ပ ဧရိယာစုစုပေါင်းမှာ (၃၆.၈၈) ဧက ကျယ်ဝန်းပါသည်။

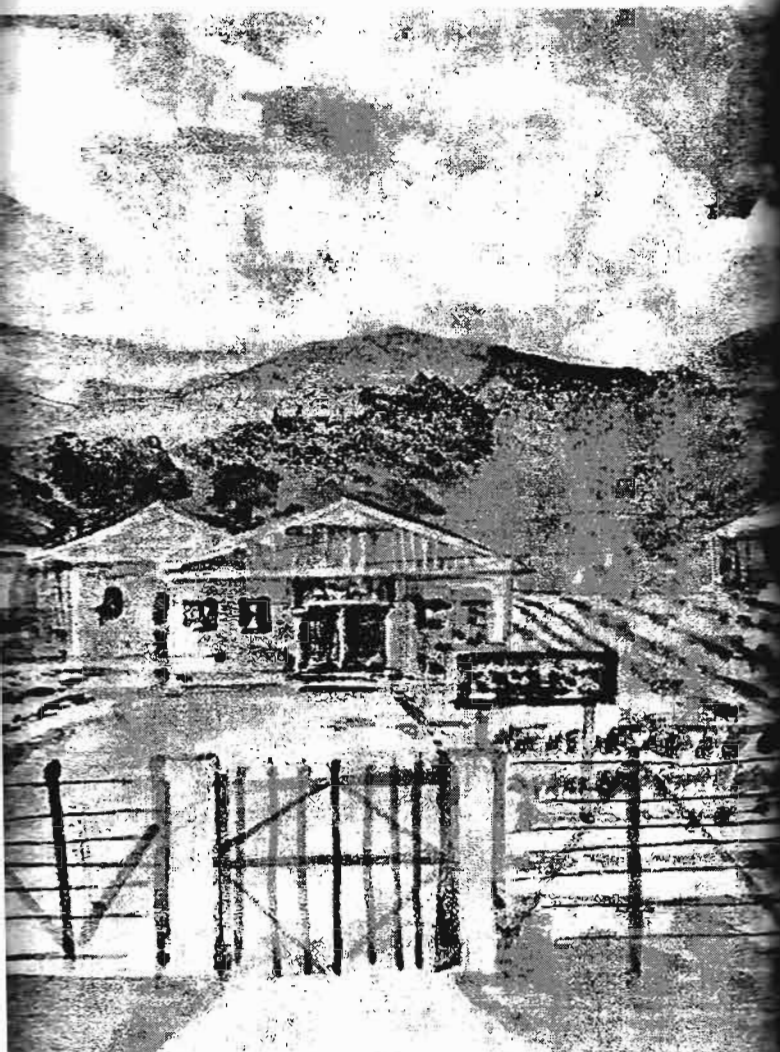
တောင်ကြီးမြို့အဝင် ကားလမ်းမှ (၂)မိုင်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက် တောင်ကြီးထောင် အဝင်ဘူးတံခါးဝကြီး၏ လက်ဝဲဘက်၌ အရံရိပ်သာ လက်ယာဘက်၌ ထောင်ပိုင်ကြီးအိမ်၊ ထောင်မှူးနှင့် ထောင်မှူးကြီး၏ မြေဩဇာစက်ရုံ၊ ညွှန်မှူးအိမ်နှင့် ညွှန်ရိပ်သာတို့က ထောင်အုတ်ရိုးနှင့် ဆွမ်းဆိုင်ပြီး ထောင်ဝင်လမ်းခြားလျက် တည်ရှိသည်။

ထောင်ဘူးဝကြီးမှာ (၃) ထပ် အဆောက်အအုံဖြစ်၍ အထိမ်းအမှတ် ထပ်တွင် ဗဟိုကင်းခေါ် ဂါတ်မကြီးဖြစ်သည်။ ထောင်အဝင် ဗဟိုလမ်းခေါ် Main Jail လမ်း၏ လက်ဝဲဘက်၌ ထောင်ဆေးရုံ၊ ဖိကြီးနှင့် စာအိုဆောင် (ထမင်းစားဆောင်) တစ်ထပ်အချုပ်သားအိပ်ဆောင်နှင့် တံတိုင်းခြားလျက် အလုပ်ရုံဝင်းတို့ တည်ရှိသည်။

Main Jail (ထောင်ဝင်လမ်း) ၏ လက်ယာဘက်တွင် ရိက္ခာအိမ်၊ ဆီတိုင်းခြားလျက် အမျိုးသမီးအိပ်ဆောင်၊ နှစ်ထပ်ထောင်ကျ အိပ်ဆောင်နှင့် နှစ်ထပ်တိုက်ဝင်း တည်ရှိပါသည်။ အုတ်ရိုးထိပ်ထောင့်များတွင် ကင်းမျှော် စင်များရှိသည်။

တောင်ကြီးထောင်၏မြောက်ဘက်၊ အုတ်ရိုးအပြင်၌ ဝန်ထမ်းလိုင်း များတည်ရှိပြီး တောင်ဘက်အုတ်ရိုးအပြင်ဘက်၌ အကျဉ်းထောင်ခန်းမ ဆောင်၊ ဝန်ထမ်းလိုင်းများ၊ ထောင်မှူးနေအိမ်များရှိသည်။ ထို့အပြင် ထောင် အပြင်ဝင်းထဲ၌ သရက်စိုက်ခင်းနှင့် စပါးလယ်ကွင်းများအပြင် ရာသီထွက် နှံ့စိုက်ပျိုးသော တောင်ယာခင်းများလည်းရှိသည်။

တောင်ကြီးထောင်ဝင်း၏တောင်ဘက် ခေါင်တိုင်လမ်းခြားပြီး တောင် ကြီးဝကြားစက်က တည်ရှိနေပါသည်။ ၅-၁-၈၂ ခုနှစ်က တောင်လေး မြို့စိုက်ရဲဘက်စခန်းမှ ၃၁-၃-၉၄ ရက်နေ့တွင် (ခ) အဆင့် အကျဉ်း ထောင်အဖြစ် ပြောင်းလဲဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

လွိုင်ကော်အကျဉ်းထောင်

လွိုင်ကော်အကျဉ်းထောင်

လွိုင်ကော်အကျဉ်းထောင်ကို ၁၉၆၂ ခုနှစ်က စတင်တည်ဆောက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့က ရဲအချုပ်ခန်းအဖြစ် စတင်အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ၁၉၆၄ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၁၀) ရက်နေ့တွင် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ထံမှ အကျဉ်းဦးစီးဌာနက လွှဲပြောင်းလက်ခံရယူခဲ့ပြီး အကျဉ်းထောင်အဖြစ် ဖွင့်လှစ်အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။

လွိုင်ကော်အကျဉ်းထောင်အား 'ဃ' အဆင့် အကျဉ်းထောင်ငယ်အဖြစ် သတ်မှတ်အသုံးပြုခဲ့ပြီး ပြစ်ဒဏ် (၁) နှစ်အောက် အကျဉ်းသားများအတွက် အမှုစစ်ဆေးဆဲ အချုပ်တရားခံများကို လက်ခံထိန်းသိမ်းထားရှိခဲ့ပါသည်။

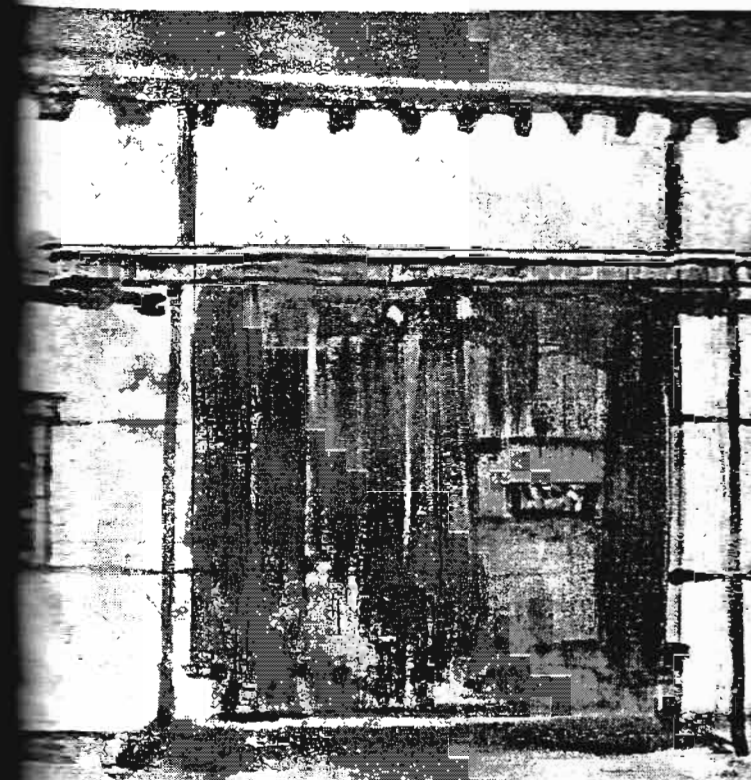
လွိုင်ကော်အကျဉ်းထောင်တည်နေရာမှာ ဒေါ်ဥဂူအကွက်ဟောင်းအနီးတွင်ပြင် (၂၅၀) ကိုက် အနောက်ဘက်တွင် တည်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက် (၃၄၀) ကိုက်၊ အရှေ့ဘက်တွင် အရဲတပ်ဖွဲ့တည်ရှိပြီး တောင်ဘက်၌ ကိုက် (၂၈၀) အကွာတွင် ဥက္ကဋ္ဌရပ်ကွက်တည်ရှိသည်။

၁၄၆ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

အရှေ့ဘက်တွင် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်ဟောင်းနေအိမ်များနှင့် မော်ဘိုင်းသတ္တု
တွင်းဝန်ထမ်းနေအိမ်များ တည်ရှိပါသည်။ အနောက်ဘက်၌ ဒေါဥဂူအကွက်
ဟောင်း တည်ရှိသည်။

လှိုင်ကော်အကျဉ်းထောင်ပိုင်မြေ အကျယ်အဝန်းမှာ(၂၃.၆၉၈)
ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၂.၁၆၉) ဧကရှိသည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာ
မှာ (၁၁.၉၂၂) ဧကရှိပါသည်။

မိုးသောင်အကျဉ်းထောင်

မိုင်းဆတ်အကျဉ်းထောင် ● ၁၄၇

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်အရပ်တွင် တန်ဆန်ထောင်တည်
တည်ရှိပြီး တောင်ဘက်အရပ်တွင် ဝိန်းနေကျေးရွာ တည်ရှိပါသည်။ အရှေ့
ဘက်အရပ်၌ နမ့်စုန်ချောင်းတည်ရှိပြီး အနောက်ဘက်အရပ်၌ မိုင်းဆတ်
နှင့် မိုင်းဆတ်၊ မိုင်းပြင်ကားလမ်းတို့ တည်ရှိပါသည်။

မိုင်းဆတ်အကျဉ်းထောင် မြေဧရိယာစုစုပေါင်းမှာ (၁၅၀)ဧကရှိပြီး
ထောင်တွင်းဧရိယာ (၂.၆၆)ဧက၊ ထောင်ပြင်ဧရိယာ (၁၄၇.၄၄) ဧက
ရှိပါသည်။

မိုင်းဆတ်အကျဉ်းထောင်

ရှမ်းပြည်နယ်အရှေ့ပိုင်း၊ မိုင်းတုံ၊ မိုင်းဆတ်ဒေသများမှ ပြစ်ဒဏ်
ကျ အကျဉ်းသားများအား လက်ခံထားရှိနိုင်ရန်အတွက် ဒေသလိုအပ်ချက်
အရ မိုင်းဆတ်မြို့နှင့် (၃) မိုင်ခွဲကွာဝေးသည့် ဝိန်းနယ်ကျေးရွာတွင် ၂၀၀၅-
၀၉-၁၉၉၇ ရက်နေ့မှ စတင်၍ အကျဉ်းထောင်သစ်အဖြစ် စတင်တည်ဆောက်
ခဲ့ပါသည်။

၁၀-၁၀-၁၉၉၇ ရက်နေ့မှစတင်၍ အကျဉ်းသား၊ အကျဉ်းသူ
အား စတင်လက်ခံခဲ့ပြီး (ဂ)အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် သတ်မှတ်ဖွင့်
ထားရှိခဲ့ပါသည်။

မိုင်းဆတ်အကျဉ်းထောင် တည်နေရာမှာ မိုင်းဆတ်၊ မိုင်း
ကားလမ်း၊ မိုင်းတိုင်အမှတ် (၃) မိုင်၊ (၄) ဖာလုံရှိ ဝိန်းနေကျေးရွာ
တည်ရှိပါသည်။

ကလေးအကျဉ်းထောင်

ကလေးအကျဉ်းထောင်

ကလေးအကျဉ်းထောင်အား ၁၉၉၆ ခုနှစ် မေလ (၁) ရက်နေ့တွင် မြေနေရာရွေးချယ်ပြီး စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၅-၄-၁၉၉၈ နှစ်တွင် 'က' အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် သတ်မှတ်အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။

ကလေးအကျဉ်းထောင် တည်နေရာအဖြစ် ကလေးမြို့၏အရှေ့ဘက်ဘက် (၈)မိုင်အကွာ ကလေး-တမ်းကားလမ်းဘေးတွင် တည်ရှိပါသည်။

ကလေးထောင်ဖွဲ့စည်းပုံမှာ စတုရန်းပုံစံ လေးထောင့်စပ်ပုံဖြစ်သည်။ အရှေ့ဘက်တွင် ဘူးတံခါးကြီးနှင့် ဗဟိုကင်းရှိပြီး Main Jail လမ်းအတိုင်း အတွင်းသို့ဝင်လျှင် လက်ယာဘက်၌ ဖိုကြီးရှိပြီး (၅) ခန်းတွဲနှင့် (၁) ခန်းတွဲ တိုက်ခန်းများရှိသည်။

အနောက်ဘက်တွင် အုတ်ရိုးကန်လျက် ထောင်ကျအိပ်ဆောင်များ အချုပ်အိပ်ဆောင်များရှိသည်။ အဆောင်များအလယ်တွင် Main Jail နှစ်ဖျားရှိပြီး အနောက်ဘက်အုတ်ရိုးအနီး၌ (၅) ခန်းတွဲ တိုက်ခန်းများရှိသည်။

၁၅၂ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

Main Jail လမ်း လက်ဝဲဘက် အဝင်အနီးတွင် အမျိုးသမီးဆောင် (၂)ဆောင်ရှိပြီး အုတ်ရိုးကန်လျက် အနောက်ဘက်တွင် (၁၀)ခန်း တွဲတိုက်နှင့် အုတ်ရိုးကန်လျက် ရေကန်ရိက္ခာရှိခေါင် (၂) လုံးနှင့် ထောင်ဆေးရုံ၊ (၅) ခန်းတွဲအိပ်ဆောင်နှင့် အနောက်ထောင်အစွန် ထောင်မျှော်စင်ကင်းအနီး၌ ကြိုးစင်ရှိပါသည်။

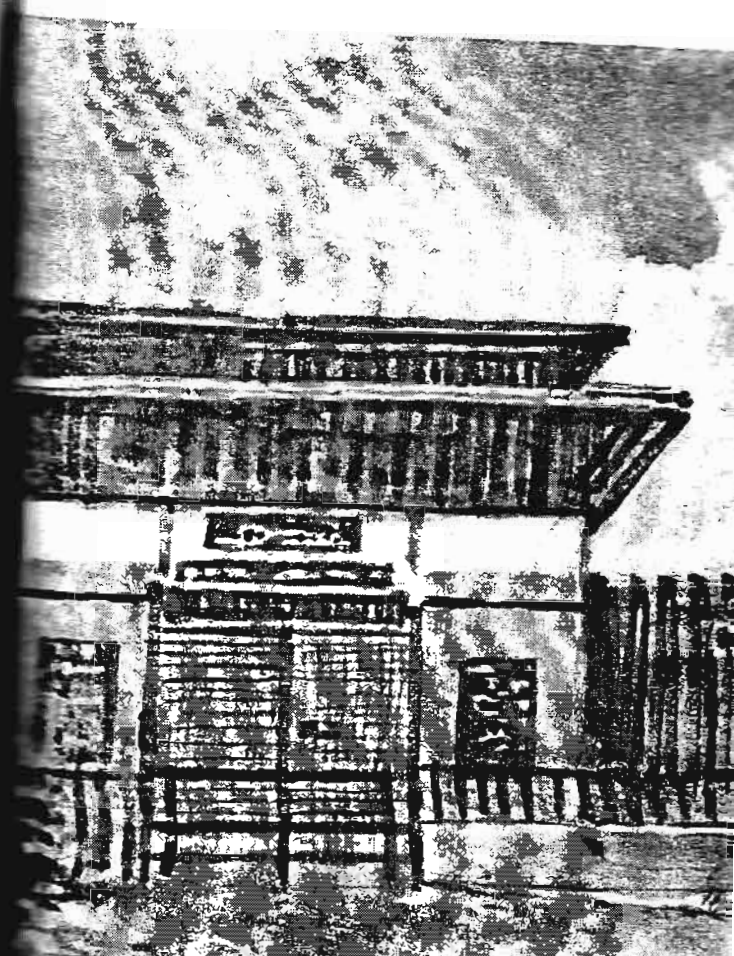
ဘူးမျှော်စင်ကင်းများကို အုတ်ရိုးလေးထောင့်အပြင် ရိက္ခာရှိခေါင်နှင့် အနောက်ဘက် (၅) ခန်းတွဲတိုက်အနီး အုတ်ရိုးပေါ်၌လည်း တည်ဆောက်ထားသည်။ ထောင်အရှေ့ လက်ဝဲဘက်ထောင့်၌ ထောင်တာဝန်ခံအိမ်ရှိပြီး ထောင်အုတ်ရိုးအနီး၌ စပါးရိုခေါင်များနှင့် အိမ်ထောင်သည်လှိုင်းများ၊ လက်ဝဲဘက်အုတ်ရိုးအနီးတွင် နှစ်ရှည်စိုက်ခင်းနှင့် ရဲစခန်းတို့ တည်ရှိပါသည်။ ထောင်အနောက်ဘက်၌လည်း ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများကို တန်းစီ၍ အကွက်ချတည်ဆောက်ထားပါသည်။

ကလေးအကျဉ်းထောင် နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်အရပ်၌ မော်လိုက်ကလေးကျေးရွာတည်ရှိပြီး တောင်ဘက်အရပ်၌ အင်းတိုင်ကလေးကျေးရွာတည်ရှိသည်။

အရှေ့ဘက်၌ အမှတ် (၉၁၆) စစ်မြေပြင် အင်ဂျင်နီယာထပ်တည်ရှိပြီး အနောက်ဘက်၌ လယ်ကွင်းများနှင့် မော်လိုက်ကြီးကျေးရွာတို့ တည်ရှိပါသည်။

ကလေးအကျဉ်းထောင် အကျယ်အဝန်းဧရိယာ စုစုပေါင်းမှာ (၇၈.၄၀) ဧကရှိပြီး ထောင်အတွင်းဧရိယာမှာ (၅.၇၄) ဧကရှိပါသည်။ ထောင်အပြင်ဧရိယာမှာ (၇၂.၆၆) ဧက ကျယ်ဝန်းပါသည်။

←၀၀၀→

သိန်းဝင်းထောင်

ခန္တီးအကျဉ်းထောင်

ခန္တီးအကျဉ်းထောင်ကို မူလ ခန္တီးရဲဘက်စခန်းအား ပြောင်းလဲ၍ ခန္တီးအကျဉ်းထောင်အဖြစ် ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ (၂၃) ရက်နေ့ မှစတင်၍ တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သား (၃၀၀) ဦး လက်ခံထိန်းသိမ်းနိုင်သည့် (ဃ)အဆင့် အကျဉ်းထောင်အဖြစ် ၁၉၉၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၀) ရက်နေ့တွင် စတင်ဖွင့်လှစ်လက်ခံဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ခန္တီးအကျဉ်းထောင် တည်နေရာအနေဖြင့် ခန္တီးမြို့နယ်၏အရှေ့ဘက် (၃) မိုင်ခန့်အကွာ၊ ခန္တီး-ဟားလမ္ဗန်လမ်း၏ ယာဘက်မိုင်တိုင် အမှတ် (၃/၁) ကြားတွင် တည်ရှိပြီး ခန့်မှန်းမြေပုံညွှန်း (NW. ၂၃၀၆) တွင် တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်အရပ်တွင် အမှတ် (၂၂၉)ခြေမြန်တပ်ရင်းတည်ရှိပြီး တောင်ဘက်အရပ်တွင် လာဝင်ကျေးရွာ တည်ရှိပါသည်။

အရှေ့ဘက်အရပ်၌ အောင်မြင်ကျေးရွာတည်ရှိပြီး အနောက်ဘက်အရပ်၌ တောင်ကုန်း၊ တောင်တန်းများတည်ရှိပါသည်။

ခန္တီးအကျဉ်းထောင် အကျယ်အဝန်း စုစုပေါင်းမှာ (၇၀)ဧက ဖြစ်ပါသည်။ ထောင်တွင်းရေယာမှာ (၂. ၃၅) ဧကရှိပြီး ထောင်အပြင်ရေယာမှာ (၃၇. ၆၅) ဧက ရှိပါသည်။

ခန္တီးအကျဉ်းထောင်မှာ မူလက သံဆူးကြိုးကာ ရဲဘက်စခန်းသာ ဖြစ်ပြီး ၁၉၉၆ ခုနှစ်မှစတင်ပြီး အကျဉ်းထောင်အဖြစ် တိုးချဲ့ဆောက်လုပ် ထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် အတွင်း၌ သွပ်ဆူးကြိုးဝင်းကို အပြင်က အုတ်တံတိုင်း တာရံထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် နှစ်ထပ်စည်းရိုးဖြစ်ပါသည်။

ထောင်အရှေ့၌ ခန္တီး-နန်စီဘွန်လမ်းရှိပြီး ခန္တီးထောင်မှာ စတုဂံ ခုံစံ ထောင်အသစ်ဖြစ်ပါသည်။

ထောင်အရှေ့ဘက်တွင် အရာရှိအိမ်များနှင့် ဝန်ထမ်းလိုင်းခန်း များ၊ ရိက္ခာကိုဒေါင် သက်သာဆိုင်များရှိပါသည်။ ထောင်ရှေ့ယာဘက်၌ ဘုရား တုန်းရှိပြီး ညွှန်ရိပ်သာနှင့် ထောင်ပိုင်အိမ်တည်ရှိပါသည်။

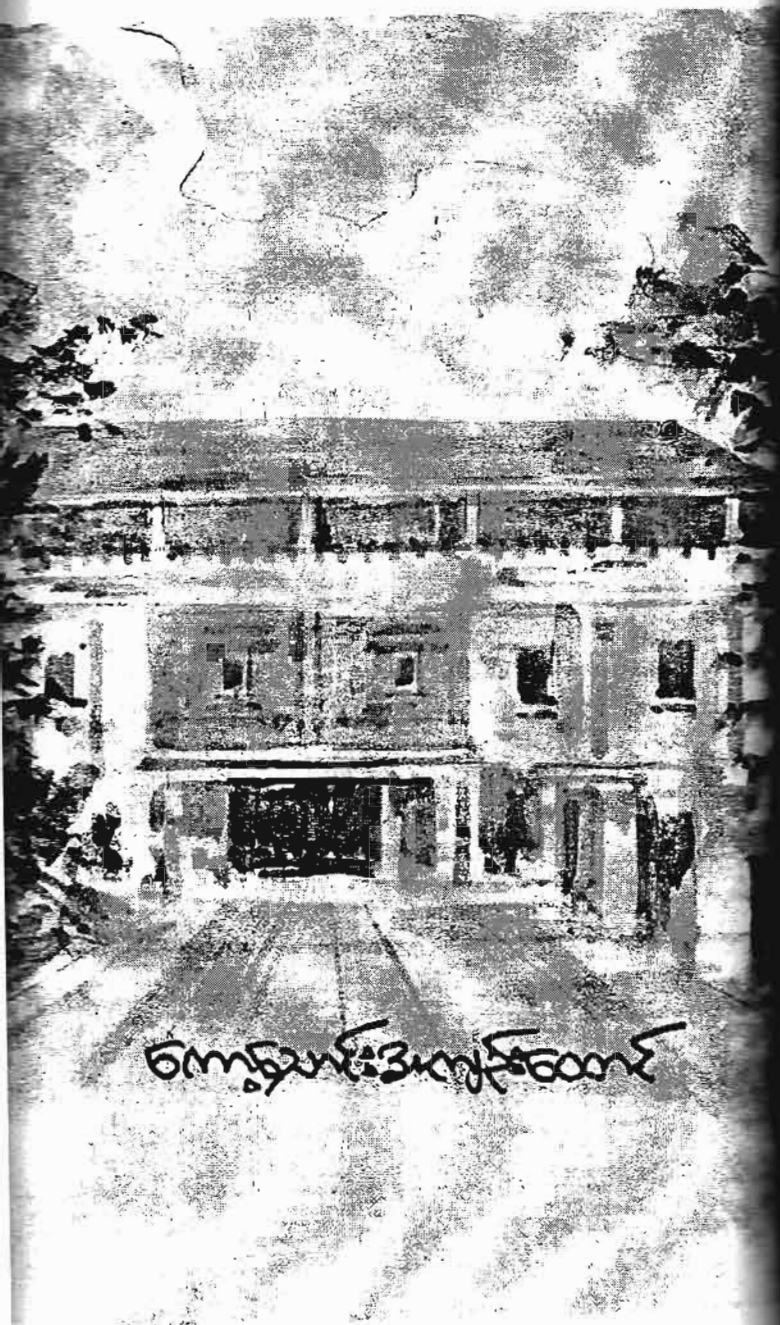
ထောင်ဘူးဝမှ Main Jail လမ်းအတိုင်း ထောင်အတွင်းသို့ ဝင်လျှင် ဆက်ယာဘက်၌ (၃၀၀' x ၅၀') ပေအရှည် အချုပ်ဆောင်၊ ဖိကြီးနှင့် Main Jail ပေ (၃၀၀' x ၅၀') ထောင်ကျဆောင်နှင့် အချုပ်သား၊ အကျဉ်းသား များအား လုံခြုံရေးအရ စောင့်ကြည့်ရသော TV CAMERA ဆောင်ရှိပါသည်။

Main Jail လမ်းလက်ဝဲဘက်ကိုကြည့်သော် ဘူးဝအနီး၌ အမျိုး သမီး အိပ်ဆောင်နှင့် တိုက်ခန်းများအား အုတ်ရိုးကန့်၍ (၆) ခန်းတွဲ ဦးတိုက်နှင့် (၁၂ခန်းတွဲ) သီးသန့်တိုက်ခန်းများ တည်ရှိပါသည်။

ထောင်အနောက်ဘက် အုတ်ရိုးထောင့်အပေါ်၌ လုံခြုံရေးအရ ကင်း ချစ်စင် (ဘူး) (၁)နှင့် ကင်းမျှော်စင် (ဘူး) ၂ တို့ကို ဆောက်လုပ်တာဝန်ချ ထားပါသည်။

ထောင်အနီးရှိ ချောင်းမှာ တောင်ကျချောင်းဖြစ်၍ တာဘိုင်စက်ဖြင့် ဖြတ်သဖြင့် ရေအားလျှပ်စစ်ထုတ်ယူပြီး ထောင်အတွင်း အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း ဆိုရပါမည်။

www.burmeseclassic.com

ကျောင်းအကျဉ်းစာတမ်း

ကျောင်းအကျဉ်းစာတမ်း

ကျောင်းအကျဉ်းစာတမ်းသည် ၁၉၉၀ ပြည့်နှစ်နောက်ပိုင်း နှင့် ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ အမှတ် (၆၈၂) ကွင်း၊ (၁၀) မိုင် ကျေးရွာအုပ်စု ကျောင်းအကျဉ်းစာတမ်း-ဘုတ်ပြင်း ကားလမ်းမကြီး၏ မိုင်တိုင်အမှတ် (၆) မိုင်၊ ၃ ဖာလုံ) မှ (၉ မိုင် ၁ ဖာလုံ) အတွင်း ကားလမ်းမကြီး၏ အရှေ့ဘက်တွင်ကပ်လျက် တည်ရှိပါသည်။

ကျောင်းအကျဉ်းစာတမ်းသည်နေရာမှာ ကျောင်းမြို့နယ်၊ (၁၀) မိုင်ကျေးရွာအုပ်စု၊ ကွင်းအမှတ် (၆၈၂)၊ ကျောင်းအကျဉ်းစာတမ်း-ဘုတ်ပြင်း ကားလမ်းမကြီး၏အရှေ့ဘက် မိုင်တိုင်အမှတ် (၈) မိုင် (၆) ဖာလုံမှ (၉) မိုင် (၁) ဖာလုံအတွင်း တည်ရှိပါသည်။

ကျောင်းအကျဉ်းစာတမ်း တည်ရှိပုံမှာ လေးထောင့်စပ်စပ် ပုံစံဖြစ်သည်။ လေးဘက်လေးတန် အုတ်ရိုးတစ်ဖက် အလျားမှာ (၁၀) ပေစီ ရှိပါသည်။ ဘူးဝကြီးကို အရှေ့ဘက် ကျောင်းအကျဉ်းစာတမ်း-ဘုတ်ပြင်း ကားလမ်းမကြီးဘက် မျက်နှာမူထားပြီး ဘူးဝအပေါ်တွင် လောင်တာဝန်ခံ အုတ်အိမ်နှင့် ဗဟိုကင်းမျှော်စင်ရှိပါသည်။

၁၅၈ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ဘူးဝကြီးမှ အထဲသို့ဝင်လျှင် Main Jail လမ်း၏ လက်ယာဘက်၌ ဖိုကြီးနှင့် ထောင်ဆေးရုံရှိသည်။ အနောက်ဘက်တွင် အုတ်ရိုးခြားလျက် အလုပ်ကြီးဘက် ဂိုဒေါင်ဝင်းနှင့် အမှတ် (၂) အိပ်ဆောင်ရှိသည်။

ထောင်အလယ်တွင် Main Jail ရုံးရှိပြီး အနောက်ဘက် Main Jail လမ်းလက်ဝဲဘက်၌ အမှတ် (၁) အိပ်ဆောင်ရှိသည်။ လက်ဝဲဘက် ဘူး တံခါးကြီးနှင့် အရှေ့အုတ်ရိုးအနီးတွင် အမျိုးသမီးအိပ်ဆောင်ရှိပြီး အမျိုးသမီး ဆောင် အနောက်ဘက်တွင် Main Jail ရုံးခန်းနှင့်ကပ်လျက် နေရာ၌ ကော့ ချင်းကပ်တိုက်ခန်းများရှိသည်။ အခန်းပေါင်း (၂၀) ရှိသည်။

တိုက်ခန်းများအနောက်ဘက် အုတ်ရိုးအတွင်း၌ စိုက်ခင်းများရှိ သည်။ ရာသီအလိုက်သီးနှံများဖြစ်ကြသည့် ပန်းဂေါ်ဖီ၊ ဂေါ်ဖီထုပ်၊ မုန်ညင်း မုန်လာ၊ ကိုက်လံ၊ နိုကိုညှုတို့အပြင် ရာသီမရွေး စိုက်ပျိုးနိုင်သော ကန်စွန်းနှင့် ချဉ်ပေါင်ရွက်၊ ဟင်းနုနယ်ရွက်များကိုလည်း စိုက်ပျိုးထားပါသေးသည်။

ကော့သောင်းအကျဉ်းထောင် နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်၌ ကိုးမိုင်ကျေးရွာ တည်ရှိပြီး တောင်ဘက်တွင် (၈) မိုင်ကျေးရွာ တည်ရှိပါသည်။

အရှေ့ဘက်တွင် ခိုမိုင်တောင်တန်းကြီးကကာဆီးထားပြီး အနောက် ဘက်တွင် ကပ္ပလီပင်လယ်ကြီး တည်ရှိပါသည်။

ကော့သောင်း အကျဉ်းထောင်၏ မြေနေရာ အကျယ်အဝန်းအနေ ဖြင့် ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာစုစုပေါင်း (၅၉.၆၁) ဧကရှိပါသည်။ ထောင်တွင် ဧရိယာမှာ (၅.၅) ဧကရှိပြီး ထောင်အပြင်ဧရိယာမှာ (၅၄.၁၁) ဧကရှိပါ သည်။

ကော့သောင်းမြို့တွင် ယခင်က အကျဉ်းထောင်ဟူ၍ မရှိပါ။ ရဲစခန်း များနှင့် အကျဉ်းဦးစီးဌာန ရဲဘက်စခန်းများသာ ရှိပါသည်။

ပါဆည်ပါညန်း စခန်းမကြီးအုပ်စုတွင် ရေတံခွန်ရဲဘက်စခန်း အောက်ချိုင့်ခြံရဲဘက်စခန်းနှင့် လဲမွန်ရဲဘက်စခန်းများရှိသည်။

အော်ကြီးစခန်းအုပ်စုတွင် အော်ကြီးစခန်း (၁)၊ အော်ကြီးစခန်း (၂) နှင့် အော်ကြီးစခန်း (၃) ဟူ၍ အော်ကြီးချောင်းတစ်လျှောက်တွင် ဆီအုန်း စိုက်ပျိုးရေးစခန်းများကို တည်ဆောက်ထားသည်။

ကော့သောင်းအကျဉ်းထောင် * ၁၅၉

ဟပ်စတင်းစခန်းများကိုလည်း ဟပ်စတင်းစခန်း (၁)၊ တပ်စတင်း စခန်း (၂)၊ ဟပ်စတင်းစခန်း (၃) ဟူ၍ ဆီအုန်းစိုက်ပျိုးရေးစခန်းများအဖြစ် တည်ရှိပါသည်။

ယခင် ကော့သောင်းမြို့တွင် အမှုဖြစ်ပွားပါက ရဲစခန်းများတွင် ယာယီချုပ်နှောင်ထားပြီး ဗြိတိန်နှင့် ထားဝယ်အကျဉ်းထောင်များသို့ ရေကြောင်း ဖြင့် ပို့ဆောင်ပေးရသည်။ ယခုအခါတွင် ကော့သောင်းမြို့၌ ရဲဘက်စခန်း များအား ဖျက်သိမ်းပြီး ဆီအုန်းစိုက်ခင်းများအား စက်မှု (၁) မှတစ်ဆင့် တုမ္မလီများသို့ ရောင်းချလိုက်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၁၉၉၀ ခုနှစ်တွင် လိုအပ် ချက်အရ ကော့သောင်းမြို့အကျဉ်းထောင်အား ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါ သည်။

ကျောက်ဖြူအကျဉ်းထောင်

ကျောက်ဖြူအကျဉ်းထောင်

ကျောက်ဖြူအကျဉ်းထောင်သည် အကျဉ်းဦးစီးဌာန၏ ၁၉၉၆ နှစ်အတွင်း ပြင်ဆင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအရ 'က'အဆင့် အကျဉ်းထောင်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကျောက်ဖြူခရိုင်အတွင်းရှိ ကျောက်ဖြူမြို့နယ်၊ ရမ်းဗြဲမြို့နယ်၊ အမ်းမြို့နယ်၊ မာန်အောင်မြို့နယ်များမှ နိုင်ငံတော်၏ ဧည့်ဆဲဥပဒေတစ်ရပ်ကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်၍ ဥပဒေအရ ပြစ်ဒဏ်များ ချမှတ်အပြစ်ပေးခံရသည့် အကျဉ်းသားများနှင့် ကျောက်ဖြူခရိုင်နှင့် မြို့နယ်တရားရုံးများတွင် အမှုစစ်ဆေးဆဲ အချုပ်တရားခံများအား လက်ခံထိန်းသိမ်းရသော အကျဉ်းထောင်တစ်ခုဖြစ်ပြီး ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှစ၍ စစ်တွေခရိုင်၊ ဗြေပုံမြို့နယ်မှ ပြစ်ဒဏ်ကျအကျဉ်းသားများကို လက်ခံထိန်းသိမ်းထားခဲ့ပါသည်။

'က' အဆင့် အကျဉ်းထောင်တစ်ခုဖြစ်ပြီး အကျဉ်းထောင်၏ ဖွဲ့စည်းပုံအရ အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သား (၁၀၀၀) ယောက်အထိ လက်ခံထိန်းသိမ်းထားရှိရန် သတ်မှတ်ထားရှိပြီး လက်ရှိအကျဉ်းသား အချုပ်သားအင်အား (၅၅၀) ဦးခန့် လက်ခံထိန်းသိမ်းထားရှိပါသည်။

၁၆၂ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ကျောက်ဖြူအကျဉ်းထောင် တည်နေရာအနေဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ရမ်းဗြဲကျွန်း၏ အနောက်ဘက်အစွန်း ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် (၁၂) ပေအမြင့်ရှိ ပင်လယ်ကမ်းခြေ၊ မြေပြန့်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ကျောက်ဖြူကြီး ၏ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် တည်ရှိသည်။ အမှတ် (၃၄) ခြေလျင်တပ်ရင်း ၏ အရှေ့ဘက်နှင့် မြောက်ဘက်ခြေစည်း ရိုးချင်းကပ်လျက်တည်ရှိပြီး ခန့်မှန်း မြေပုံညွှန်းမှာ (H . ၅၉၇၆၆၈) ဖြစ်ပါသည်။

ကျောက်ဖြူအကျဉ်းထောင်၏ နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက် တွင် အစိုးရရပ်ကွက် အရပ်သားလူနေအိမ်များနှင့် ဌာနဆိုင်ရာ နားအဆောက် အဦများတည်ရှိသည်။

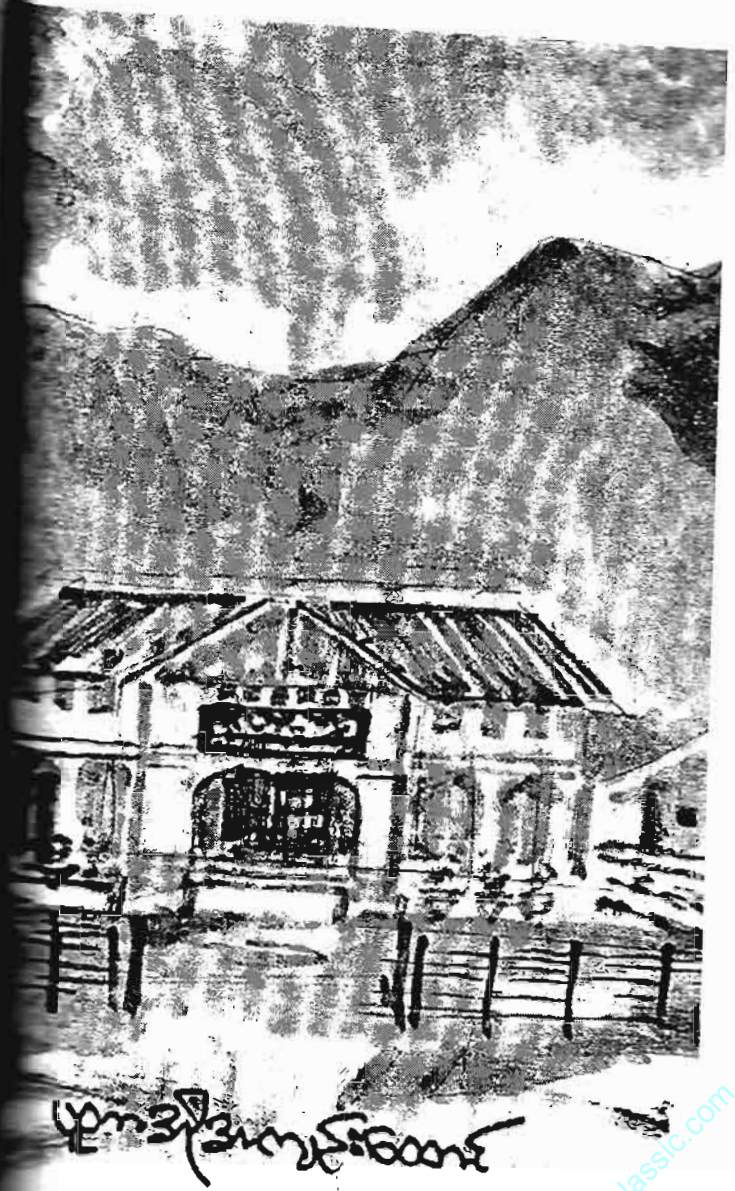
တောင်ဘက်တွင် အမှတ် (၃၄) ခြေလျင်တပ်ရင်းနှင့် အမှတ် (၂) ဂိတ်၊ တပ်ရင်းစပါးစိုက်ခင်းများ တည်ရှိသည်။

အရှေ့ဘက်အရပ်တွင် ကျောက်ဖြူ-ကလပေသွား ကားလမ်းကြေး မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ ဝန်ထမ်းလိုင်း၊ မြန်မာ့ရုပ်မြင်သံကြား ထပ်ဆင့်လွှင့်စက်၊ မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း (ဗြိ.နယ်)ရုံးနှင့် အစိုးရ ရပ်ကွက်လူနေအိမ်များ တည်ရှိသည်။

အနောက်ဘက်အရပ်တွင် အမှတ် (၃၄) ခြေလျင်တပ်ရင်းနှင့် အဆောက်အဦများနှင့် ကျောက်ဖြူမြို့၊ လေယာဉ်ကွင်း တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်ဧရိယာ အကျယ်အဝန်းအနေဖြင့် အကျဉ်းထောင် ဝိုင်းမြေဧရိယာ (၂၄.၇၈၈) ဧကရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၃.၈၇၈) ဧကရှိသည်။ ထောင်ပြင်ဧရိယာစုစုပေါင်းမှာ (၂၀.၉၅၁) ဧကရှိပါသည်။

၂၀၀၁

ကျောက်ဖြူအကျဉ်းထောင်

၆၉၇၈၇၈) တွင် တည်ရှိပြီး ကျေးရွာနှစ်ရွာအကြား ခန့်မှန်းခြေပုံညွှန်းအမှတ် (MF.၉၆၈၇) နှင့် (MF.၉၇၈၇) တို့အပေါ်တွင် တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် နတ်တော်ကျေးရွာ၊ တောင်ဘက်တွင် မြေလွတ်မြေရိုင်းဒေသဖြစ်ပြီး အရှေ့ဘက်တွင် နားဟောက်နှင့် မကျော့ကျေးရွာ၊ အနောက်ဘက်တွင် တောင်ကုန်းတောင်တန်းဒေသများဖြစ်သည်။

အကျဉ်းထောင်ပိုင် မြေဧရိယာအကျယ်အဝန်း စုစုပေါင်းမှာ (၁၀၀) ဧကရှိသည်။ ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၅) ဧကဖြစ်ပြီး ထောင်ပြင်ဧရိယာမှာ (၉၅) ဧကရှိပါသည်။

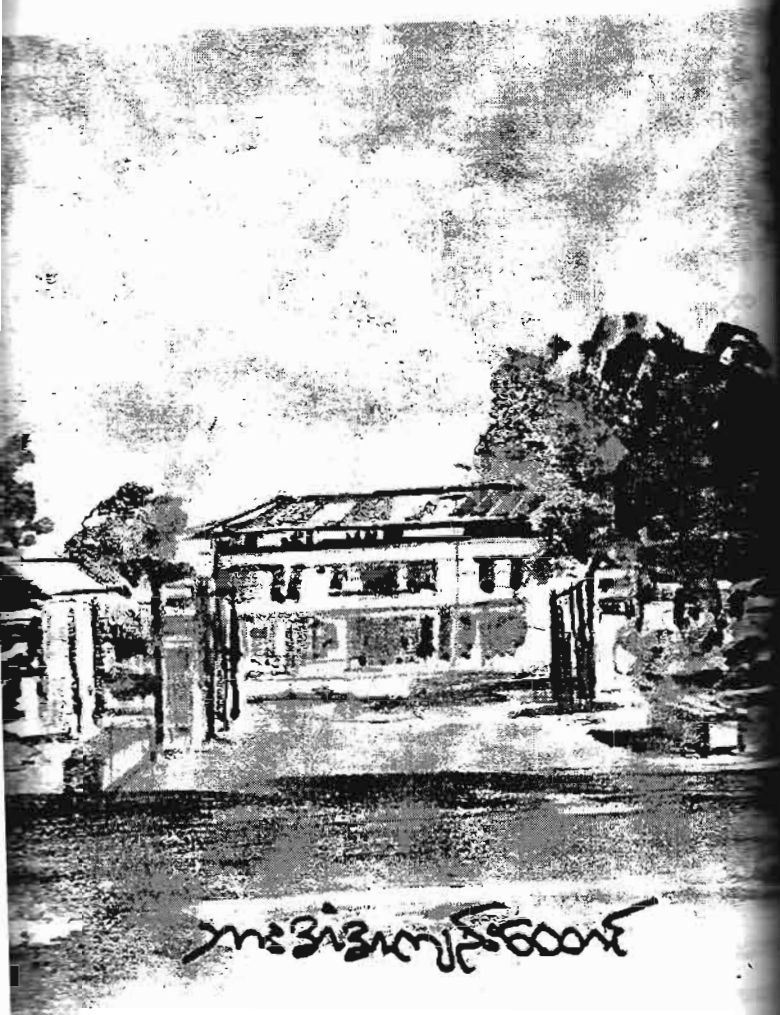
ပုတာအိုအကျဉ်းထောင်

နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၏ လမ်းညွှန်မှုဖြင့် မြန်မာပြည်မြောက်ပိုင်း ပုတာအိုမြို့တွင် ပုတာအိုအကျဉ်းထောင်ကို (က)အဆင့်ဖြင့် သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ၇-၁-၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် အကျဉ်းထောင်နှင့်ပတ်သက်သော လမ်းညွှန်ချက်ရှိခဲ့ပါသည်။

၁၉၉၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁) ရက်နေ့တွင် ပြည်ထဲရေးဌာန ဒုတိယဝန်ကြီးနှင့် အကျဉ်းဦးစီးဌာနညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်တို့အား နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲက တွေ့ဆုံပြီး လက်ရှိလူဦးရေနှင့် ထိန်းသိမ်းရမည့် အကျဉ်းသားအချုပ်သားများကို ပြန်လည်သုံးသပ်၍ အချို့အကျဉ်းထောင်များကို အသီးသီးတိုးမြှင့်ရန်နှင့် ဆက်သွယ်သွားလာရန်ခက်ခဲသော ဒေသများတွင် ထောင်အသစ်များကို တည်ဆောက်ရန် ထပ်မံလမ်းညွှန်ခဲ့ပါသည်။ ပုတာအိုအကျဉ်းထောင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြောက်ပိုင်းတွင် တည်ရှိပြီး လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးခက်ခဲသော ဒေသဖြစ်ပါသည်။

ပုတာအိုအကျဉ်းထောင် တည်နေရာမှာ ပုတာမြို့၏အနောက်ဘက် (၂)မိုင်ခန့်အကွာတွင် တည်ရှိပြီး မြန်မာပြည်မြေပုံညွှန်းပေါ်တွင် (MF

ဘားအံအကျဉ်းထောင်

ဘားအံအကျဉ်းထောင်

နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ၏ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းဒေသတို့တွင် အကျဉ်းထောင်သစ်များတည်ဆောက်ရန် လမ်းညွှန်ချက်အရ ၁၆-၆-၁၉၉၇ ရက်နေ့တွင် ဘားအံအကျဉ်းထောင်အား ပေ (၂၀၀)ပတ်လည် သံဆူးကြိုးကာ ခြံရံ အကျဉ်းထောင်တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများအား စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ ၂၆-၁-၂၀၀၃ ရက်နေ့တွင် အပြစ်ဒဏ် (၁၅) နှစ်အထိ ကျခံရသော အကျဉ်းသားများ၊ အကျဉ်းသူများနှင့် အချုပ်သား၊ အချုပ်သူတို့အား စတင်ထိန်းသိမ်း၍ အကျဉ်းထောင်သစ်ကို စတင်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။

ဘားအံအကျဉ်းထောင်တည်နေရာအနေဖြင့် ကရင်ပြည်နယ် ခန့်မြို့နယ်မြို့နယ်အမှတ် (M.၃၀၈၅၁၀) တွင် တည်ရှိပြီး ဘားအံမြို့၏ အရှေ့ဘက်ဘက် (၇)မိုင်ခန့်အကွာ၊ ဘားအံ-လှိုင်းဘွဲ့ ကားလမ်းမကြီး၏ အရှေ့ဘက် အမှတ် (၁၁၁၂) (ခ)ပအုပ်၊ အနောက်(၃)တွင် တည်ရှိပြီး မြောက်ဘက် အမှတ် (၃၁၁) အမြောက်တပ်ရင်း၊ အရှေ့ဘက်တွင် စံဖေဖေတောင်၊ အောက်ဘက် အမှတ် (၂၀၂) ခြေမြန်တပ်ရင်းနှင့် အနောက်ဘက်တွင် အမှတ် (၃၀) လှိုင်းဘွဲ့သွားကားလမ်းမကြီး တည်ရှိပါသည်။

၁၆၈ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ဘားအံအကျဉ်းထောင် နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်အရပ်တွင် အမှတ် (၃၁၁) အမြောက်တပ်ရင်းတည်ရှိပြီး တောင်ဘက်အရပ်တွင် အမှတ် (၂၀၂) ခြေမြန်တပ်ရင်း တည်ရှိပါသည်။

အရှေ့ဘက်အရပ်၌ စံဖရီးတောင်တည်ရှိပြီး အနောက်ဘက်၌ ဘားအံလှိုင်းဘွဲ့သွား ကားလမ်းတည်ရှိသည်။

အကျဉ်းထောင်၏ ရေယာအကျယ်အဝန်း စုစုပေါင်းမှာ (၂၅.၁၇) ဧကရှိပါသည်။ ထောင်တွင်းရေယာမှာ (၂.၁၃) ဧကရှိပြီး ထောင်ပြင်ရေယာမှာ (၂၂.၉၄) ဧကရှိပါသည်။

ကျေးလက်အကျဉ်းထောင်

ဘူးသီးတောင်အကျဉ်းထောင်

ဘူးသီးတောင်အကျဉ်းထောင်ကို အကျဉ်းဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနမှူးချုပ်ရုံး အင်းစိန်မြို့၏ ၁၀-၅-၉၆ ရက်စွဲပါ စာအမှတ် (၁၀၀၀ /၁) ဦး /၁) အရ အကျဉ်းထောင်သစ်တည်ဆောက်ရန် ခွင့်ပြုခဲ့ပါသဖြင့် ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်၏ အနောက်ဘက် (၂) မိုင်ခန့်အကွာ၊ မြေပုံညွှန်း (၄၈၁၄၅၀) အရပ်တွင် ၇-၅-၉၆ ရက်နေ့မှ စတင်ပြီး အကျဉ်းထောင်တည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ဘူးသီးတောင်အကျဉ်းထောင်သည် အကျဉ်းထောင်ဦးစီးဌာန အောက်တွင်ရှိသော အကျဉ်းထောင်များအနက် ရခိုင်ပြည်နယ်ထောင်ဒဏ်ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် တည်ရှိပြီး (က) အဆင့် သတ်မှတ်ထားသော အကျဉ်းထောင်တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သား (ကျား၊ မ) (၁၀၀၀) ဦးအထိ ထားသတ်မှတ်ထားပါသည်။ ဘူးသီးတောင်အကျဉ်းထောင်တွင် သာမန်အကျဉ်း

သားများအပြင် သီးသန့်အကျဉ်းသား၊ နှစ်ကြီးအကျဉ်းသားများနှင့် ဘဝထားဒေဂျီနိုင်ငံမှ တရားမဝင် ဝင်ရောက်လာသည့် နိုင်ငံခြားသားများတို့လည်း ထိန်းသိမ်းထားရှိပါသည်။

ဘူးသီးတောင် အကျဉ်းထောင်သည် ဘူးသီးတောင်မြို့၏ အနောက်ဘက် (၂) မိုင်ခန့်အကွာ၊ ဘူးသီးတောင်-မောင်းတော ကားလမ်းမကြီး၏ မြောက်ဘက်ခြမ်း၊ လက်ဝဲဘက်မြောက်၊ ကွင်းအမှတ် (၂၇၀-E) တွင် တည်ရှိပါသည်။

နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်အရပ်တွင် ထောင်ကုန်းများရှိပြီး တောင်ဘက်အရပ်တွင် ဘူးသီးတောင်-မောင်းတောမော်တော် ကားလမ်း တည်ရှိပါသည်။

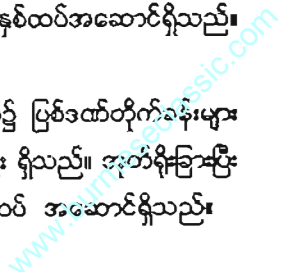
အရှေ့ဘက်တွင် ဘူးသီးတောင်မြို့တည်ရှိပြီး အနောက်ဘက်တွင် နန္ဒာကျေးရွာ တည်ရှိပါသည်။

အကျဉ်းထောင်ပိုင်နယ်မြေဧရိယာ အကျယ်အဝန်းစုစုပေါင်းမှာ (၁၂၆.၀၂) ဧက ရှိပြီး ထောင်တွင်းဧရိယာမှာ (၅) ဧက ရှိသည်။ အကျဉ်းထောင်ပြင်ပဧရိယာမှာ (၁၂၁.၀၂) ဧက ရှိပါသည်။

ဘူးသီးတောင် ထောင်ဖွဲ့စည်းပုံမှာ လေးထောင့်စပ်စပ် စတုရန်းဖြစ်သည်။ လေးဘက်အုတ်ရိုးထောင့်များတွင် ဘူးမျှော်စင်ကင်း (၄)ခု တည်ရှိသည်။ ထောင်ဘူးဝတ်ခါးကြီး အပေါ်ထပ်တွင် ဂါတ်မကြီးရှိသည်။ ထောင်အဝင် Main Jail လမ်းမကြီး၏ လက်ယာဘက်အဝင်၌ မိကျာဂိုဒေါင် အမျိုးသမီးအိပ်ဆောင်ရှိသည်။

Main Jail မှာ ထောင်အလယ်ပေါ်၌ရှိပြီး လက်ယာဘက်တွင် အုတ်မြေအုတ် ထောင်ကျအိပ်ဆောင်အမှတ် (၂)၊ နှစ်ထပ်အဆောင်ရှိသည်။ အောက်ဘက်၌ စားဖိုကြီးရှိပါသည်။

ဘူးဝတ်ခါးကြီးမှ ဝင်လျှင် လက်ဝဲဘက်၌ ပြစ်ဒဏ်တိုက်ခန်းများ၊ အုတ်ရိုးခြားလျက် သီးခြားတိုက်ခန်းများလည်း ရှိသည်။ အုတ်ရိုးခြားပြီး အောက်တွင် အချုပ်သားများ အိပ်ဆောင်(၁) ထပ် အဆောင်ရှိသည်။

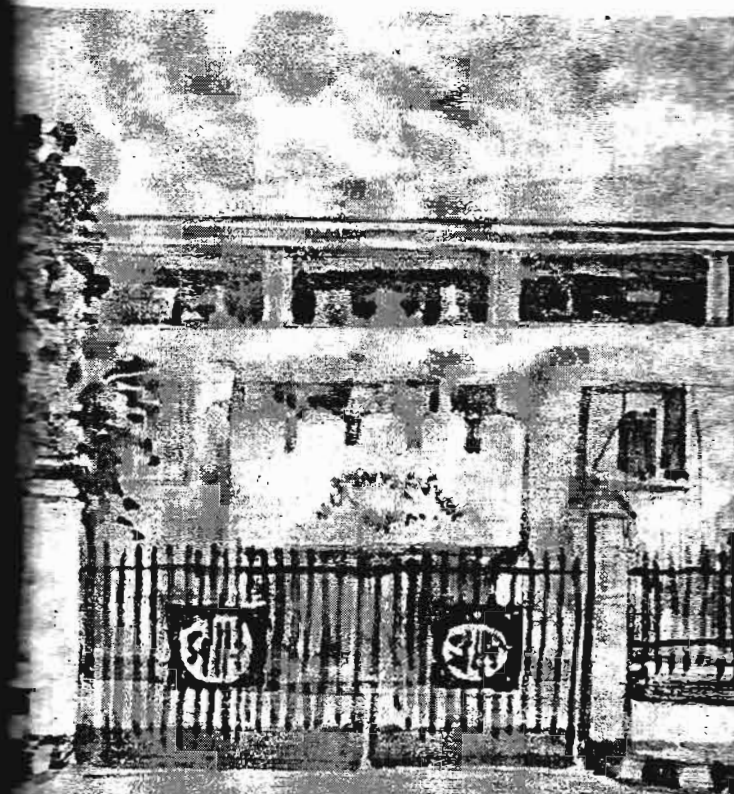
၁၇၂ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

အရှေ့ဘက်အဝင် တံခါးကြီးအနီး၌ တာဝန်ခံထောင်ပိုင်အိမ်နှင့် ထောင်မှူးကြီးအိမ်တို့ရှိပြီး ဘေးနှစ်ဖက်အုတ်ရိုးအနီး၌ ဝန်ထမ်းလိုင်းခန်းများ နှင့် ထောင်အနောက်ဘက်၌ ထောင်မှူးနေအိမ်များ တည်ရှိပါသည်။

ဘူးသီးတောင်ထောင်မှာ ၁၉၉၆ ခုနှစ်မှ တည်ဆောက်ခဲ့သော ခေတ်သစ်ထောင်ဖြစ်၍ ခေတ်မီသည်။ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် မြန်မာနယ်စပ်တွင်ရှိပြီး နိုင်ငံခြားအချုပ်သား ထောင်ကျများလည်း အဝင်အထွက်ရှိသဖြင့် ခေတ်မီ သပ်ရပ်အောင် ဆောက်လုပ်ထားသည်။

ခေတ်မီထောင် အဆောက်အဦပုံစံဖြစ်သဖြင့် စတုရန်းပုံ ထောင့်စပ်စပ်အတွင်း၌ ထောင်ဘူးဝမှ ထောင်အနောက်ဘက်စားဖိုကြီးသို့ သွားရာလမ်းကို တည့်မတ်ဖြောင့်တန်းစွာ ဖောက်လုပ်ထားပြီး ထောင်အလယ် Main Jail ကို ဗဟိုပြုပြီး စားဖိုကြီးလမ်း အမျိုးသားထောင်ကျနှင့် အချစ် အိမ်ဆောင်များသို့ သွားရာလမ်း Main Jail အိမ်ဆောင်လမ်းနှင့် တံခါးကြီး မှ အဝင်လမ်းကိုဗဟိုပြုပြီး သီးခြားတိုက်လမ်း၊ ပြစ်ဒဏ်တိုက်လမ်း၊ အမျိုး သမီးဆောင်နှင့် ရိက္ခာဂိုဒေါင်သို့ သွားရာလမ်းများကို ရေပိုက်မကြီးမှ ရေသွယ် သကဲ့သို့ စနစ်တကျ ဆက်သွယ်ထားသည်။

အိမ်ဆောင်နှင့် အဆောက်အဦများ အားလုံးကိုလည်း သီးသန့် အုတ်ရိုးများ ကာရံထားသဖြင့် နှစ်ထပ်အုတ်ရိုးဖြစ်သည်။ ထောင်အုတ်ရိုး ကြီးကို ဝန်ထမ်းအိမ်ရာများက ပိုင်းရံတည်ဆောက်ထားသဖြင့် လုံခြုံရေး အထူးကောင်းမွန်ပါသည်။

မြို့လေးအကျွန်းထောင်

အရှေ့ရုံးတော်ဖွဲ့စည်းပုံမှာ မြို့ဝန် (၄) ဦး၊ ထောင်မှူး (၄) ဦး၊ ဗြ.
ဗာရေး (၄) ဦး၊ ရွှေပြည်စိုး (၄) ဦး၊ ထောင်စာချီ (၄) ဦး၊ ရွှေမြို့ထော်
တံခါးဗိုလ် (၁၂) ဦး၊ တံခါးမှူးများဖြစ်ကြပြီး အရှေ့ထောင်မှာ ဗဟိုထောင်
ကြီးဖြစ်သည်။ အမှူး (၂)၊ အဝန်(၂) နှင့် ပါးကွက်အာဇာနည်များအဖြစ်
အနောက်ထောင်မှာ မိန်းမထောင်ဖြစ်သည်။

ဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် ပထမအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲ ဖြစ်
ပွားရာ၊ မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်းကို အင်္ဂလိပ်တို့လက်ထဲသို့ ပေးအပ်လိုက်
ရသည်။ ထိုအခြေအနေကို မြန်မာဘုရင်က မကျေနပ်။ ထို့ကြောင့် သူ့အဖို့
သလန်လုပ်သည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်ဖြင့် ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာ ယုဒသန်
နှင့် ဒေါက်တာပရိုက်တို့ကို ဖမ်းဆီး၍ အင်းဝကြီးတိုက်ထောင်တွင် ချုပ်နှောင်
ထားခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က မြန်မာဘုရင်မှာ အမရပူရတွင်နန်းစံခဲ့ပြီး အင်းဝကြီး
တိုက်ထောင်နှင့် အောင်ပင်လယ်ထောင်ဟု ထောင်ကြီးနှစ်ထောင်ရှိသည်။
အောင်ပင်လယ်ထောင်ကို လက်မရွံ့ထောင်ဟု ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြသည်။ ထောင်ထဲ
ရောက်လျှင် ပြန်ထွက်ရရိုး ထုံးစံမရှိ။ ထို့ကြောင့် လက်မရွံ့ထောင်ဟု ခေါ်ခြင်း
ဖြစ်သည်။

အင်းဝမှ အမရပူရသို့ (၁၂)မိုင် ခရီးဝေးသည်။ အမရပူရမှ အောင်
ပင်လယ်ထောင်သို့ (၄) မိုင်ခရီးဝေးသည်။ စုစုပေါင်းအင်းဝမှ အောင်ပင်
လယ်ထောင်သို့ (၁၆) မိုင် ခရီးဝေးပါသည်။

အင်းဝကြီးတိုက်ထောင်မှာ အရှေ့ရုံးတော်ခေါ် ရာဇဝတ်ရုံးတော်ခေါ်
မြောက်ဘက်တွင်ရှိပြီး ထောင်အကျယ်အဝန်းမှာ ပြဝက်ခရီးဝေးသည်။ ထောင်
ထင်းအား ဝါးထရံဖြင့် အလုံကာထားသည်။ တောင်ဘက်၌ တစ်ပေါက်တည်း
သော တံခါးသာရှိသည်။ ထောင်တွင်းအဆောက်အဦပုံစံမှာ မြေပြင်မှ အမြင့်
နှစ်ထောင်ခန့်တွင် ပျဉ်ခင်းထားပြီး ပျဉ်ထောင်၊ ပျဉ်ခင်း၊ ဝါးကပ်မိုးဖုံးပြီး
Cell Type ဖြစ်ပြီး အခန်းဖွဲ့မထားချေ။

ထောင်အလယ်ဗဟို၌ 'အလုံထောင်' ဟု သီးသန့်ရှိသေးသည်။
အဆောက်အအုံပုံစံဖြင့် (Cell) ဟု ခေါ်လေသည်။ အဖောင်ခန်း၊ ပြတင်း

အခန်း (၆)

မန္တလေးဗဟိုအကျဉ်းထောင်သမိုင်း

ရှေးခေတ် မြန်မာဘုရင်များ လက်ထက်တော်အခါက ပုဂံ၊ ပင်းယ၊
အင်းဝ၊ ကုန်းဘောင်ဟူ၍ရှိခဲ့ရာ ကုန်းဘောင်ခေတ်ရောက်မှသာ အကျဉ်း
ထောင်ဟူသောဝေါဟာရ ပီပြင်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ယခင်က မြို့ရွာများတွင်
မြို့သူကြီး၊ ရွာသူကြီးတို့ အသုံးပြုခဲ့သော အချုပ်ခန်းနှင့် ထိတ်တုံးသာရှိခဲ့
ပြီး နန်းတွင်း၌ ကြေးတိုက်ဟူ၍သာရှိခဲ့သည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်၌ မြန်မာဘုရင်များအုပ်ချုပ်မှုပုံစံတွင် လွှတ်နံ့
(၅) ရပ်ရှိခဲ့ပြီး (၁) လွှတ်တော်၊ (၂) ဗြတိုက်၊ (၃) အရှေ့ရုံးတော်၊ (၄)
အနောက်ရုံးတော်၊ (၅) တရားရုံးဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် နောက်
ဆုံးမြန်မာဘုရင် သီပေါမင်းလက်ထက်၌ အလွန်ရမ်းကားခဲ့သော သီပေါ
ဘုရင်လက်စွဲတော် ရနောင်မောင်မောင်တုတ်မှာ အဆောင်နိမ့်မြင့်ဖြစ်သည်။
အရှေ့ရုံးတော်နှင့် အနောက်ရုံးတော်တွဲဖက်၍ အရှေ့ထောင်နှင့် အနောက်
ထောင်ဟုလည်း ရှိခဲ့ပါသည်။

၁၇၆ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

တံခါးမရှိ။ မှောင်မိုက်နေသည်။ အပြင်လေကောင်းစွာမရ။ ကွက်မျက်မည့် သေဒဏ်၊ အကျဉ်းသားများကိုထားသော အခန်းဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် မဟာမင်္ဂလ၊ မဟာသွေးများကို ထားလေ့ရှိသည်။ ခြေသားကို ကတ္တီပါအဝတ် ပတ်၍ သံခြေချင်းခတ်ထားသည်။ အစားအသောက် ကျွေးမွေးပေးကမ်း ခြင်းမရှိ။

ထောင်အတွင်းမှ ထွက်ခွင့်၊ ဝင်ခွင့်ပြုသူ အကျဉ်းသားများကိုတော့ မူလသံခြေချင်းအပြင် နှစ်ဆင့်သုံးဆင့် ထပ်၍ခတ်ထားလေသည်။ ၎င်းသူ များမှာ အပြစ်ပေါ့သော ရိုးရိုးအကျဉ်းသားများဖြစ်သည်။ အပြင်ထွက်၍ အလုပ်လုပ်ရသူက နီးစပ်ရာရပ်ကွက်အတွင်းသွားလာပြီး အစားအစာ တောင်း ရမ်း၍ ထောင်ထဲမှ အကျဉ်းသားများကို မသေထမင်း၊ မသေဟင်းအဖြစ် ဝေ၍ကျွေးရသည်။

အင်းဝခေတ်ထောင်မှာ ထောင်ကျသည်နှင့် အသက်သေဖို့ တစ်ထက် သေချာသည်။ ထောင်တွင်း၌ နေရသော်လည်း လုံခြုံမှုမရှိ။ စလေဦးပုညအား အပြင်က ငွေပေး၍ အကျဉ်းထောင်ဝန်ထမ်းများအား သတ်ခိုင်း၍ သေဆုံး ရခြင်းဖြစ်သည်။

အကျဉ်းသားတစ်စုံတစ်ဦး ထောင်တွင်း၌ သေဆုံးလျှင်လည်း ဝန် ထမ်းများအား အရေးယူအပြစ်ပေးခြင်းမရှိ။ တရားရုံးတော်က သတ်ရမည့်သူ တစ်ဦး လျှော့သွား၍ ဝန်ပေါ့သွားသည်ဟု သဘောထားသည်။

ခရစ်ယာန်သာသနာပြုဆရာ ယုဒသန်သည် အင်းဝထောင်တွင် ဒေါက်တာပရိုက်နှင့် အတူနေဖူးသည်။ ဒေါက်တာပရိုက်အား အင်းဝထောင်၌ သာထားပြီး ဆရာယုဒသန်ကို အောင်ပင်လယ်ထောင်သို့ ခွဲ၍ပို့သည်။ ထောင် အပြင် တန်းမရှိဟူသော် စကားမမှန်ပါ။ ထိုခေတ်က တန်းရှိသည်။ ထောင်ဒဏ် မခံရသေးမီ ချုပ်နှောင်ထားသော အခန်းကို တန်းဟုခေါ်သည်။ အမှုစစ်ဆေး ပြီး အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်မှ ထောင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။

မြဝတီမင်းကြီး ဦးစလည်း အသက် (၇၀) ကျော် (၈၀) မှ ထောင် နန်းစံရဖူးသေးသည်။ ကံကောင်းထောက်မ၍ ထောင်ထဲ၌မသေ၊ ဦးပုည

မန္တလေးဗဟိုအကျဉ်းထောင် ● ၁၇၇

ကတော့ ကံဆိုး၍ သေခဲ့ရသည်။ ထိုခေတ်အခါက 'မင်းခံစား တင်နား သစ်ပင်' ဆိုသကဲ့သို့ ထောင်ချ၍ အသတ်ခံရရန် အလွန်နီးလေသည်။

စာဆိုတော်ဦးစသည် စစ်သူကြီး မဟာဗန္ဓုလနှင့် ညောင်တီ ဖန် ကြောင်းချီပြီး ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးအဖြစ် တိုက်ခဲ့ရသည်။ အနုအကြမ်း ဇွယ် စုံရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ဖြစ်သည်။ မြန်မာ့တေးဂီတလောကတွင် မျက်နှာစာ အဖြစ် မြဝတီဝန်ကြီးဦးစ၏ ယိုးဒယားသီချင်းကြီးနှင့် ပတ်ပျိုးတို့မှာ အထင် ကာရဖြစ်သည်။ ဘကြီးတော်လက်ထက် အင်္ဂလိပ်သံတော်ဆင့် သာသနာပြု ဆရာ ယုဒသန်နှင့်ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့သလို အင်းဝသို့ရောက်ရှိလာသည့် နိုင်ငံခြား သံတမန်များလည်း ဦးစကို လေးစားချစ်ခင်ကြသည်။

ဘကြီးတော် နန်းကျပြီး သာယာဝတီမင်း (ရွှေဘိုမင်း)လက်ထက် နန်းမတော်မယ်နှင့် စလင်းမင်းသားကြီးတို့ဂိုဏ်းသားအဖြစ် ဦးစအား ရွှေဘို နှင့် ကျောက်မြောင်းလမ်းဖောက်ရာတွင် ထောင်ဒဏ် (၂)နှစ် (၆) လအပြစ် ချခဲ့သည်။

ထိုခေတ်အခါက သေဒဏ်၊ အဝေးဖို့ဒဏ်၊ ပစ္စည်းသိမ်းဒဏ်၊ သောင်းကျော်ဒဏ်များအပြင် ထောင်တွင်း၌ ထိတ်တုံးခတ်၊ တစ်ပေါက်ခြား ခတ်၊ ခြေသလုံးရိုးကို ဝါးညှပ်၊ လက်သည်းကြားအပ်စိုက်၊ တုတ်ညှပ်၊ ကွမ်း ညှပ်စိုက်၊ ဝါးရင်းတုတ်ရိုက်စသော အပြစ်ဒဏ်များလည်း ရှိသေးသည်။

၁၈၀၀

ကမ်းဥပဒေအရ အကျဉ်းထောင်များတွင် တရားဝင်ထားရှိနိုင်သော ကျွဲငှက်
မှာ (၁၅၀၀၀) ယောက်သာဖြစ်သော်လည်း ရာဇဝတ်မှုခင်း တိုးတတ်လာ
ပြီးလာသဖြင့် အကျဉ်းထောင်များကို တစ်ထောင်ပြီးတစ်ထောင် တိုးချဲ့တည်
ဆောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

ပထမ မန္တလေးနန်းမြို့ရိုးအတွင်းရှိ မန္တလေးမဟိုအကျဉ်းထောင်
ဟောင်းကြီးကို ၁၈၈၆ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။
အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယနှင့် နောက်ဆုံးစစ်ပွဲအပြီးတွင် မြန်မာနောက်ဆုံး
ဘုရင် သီပေါမင်းအား အိန္ဒိယသို့ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သည့် ၁၈၈၅ ခုနှစ်
အပြီး ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာမျိုးချစ်တော်လှန်ရေးသမားများအား ဖမ်းဆီး
နှိပ်စက်ရန်အတွက် အပူတပြင်း ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ထောင်ကြီးဆောက်လုပ်ရာ၌လည်း မြန်မာဘုရင်နှင့် မြန်မာတစ်မျိုး
သားလုံးကို ဦးစွန်းချိုးကာ နှိပ်သည့်အနေဖြင့် မန္တလေးနန်းတော်၊ မြို့ရိုး
အတွင်း အနောက်မြောက်ထောင့်ရှိ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး၏ နွေရာသီ
အဝန်းဖြေရာ မြေနန်းပြသင်္ဘောနှင့် လူအိုရုံအကြားတွင် မန္တလေးမဟို
အကျဉ်းထောင်ကြီးကို ကျောက်အုတ်ရိုးဖြင့် အခိုင်အခံ ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်း
ဖြစ်လေသည်။

မြန်မာဘုရင်များ လက်ထက်တော်အခါက မန္တလေးနန်းတွင်း မြနန်း
တော် ရွှေနန်းတော်အနောက်ဘက် ဘုတ်တလုတ်ကန်အနီး၌ ကြေးတိုက်
အကျဉ်းထောင်ဟောင်းရှိခဲ့သည်။ နန်းတွင်းရှိ ဆွေတော်မျိုးတော်မဟုတ်
အခြားသူများကိုတော့ မန္တလေးနန်းတော်အရှေ့ဘက် အောင်ပင်လယ်
တစ်ရွာတောင်ကြီးတွင် ခွဲခြားချုပ်နှောင် ထောင်ချအပြစ်ပေးခဲ့သည်။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး နတ်ရွာစံခါနီးတွင် မင်းညီမင်းသားများ
အကြား ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားကြီးအမိန့်ဖြင့် မင်းညီမင်းသား (၄၀) ကျော်
သတ်ဖြတ်ခဲ့သော နေရာလည်းဖြစ်သည်။ စံနန်းတော်နှင့်နီးသဖြင့်
အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် သိပ္ပံနည်းသံများ မကြားရလေအောင် သီပေါမင်း နန်းသိမ်း
ပြီးနောက် ရော့ရှ် နန်းတွင်း၌ ခြံစိုခြံစိုသံသံပွဲခံပြီး ဆိုင်းသံ၊ ဗုံသံ၊ ဖုံးလွှမ်း
အချိန်တွင် (၃) ညတိုင်တိုင် ရက်စက်စွာသတ်ဖြတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေ

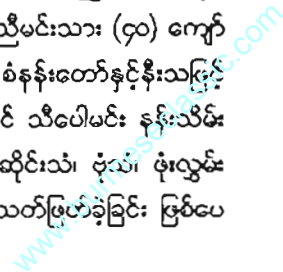

၁၈၈၅ ခုနှစ် မြန်မာတစ်ပြည်လုံး ကိုလိုနီကျွန်အဖြစ်ပြီးနောက်
အင်္ဂလိပ်တို့သည် မြန်မာမျိုးချစ်တော်လှန်သူများအား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ရန်
ခရိုင်တစ်ခု ထောင်တစ်လုံးဆောက်၍ ထောင်(၃၅) လုံး ဆောက်ခဲ့ပါသည်။
အင်းစိန်မဟိုအကျဉ်းထောင်ကို ၁၈၉၁ ခုနှစ်တွင် ဆောက်လုပ်ခဲ့ပြီး မြန်မာ
နိုင်ငံတွင် အကြီးဆုံးထောင်ကြီးဖြစ်သည်။ ပုံစံအနေအထားဖြင့်လည်း အလွန်
ထူးခြားသည်။

အခြား မြန်မာတစ်ပြည်လုံး ဆောက်လုပ်ခဲ့သည့် ထောင်များထက်
မဟုတ်။ မတ်စွေပုံစံ သို့မဟုတ် ရှေးဟောင်း တိုင်ကပ်နာရီပုံစံဖြစ်သည်။
အုပ်ချုပ်သူ အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် အိန္ဒိယတွင်ရက်စက်သော အတွေ့အကြုံ
များ များစွာရရှိထားသဖြင့် မြန်မာပြည်တွင် လက်တွေ့ပြန်လည် အသုံးပြုခြင်း
ဖြစ်သည်။

၁၈၆၀ ခုနှစ်က အင်္ဂလိပ်တို့ အောက်မြန်မာနိုင်ငံအား သိမ်းပိုက်
ဖြစ်၍ သာယာဝတီခရိုင်အနေဖြင့် အခြားသော ခရိုင်များထက် ရာဇဝတ်မှု
နည်းပါးလှသည်။ သို့သော် ၁၈၈၀ ခုနှစ်သို့ရောက်သော် သာယာဝတီခရိုင်
သည် အခြားခရိုင်များထက်ထူးကဲစွာ ရာဇဝတ်မှုခင်းများ ထိပ်ဆုံးသို့ရောက်
ခဲ့သည်။

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၁၁ ခုနှစ်အထိ ရာဇဝတ်မှုခင်း (၁၀၀) ကျော်
သို့ပင် ရောက်ရှိခဲ့ကြောင်း မှတ်တမ်းများရှိသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ ထောင်

၁၈၀ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

သည်။ ယခုအချိန်တိုင် ဘုတ်တလုတ်ရေကန်အနီးတွင် ကြေးတိုက်အဆောက်အဦတိုင်ဟောင်းများ ငုတ်တိုအဖြစ် ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။

အင်္ဂလိပ်အစိုးရလက်ထက်တွင် ယခင်ကြေးတိုက်ခေါ် ထောင်ဟောင်းအား အသုံးမပြုတော့ဘဲ လူများများဆန်စေရန်နှင့် မြန်မာဘုရင် နွေရာသီစံနန်းတော်အား ဖျက်ဆီးပြီး နံနိမ်သောသဘောဖြင့် အကျဉ်းထောင်ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ထိုစဉ်အခါ အင်္ဂလိပ်အစိုးရလက်ထက်ကတည်းက ဂမ္ဘီရကိစ္စများ ရှိသည်ဟုလည်း သိရှိရသည်။ နန်းမြို့ရိုးလေးထောင့် မြေကြီးအတွင်း၌ မြှုပ်နှံထားခဲ့သော ရာဝင်စဉ်ဆီအိုးကြီးများနှင့် အစီအရင်အင်းများအားလည်း နုတ်ပယ်၊ ဖယ်ရှား၊ ဖျက်ဆီးခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

ရွှေဘိုမြို့နန်းတွင်း၌လည်း ဦးအောင်ဇေယျ၏ အောင်မြေအပေါ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့က နံနိမ်၍ မိန်းမဆောင် (ထောင်) အား ဆောက်လုပ်ခဲ့သေးသည်။ သို့သော် ထိုမိန်းမဆောင်ပေါ်၌ ထားရှိသော အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများ ရူးသွပ်ခြင်း၊ ဝမ်းလျော့ခြင်း၊ ဖျားနာခြင်း၊ သေဆုံးခြင်း စသဖြင့် အများအပြားဖြစ်ကြသဖြင့် အကျဉ်းသူများအား မထားရဲတော့ဘဲ အမျိုးသမီးထောင်ကျများအား ပြောင်းရွှေ့စေပြီး အဆောင်လွတ်အဖြစ်သာ ထားရှိခဲ့ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

န.ဝ.တ အစိုးရလက်ထက်တွင် ရွှေဘိုအကျဉ်းထောင်အား ဦးအောင်ဇေယျ၏ အောင်မြေပေါ်မှ ဖယ်ရှားခဲ့ပြီး ရွှေဘိုအကျဉ်းထောင်သစ်ကို ရွှေဘိုမြို့အရှေ့ဘက်၊ နှစ်မိုင်သုံးဖာလုံအကွာ ရွှေဘို-မြစ်ကြီးနားကားလမ်း၏တောင်ဘက် ရွှေဘိုစီရင်စု၊ မင်းကင်းရွာအနီး၊ အကွက်အမှတ် (၂၇၅၃) အပေါ်တွင် ၁၅-၁၀-၉၃ ရက်နေ့တွင် စတင်ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ ၅-၅-၉၇ ရက်နေ့တွင် တည်ဆောက်ရေးလုပ်ငန်းများ ပြီးစီးသဖြင့် အကျဉ်းထောင်သား၊ အချုပ်သားများအား ရွှေဘိုအကျဉ်းထောင်ဟောင်းကို ဖျက်ဆီးပြီး ပြောင်းရွှေ့လက်ခံ ချုပ်နှောင်ခဲ့ပါသည်။

ထိုအတူ မန္တလေးမြို့၊ နန်းတွင်းရှိ ဗဟိုအကျဉ်းထောင်ကြီးကိုလည်း မြန်မာလူမျိုးတို့ အထွတ်အမြတ်ထားရာ နန်းမြို့ရိုးအတွင်း၌ မထားတော့ဘဲ နန်းမြို့ရိုးအပြင်သို့ ရွှေပြောင်းတည်ဆောက်ရန် စီစဉ်ခဲ့ကြပါသည်။

မန္တလေးနန်းတွင်း အကျဉ်းထောင်ဟောင်းအကြောင်းကိုလည်း တင်ပြပါဦးမည်။ မန္တလေးဗဟိုအကျဉ်းထောင်ဟောင်းအား မန္တလေးနန်းမြို့ရိုးအနောက်မြောက်ထောင့် မန္တလေး-မဟာရာသွား ရထားလမ်းအနီး မင်းတုန်းခင်းတရားကြီး၏ နွေရာသီ စံနန်းတော်မြေနေရာအပေါ်တွင် ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

မန္တလေးအကျဉ်းထောင်ဟောင်းအား ကျောက်အုတ်ရိုးဖြင့် အခိုင်အမာ တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘူးဝတ်ခါးကြီးအပေါ်၌ အလယ်ထပ်တွင် တာဝန်ခံထောင်ပိုင်အိမ်နှင့်ညီဆောင် အပေါ်ဆုံးထပ်တွင် ဂိတ်မကြီး (ဗဟိုကင်း) တို့ ရှိကြသည်။

အတွင်းလက်ဝဲဘက် အုတ်ရိုးအနီးတွင် အမျိုးသမီးထောင်ကျဆောင်ရှိသည်။ အမျိုးသမီးထောင် အဝင်အထွက်တံခါးအား အုတ်ရိုးကို ဆောက်၍ ပြုလုပ်ထားသည်။ အမျိုးသမီးဆောင် အနောက်ဘက်တွင် အုတ်ရိုးအုတ်လျက် အတွင်းတရားရုံးနှင့် အချုပ်ဆောင် (၁)၊ (၂)၊ (၃) တို့ တည်ရှိသည်။ အနောက်ဘက်တွင် ကုန်ကြမ်းရိုဒေါင်နှင့် အတွင်းတောင်းသားများ နေထိုင်သည်။ အနောက်ဘက်စွန်းတွင် အလုပ်ကြီးဘက်ဝင်းနှင့် အလုပ်ရုံများရှိပါသည်။

၁၈၂ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ဘူးဝမှ အတွင်းအဝင်လက်ယာဘက်တွင် Main Jail ရုံးခန်းနှင့် ထမင်းချက်ဖိုကြီး ထောင်ကျရုံးခန်းတို့ရှိသည်။ ဖိုကြီး၏အနောက်ဘက်၌ ကြီးတိုက်ခန်းများရှိသည်။ ထိုတိုက်ခန်းများ အနောက်ဘက်ဝင်းမှာ အမျိုးသားထောင်ကျ အိပ်ဆောင်များ စနစ်တကျတန်းစီပြီး တည်ရှိနေသည်။ အမျိုးသားထောင်ကျအိပ်ဆောင်မှာ နှစ်ထပ်အိပ်ဆောင်ဖြစ်သည်။

ထူးခြားသည်မှာ နှစ်ထပ်အိပ်ဆောင်များအား အိပ်ဆောင်အခန်းအမှတ် အပေါ်နှင့်အောက်ခန်းကို ပေါင်းလျှင် (၉) ဂဏန်းဖြစ်အောင် တံညှိဆောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ အပေါ်ထပ် လက်ယာဘက်အစွန်ခန်းမှာ အခန်းအမှတ်(၁)ဖြစ်၍ သူ့အောက်တည့်တည့်အောက်ခန်းမှာ အခန်းအမှတ် (၈) ဖြစ်သည်။

အပေါ်ခန်းနှင့် အောက်ခန်းနံပါတ်များအား ပေါင်းပါက (၉) ဂဏန်းရရှိသည်။ ထိုအတူ အပေါ် (၂) ခန်းနှင့် အောက် (၇) ခန်းပေါင်းတော့လည်း (၉) ခန်းဂဏန်း ရပြန်သည်။ အပေါ်ထပ်အခန်းအမှတ် (၃) နှင့် အောက်တည့်တည့် အခန်းအမှတ် (၆) ပေါင်းပြန်တော့ (၉) ဂဏန်းပဲ ရပြန်ပါသည်။ နောက်ဆုံးအပေါ်ထပ် အခန်း (၄) နှင့် အောက်ထပ် အခန်း (၅) ပေါင်းတော့လည်း (၉)ဂဏန်းပဲရပြန်ပါသည်။ ကိုးနဝင်းကိုက်အောင် စီစဉ်ထားဖြစ်သည် ဟု အဆိုရှိသည်။

အမျိုးသမီး အချုပ်ဆောင်ကိုတော့ ဘူးဝကြီးတည့်တည့် ကားလမ်းခြား၌ အပြင်ဘက်၌ ဆောက်လုပ်ထားသည်။ အမျိုးသမီးအချုပ်ဆောင်မှာ ထောင်မကြီးနှင့် သီးခြားတည်ဆောက်ထားသဖြင့် အခြားထောင်များဖြင့် ခြားနားသောအချက်လည်း ဖြစ်နေပြန်သည်။

မန္တလေးနန်းတွင်းရှိ မန္တလေး ဗဟိုအကျဉ်းထောင်ကြီးမှာလည်း သမိုင်းဝင်ထောင်ကြီးပင်ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်က အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် ကိုလိုနီခေတ် သွေးခွဲအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အရ သူ့လက်အောက်၌ ကိုလိုနီနိုင်ငံများအဖြစ် တည်ရှိနေခဲ့ကြသော အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့အား ခွဲခြားရေးစနစ်ဖြင့် အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။

မန္တလေးဗဟိုအကျဉ်းထောင် ● ၁၈၃

အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ခေါင်းဆောင်များကို ဖမ်းဆီးခဲ့ရာတွင် မြန်မာဘုရင်သီပေါမင်းနှင့် မင်းဆွေမင်းမျိုးတို့ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ ရတနာဂီရိသို့ ပို့ဆောင်ခဲ့သည်။ တစ်ခါ အိန္ဒိယလွတ်လပ်ရေး ခေါင်းဆောင်များဖြစ်ကြသည့် ဆူးဘတ်ချန်ဒရာဗွိစ်နှင့် ထိလတ်စသော ခေါင်းဆောင်များကိုလည်း မန္တလေးနန်းတွင်း ထောင်ဟောင်းကြီးအတွင်းသို့ ပို့ဆောင်ချုပ်နှောင်ထားခဲ့ဖူးပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မန္တလေးနန်းတွင်းထောင်ဟောင်းကြီးအတွင်း၌ ထိလတ်ဆောင်ဟုခေါ်တွင်သော အဆောင်တစ်ဆောင်လည်း သီးခြားရှိခဲ့ဖူးပါသည်။

မန္တလေးဗဟို အကျဉ်းထောင်မှာ ထောင်ဟောင်းနှင့် ထောင်သစ်ဟူ၍ရှိသဖြင့် မန္တလေးထောင်သစ်၏ သမိုင်းကြောင်းကိုလည်း လေ့လာကြည့်မှ ပြီးပြည့်စုံပေလိမ့်မည်။ ၁၉၉၁ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ပထမပတ်အတွင်း၌ အလယ်ပိုင်းတိုင်း စစ်ဌာနချုပ်တိုင်းမှူးမှ မန္တလေးတိုင်းထောင်အုပ်စု ညွှန်ကြားရေးမှူးအားခေါ်ယူ၍ မန္တလေးနန်းတွင်းရှိ ဗဟိုအကျဉ်းထောင်၌ အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားကျား၊ မ၊ဦးရေများပြားသဖြင့် မန္တလေးအကျဉ်းထောင်သစ်အား နန်းမြို့ရိုးအပြင်ဘက် သင့်လျော်ရာမြေနေရာတွင် ပြောင်းရွှေ့ဆောက်လုပ်ရန် ညွှန်ကြားပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ မန္တလေးတိုင်း၊ ထောင်အုပ်စု ညွှန်ကြားရေးမှူးမှ အကျဉ်းဦးစီးဌာန ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ထံသို့ ဆက်လက်တင်ပြခဲ့ပြီး ၁၁-၈-၁၉၉၂ ရက်နေ့တွင် အလယ်ပိုင်းတိုင်း စစ်ဌာနချုပ်တိုင်းမှူးနှင့်အတူ မန္တလေးတိုင်းထောင်အုပ်စုညွှန်ကြားရေးမှူး၊ မန္တလေးတိုင်း မြေစာရင်းဦးစီးမှူး၊ မန္တလေးဗဟိုအကျဉ်းထောင် တာဝန်ခံအရာရှိဖြင့် စစ်ဘက်နယ်ဘက်မှ အရာရှိကြီးများကွင်းဆင်း၍ မြေနေရာ ရွေးချယ်ကြပါသည်။

- (က) ရန်ကင်းတောင်အရှေ့ဘက် ရေတံခွန်တောင်ခြေရှိမြေနေရာ။
- (ခ) သခင်မတောင်အနီး ကြာနီကန်ကျေးရွာအနားရိုးမြေနေရာ။
- (ဂ) မန္တလေးမြို့မြောက်ပြင်ရပ် အိုးဘိုဘူတာအနီးရှိ ခံကုန်းသင်္ချိုင်းဟောင်း။ မီးသဂြိုဟ်စက်၊ မြေနေရာတို့ဖြစ်သည်။

၁၈၄ ● ထောင်ကျဉ်းသိန်းဝင်း

တိုင်းများမှ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် မြေနေရာ (၃) နေရာ အနက်မှ ပုသိမ်ကြီးမြို့နယ် (ယခု အောင်မြေသာစံမြို့နယ်) အောင်ချမ်းသာ ကျေးရွာအုပ်စု၊ ပတ္တမြားတောရပ်ကွက်၊ ကွင်းအမှတ် (၄၄၅/၄၄၄) ရှိ ယခင် ခံကုန်းသင်္ချိုင်းဟောင်း မြေနေရာအပါအဝင် လယ်မြေများအား မန္တလေး ဗဟိုအကျဉ်းထောင်သစ်ဆောက်လုပ်ရန် အတည်ပြု ရွေးချယ်ခဲ့ပါသည်။

မန္တလေးဗဟိုအကျဉ်းထောင်သစ်မှာ မန္တလေးတိုင်းအောင်မြေသာစံ မြို့နယ် မန္တလေး-မတ္တရာ မီးရထားလမ်း၏ အရှေ့ဘက်တွင် ကပ်လျက် တည်ရှိပါသည်။ နယ်နိမိတ်အနေဖြင့် မြောက်ဘက်တွင် အောင်ချမ်းသာ ကျေးရွာနှင့် မြို့ပတ်ရထားလမ်းတောင်ဘက်တွင် ရွှေကျင်ချောင်း၊ စည်သာ လမ်းနှင့် တိုင်းရင်းဆေးတက္ကသိုလ် အရှေ့ဘက်တွင် ရွှေကျင်ကျေးရွာနှင့် မန္တလေး၊ မတ္တရာကားလမ်း၊ အနောက်ဘက်တွင် အိုးဘိုဘူတာနှင့် ပတ္တမြား တောရပ်ကွက်၊ အိုးဘိုရပ်ကွက်၊ မန္တလေး မတ္တရာမီးရထားလမ်းတို့ တည်ရှိ ပါသည်။ မန္တလေးဗဟိုအကျဉ်းထောင်သစ်အား အိုးဘိုထောင်ဟု အလွယ်မှတ် မိစေရန် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

မန္တလေးဗဟိုအကျဉ်းထောင်သစ်၏ ပုံသဏ္ဍာန်မှာ လေးကိုင်း သဏ္ဍာန်ပုံစံဖြစ်သည်။ ခေတ်သစ်ကာလတွင် နောက်ဆုံးဆောက်ခြင်းဖြစ် သဖြင့် ယခင် အင်္ဂလိပ်ခေတ်က ထောင်ဟောင်းကြီးများဖြင့်မတူဘဲ ခေတ်မီ သည်။ ထောင်သစ်ကြီးပုံစံမှာ အင်္ဂလိပ်အက္ခရာ (D) ပုံစံနှင့်လည်းတူသည်။

ဘူးဝအပေါ်တွင် အကျဉ်းထောင်တာဝန်ခံ အရာရှိနေအိမ်နှင့် ဗဟို ကင်းရှိပြီး အကျဉ်းထောင်အလယ်ဗဟိုလမ်းမှာ လေးကိုင်းတွင် မြားတပ်ထား သကဲ့သို့ ဖြောင့်တန်းနေသည်။ ဗဟိုလမ်းမကြီး၏ လက်ယာဘက်အတွင်း ဘူးဝကြီးအနီး၌ ဖိုကြီးနှင့် ရေသန့်စက်ရုံ၊ အလျားလိုက်အကွက်ချ၍ အုတ်နီ များကန့်ကာ သီးသန့်ဆောင်နှင့် တိုက်ခန်းများ၊ အမျိုးသားအိပ်ဆောင် အမှတ် (၃) နှင့် (၄) အဆောင်၊ (၂) အဆောင်တို့ ရှိကြပါသည်။ ဗဟို လမ်းမကြီး လက်ဝဲဘက်၌ Main Jail ရုံးခန်းတည်ရှိပြီး အိပ်ဆောင်များက Main Jail နှင့် ဖိုကြီးကို ဝိုင်းပတ်ထားသည်။

မန္တလေးဗဟိုအကျဉ်းထောင် ● ၁၈၅

Main Jail ၏ လက်ဝဲဘက် အုတ်ရိုးအနီးတွင် အချိန်သစ်အိပ် ဆောင်ရှိပြီး အုတ်ရိုးကန်လျက် Main Jail ကို ဦးတိုက်၍ ထောင်ထောင် အလုပ်ကြီးဘက် အလုပ်ရုံများနှင့် အမျိုးသားအိပ်ဆောင်အမှတ် (၁)တို့ ခို့ ကြပါသည်။

မန္တလေးဗဟို အကျဉ်းထောင်သစ်၏ မြေနေရာအကျယ်အဝန်းမှာ ထောင်ပိုင်မြေဧရိယာ အကျယ်အဝန်းစုစုပေါင်း (၇၇.၁၀) ဧကရှိပြီး အုတ်နီ အတွင်း ဧရိယာမှာ (၂၁.၃၃) ဧက ကျယ်ဝန်းပါသည်။ ထောင်ပြင်မြေ ဧရိယာမှာ (၅၅.၈၀) ဧက ရှိပါသည်။

ခေတ်သစ်ထောင်ဖြစ်သဖြင့် လှပခုံညားကျယ်ဝန်းပြီး ကျန်းမာ ဆေးနှင့် သန့်ရှင်းရေးအတွက်လည်း ရေသန့်စနစ်၊ ရေဆိုးစနစ်၊ မိလ္လာစနစ် များလည်း အထူးကောင်းမွန်ပါသည်။ နန်းတွင်းအုတ်မြို့ရိုးအတွင်းမှ အကျဉ်း ထောင်ဟောင်းထက် မြို့ပြင်ကျယ်ဝန်းသောနေရာတွင် တည်ရှိသဖြင့် လေ ဆောင်းလေသန့်လည်း ရရှိပါသည်။

၁၈၀၇

အခန်း ၇

နိဂုံး

ငရဲကြီး (၈) ထပ်သည် ကျွန်ုပ်တို့နေထိုင်ကြသော မဟာပထဝီ မြေကြီး၏အောက် အဆင့်ဆင့်တွင် တည်ရှိကြသည်။ အထူးသဖြင့် မဟာ အဝီစိငရဲသည် အနက်ရှိုင်းဆုံးအောက်ထပ်တွင် တည်ရှိသည်ဟုဆိုသည်။

ငရဲကြီး (၈) ထပ်၏ ငရဲခန်းများကို တည်ဆောက်ရာတွင် နေမိဇာတ်တော်၌ သိသာရုံဖော်ပြထားသော်လည်း တကယ်တမ်းတော့ အဆန်းတကြယ် အံ့ဩဖွယ်ရာ ကောင်းလှသည်။

ငရဲကြီး(၈) ထပ်တို့၏ မြို့တံတိုင်းက သံဖြင့်အတိပြီးသည်။ တံတိုင်းအထူက (၉)ယူဇနာရှိသည်။ တစ်မျက်နှာလျှင် တံခါးလေးပေါက်ရှိသည်။ မြို့အတွင်း မြေပြင်ကလည်း သံဖြင့်ပြီး၏။ မြို့အလျားအနံအားဖြင့် (၁၀) ယူဇနာရှိသည်။ မီးလျှံက ကမ္ဘာ့မျက်သည့်တိုင်အောင် တည်၏။

ငရဲခန်းတို့၏ တည်နေရာနှင့် အနေအထားမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းလှသည်။ နေမိဇာတ်တော်ထဲပါ ငရဲခန်းများ အခိုင်အခန့်ဆောင်

တည်ပုံမှာ လူ့လောကရှိ 'ထောင်' ပုံသဏ္ဍာန်များအတိုင်း တည်ရှိနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ငရဲခန်းတို့၏တံတိုင်းမှာ သံဖြင့် အတိပြီးသော်လည်း လူ့လောကရှိ 'ထောင်' များ၏တံတိုင်းမှာ အုတ်၊ အင်္ဂတေတို့ဖြင့် ပြီး၍ အတွင်းအကျဉ်းခန်းများကတော့ သံတို့၊ သစ်တို့၊ အင်္ဂတေတို့ဖြင့် ပြီးလေသည်။ ငရဲခန်းများက လေးထောင့်ချည်းနှင့်နှင်ပြီးသလို မျက်မှောက်ခေတ်ထောင်များကလည်း လေးထောင့်စပ်စပ်ပုံများသာ ဖြစ်ကြသည်။

ထို့ကြောင့် လူသားများက ထောင်အခန်းများနှင့် ငရဲခန်းများကို နှိုင်းနှိုင်းပမာပြုကြသည်။ ထောင်သားနှင့် ငရဲသားတို့ကို ပုံနှိုင်းပြဆိုကြသည်။ ငရဲခန်းက ဖြစ်ရပ်များနှင့် ထောင်အတွင်းက ဖြစ်ရပ်များကို ချိန်ထိုးကြည့်ကြသည်။

အကျဉ်းထောင်ဟူသည် ငရဲခန်းကို အတုယူပါသလော၊ ငရဲကြောက်သူသည် ထောင်ကိုလည်း မကြောက်ပါသလော။ မျက်မှောက်ခေတ်ထောင်များသည် အဘယ်ကြောင့် နေမိဇာတ်တော်ထဲမှာ ငရဲခန်းတည်ဆောက်သည့်ပုံဖြင့် တူညီနေပါသနည်း။

သီရိဓမ္မာ အသောကရာဇာမင်းကြီးသည် သာသနာဖြူ မင်းကောင်းကြီးဖြစ် တစ်ပါးဖြစ်သည်။ အလှူအတန်းရက်ရောသော မင်းဖြစ်တစ်ပါးဖြစ်သည်။ သီရိဓမ္မာအသောကမင်းကြီး၏ ကောင်းမှုကုသိုလ်များမှာ ငရဲတိုင်အောင် တည်ရှိနေပေသည်။

နေမိမင်းကြီးမှာ ဒါနနှင့် သီလအကျိုးကြောင့် သက်ရှိထင်ရှားပြည်သို့ သွားရောက်လည်ပတ်ရင်း သိပ္ပံ၊ ငရဲပြည်ကြီးကိုပါ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ သီရိဓမ္မာအသောကရာဇာမင်းကြီးကတော့ ဘုန်းကြီးသော ဘုရင်မင်းဖြစ်တော်မူသည်နှင့်အညီ မိမိပိုင်ဆိုင်အုပ်ချုပ်တော်မူသော နယ်မြေအသီးသီးကို လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုတော်မူရင်း တောင်တန်းကြီး (၂) ခုကြား၌ သံဖြင့်ပြီးသော နံရံတံတိုင်းကြီးကဲ့သို့ ဝန်းပိုင်းကာရံလျက် အပြစ်ရှိသူများကို အပြစ်ဒဏ်ခံစေသော ငရဲကို တွေ့မြင်ခဲ့ရလေသည်။

၁၈၈ ● ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

တရုတ်လူမျိုး ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော် ‘ဇာဟိန်’ ၏ မဇ္ဈိမဒေသ ဘုရားဖူးခရီးစဉ်စာအုပ်တွင် အထက်ပါအတိုင်း အစပြုထားသည်။

ဤနေရာတွင် တောင်တန်းကြီး (၂) ခုကြား၌ သီရိဓမ္မာသောက ရာဇာမင်းကြီး မြင်တော်မူခဲ့သော ငရဲခန်းမှာ အကြောင်းအားလျော်စွာ မျက်မှောက်ခေတ်ထောင်များ၏ ပုံစံဖြင့်တူညီနေသည်ကို အံ့ဩဖွယ်တိုက်ဆိုင်စွာ တွေ့ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် မင်းကြီးက မေးတော်မူရာ ပညာရှိအမတ်တို့က ငရဲခန်းဖြစ်ကြောင်း လျှောက်တင်လေလျှင် မင်းကြီးက ...

“ပါပမိစ္ဆာရာဇာဘုရင်သည်ပင်လျှင် အပြစ်ရှိသောသူများကို အပြစ်ပေးရာ နေရာဌာနကို ပြုနိုင်စွမ်းလျှင် လူများ၏အရှင်သခင် ငါဘုရင်သည် တိုင်းပြည်အတွင်း၌ ဆိုးသွမ်းယုတ်မာသောသူများအတွက် အပြစ်ပေးရန် နေရာကို အဘယ်ကြောင့် မပြုနိုင်ဘဲ ရှိပါအံ့နည်းဟု မိန့်တော်မူပြီး ယမမင်း၏ ငရဲခန်းအလား လူ့ပြည်တွင် ‘ထောင်’ တည်းဟူသော ‘လောကငရဲခန်း’ ကို ဆောက်လုပ်တော်မူလေသည်။

မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်းနှင့် ဘိုးတော်ဘုရား၏ ရာဇသတ်ခေတ် အမိန့်တော်ပြန်တမ်းကြီးကို ဖတ်ရှုရသည်မှာ ပျင်းရိငြီးငွေ့ဖွယ်မရှိ။ ဇာတ်နိပါတ်၊ ပုံပြင်ဇာတ်ရသကဲ့သို့ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ကောင်းလှသည်။ အထူးသဖြင့် ‘မဟာသမ္မတ တင်မြှောက်ခန်း’ ဖြစ်သည်။

လူ့လောကကြီး၌ အုပ်ချုပ်မည့်သူနှင့် အုပ်ချုပ်ခံမည့်သူမရှိပါက အကွပ်မဲ့ကြမ်း ပရမ်းပတာဖြစ်ပေမည်။ ထို့ကြောင့် မဟာသမ္မတမင်းကို တင်မြှောက်ပြီး အပြစ်ရှိသူများအား မဟာသမ္မတမင်းက ဆုံးမအပြစ်ပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

မကောင်းမှု ကျူးလွန်သူများအတွက် ဤဘဝမှာ ‘ထောင်’၊ နောက်ဘဝမှာ ငရဲဟု စွဲမြဲမှတ်သားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထောင်ဆိုသည်မှာ ရှိကောင်းသလား၊ မရှိကောင်းဘူးလားဟူသော အမေးကို အဖြေပေးရန် မလွယ်တူပေ။

တကယ်တော့ ထောင်ဆိုသည်မှာ ‘မရှိမကောင်း၊ ရှိမကောင်း’ သည်အရာသာဖြစ်သည်။ ထောင်ရှိတာ မကောင်းပါဘူးဟု ပြောကြားသော်လည်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံတိုင်း၌ ခေတ်အဆက်ဆက်တွင် ‘ထောင်’ တွေ ရှိခဲ့ကြပါသည်။

ထောင်ဆိုတာ မကောင်းပါဘူးဟု ပြောရတာ လွယ်ကူပါသည်။ ထောင်စနစ်နှင့် ထောင်များကို အပြီးအပိုင် ဖျက်သိမ်းပစ်ဖို့ကြံတော့ လွန်စွာ ခက်ခဲသော ကိစ္စဖြစ်သည်။ လောလောဆယ်အခြေအနေတွင် အရင်းရှင်စနစ် မှာရော ဆိုရှယ်လစ်စနစ်မှာပါ အကျဉ်းထောင်စနစ်ကို အပြီးအပိုင်ဖျက် သိမ်းပစ်ဖို့ကို မစွမ်းသာဘဲ ရှိလေသည်။

ပြီးတော့ 'ထောင်' ဆိုတာ သံသရာလည်တတ်ပါသည်။ မိမိအာဏာ ပိုင်သောအခါတွင် 'ထောင်' ဆိုသည်မှာ သူတစ်ပါးအတွက်ဖြစ်သည်။ တစ်ဖန် မိမိအာဏာ လက်မဲ့ဖြစ်သောအခါတွင်မူ 'ထောင်' သည် မိမိအတွက်ဖြစ်နေ တတ်ပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် လူနှင့်ငရဲသည် ကွေကွင်းနိုင်မည်မဟုတ်သလို 'ထောင်နှင့်လူသား' သည်လည်း ရှောင်ရှားရန်မရ ဖြစ်နေတတ်ပေသည်။

သာမန်လူတွေမဆိုထားနှင့် ရှင်ဘုရင်တွေ၊ မိဖုရားတွေ၊ မျိုးကြီး မတ်ရာ သေနာပတိတွေ၊ သူဌေးသူကြွယ်၊ အနုပညာရှင်တွေလည်း ထောင် နှင့် မကင်းကြချေ။

ဥပမာပြရလျှင် ထောင်ထဲရောက်ခဲ့ကြသည့် ဘုရင်မင်းများအနက် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ အဖြစ်အပျက်မှာ ကြေကွဲစရာ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

ထီးနန်းကိစ္စကြောင့်၊ အာဏာကိစ္စကြောင့် အခြားသော ရှင်ဘုရင် မင်းညီမင်းသားများလည်း ထောင်ထဲရောက်ရှိခဲ့ကြ၏။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးတ တော့ သားတော်အဇာတသတ်ကို ထီးမွေနန်းမွေ လွှဲပြောင်းပေးပြီးမှ ထောင် နန်းခံရရှာသည်။ ထောင်ထဲသို့ ရောက်ပြန်တော့လည်း ကောင်းစွာမနေဘဲ သူမတူအောင် မိမိသားအရင်း၏ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုကို ခံရပြန်လေသည်။ နောက်ဆုံး အကျဉ်းထောင်အတွင်း၌ပင် နတ်ရွာစံ ကံတော်ကုန်ရှာလေသည်။

ထောင်အခန်းဆိုသည်မှာ ကျဉ်းသည်။ ကျပ်တည်းသည်။ မိမိ နေထိုင်ခဲ့သော အိမ်ခန်းမဟုတ်။ ထောင်ထဲ၌ အထူးသဖြင့် တိုက်ခန်း(CELL) ထဲ၌ အမှောင်ထုက လွှမ်းနေသည်။ လေကောင်းလေသန့်မရ။ ဆိုးဝါးသော အနံ့ပေါင်းစုံက လွှမ်းနေသည်။ ထို့ကြောင့် ထောင်အခန်းကျဉ်းထဲ၌ နေရင်း ဗုဒ္ဓ၏တရားတော်ကို နှလုံးသွင်းရင်း ကမ္မဋ္ဌာန်းထိုင် ဝိပဿနာတရားမှူး များခြင်းကသာ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာရာ ရပေလိမ့်မည်။

အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ခေတ်တိုင်းခေတ်တိုင်း အလုပ်သမား များ၊ လယ်သမားများ၊ သာမန်လူတွေလည်း ထောင်ထဲရောက်ကြသည် စာရေးဆရာများ၊ သတင်းစာဆရာများလည်း ထောင်ထဲရောက်ကြသည် ဤဖြစ်ရပ်များသည် နိုင်ငံတိုင်း၌ ရှိခဲ့သော ရှိနေဆဲဖြစ်သော ရှိနေဦးမည် ဖြစ်သော ဖြစ်ရပ်လည်းဖြစ်သည်။ မဆန်းသော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုသာဖြစ်သေး သည်။

အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် သေဒဏ်သေမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်မှာ ကြီး ပြီးဖြစ်သော်လည်း ယခုအခါတွင်မူ လူအများအပြားကို သေစေသော ရာဇဝတ် မှုများ၊ လူသတ်မှုများ ကျူးလွန်နေကြသဖြင့် သေဒဏ်ကို ပြန်လည်ထား သင့်၊ မထားသင့် စဉ်းစားနေရသောဘဝသို့ ရောက်ရှိနေလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် သေဒဏ်၊ သေမိန့်နှင့်ပတ်သက်၍ သေနတ်ဖြင့် ဖ်ခတ်စီရင်ခြင်း၊ အဆိပ်ဓာတ်ငွေ့ဖြင့် စီရင်ခြင်း၊ လျှပ်စစ်ကုလားထိုင်ဖြင့် စီရင်ခြင်းတို့မရှိဘဲ ကြိုးစင်၊ ကြိုးဒဏ်တစ်ခုတည်းဖြင့်သာ သေဒဏ်ကို စီ ရင်ခြင်းဖြစ်သည်။

စာရေးဆရာ ရန်အောင်မောင်မောင်၏ ကြိုးဒဏ်စီရင်ခြင်းနှင့် ကြိုးစင်ပေါ်မှ မှတ်စုများစာအုပ်သည် ၁၉၆၆ ခုနှစ်၌ စာပေဗိမာန်၏ ဝတ္ထုတို သမိုင်းချုပ် စာပေဆုရရှိခဲ့သည်။ စာပေဆုရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့၏ မှတ်ချက်မှာ ကြိုးမိန့်ကျပြီးသူတစ်ယောက်၏ စိတ်ဝေဒနာခံစားမှုနှင့် ယင်း၏အခြေအနေ ထို့ ရေးသားထားသည်။ မှတ်စုများဆိုသည့်အတိုင်း ကြိုးသမားတို့နှင့် ပတ် သက်သမျှ ထောင်တွင်းဘဝကို ဗဟုသုတဖြစ်စဖွယ် သင်ခန်းစာယူဖွယ်ရာ ဆုသားထားသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

အမှန်အားဖြင့် ဥပဒေအရ တာဝန်ဝတ္တရားအတိုင်း ကြိုးပေးသတ် ခြတ်နေရသော်လည်း သက်ဆိုင်ရာ ထောင်အရာထမ်း၊ အမှုထမ်းတို့သည် ထိုကိစ္စကို များစွာ စက်ဆုပ်ရွံရှာကြသည်။

ကြိုးဒဏ်ခံရသူနှင့် ကြိုးပေးရမည့်သူများမှာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရန် နှီးရန်စလည်းမရှိ၊ ခိုက်ရန်ဒေါသလည်း မပြစ်ကြပါဘဲလျက် သွေးအေးအေး ဖြင့် လူတစ်ယောက်၏အသက်ကို သတ်ဖြတ်ခြင်းမှာ အမှန်ပင် တုန်လှုပ်

ချောက်ချားဖွယ်ဖြစ်ကြောင်း စာရေးဆရာရန်အောင်မောင်မောင်က အကျယ် တဝင့် ရေးသားတင်ပြထားသည်။ ယင်းအရေးအသား၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ သေဒဏ်ကို ဖျက်သိမ်းပစ်ရန် ဦးတည်လေသည်။

နောက်တစ်ဦးမှာ စာရေးဆရာ မင်းသူရိန်ဖြစ်သည်။ 'ဘဝကြေးမုံ အတွေ့အကြုံများ' ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ် စာအုပ်ဖြင့် ၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် စာပေ ဆုရရှိခဲ့သည်။ စာရေးဆရာ မင်းသူရိန်သည်လည်း စာရေးဆရာရန်အောင် မောင်မောင်၊ မြောင်းမြမောင်ကိုတို့ကဲ့သို့ပင် ထောင်အရာရှိတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့သည်။ သူ၏ 'ဘဝကြေးမုံအတွေ့အကြုံများ' စာအုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ...

အချို့သော ရာဇဝတ်မှုများသည် စနစ်မကောင်းသဖြင့် ဖြစ်ပွား ခဲ့ရသည်လည်းရှိသည်။ အလုပ်သမား၊ လယ်သမားတို့၏ ပင်ကိုစိတ်ဓာတ် သည် ရိုးသားဖြောင့်မတ်ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်မှာ မှန်သော်လည်း ဖန်တီး လာသောအခြေအနေကြောင့် ယင်းတို့အား ထောင်နှုတ်ခမ်းသို့ တွန်းပို့ခဲ့ ကြလေသည်။

အလားတူ စာပေဗိမ္မာန် စာပေဆုရရှိခဲ့သော ထောင်အကြောင်း ရေးသားသည့် စာအုပ် (၂)အုပ်ရှိသေးသည်။ စာရေးဆရာ ထားဝယ်ကျော် မင်း၏ 'သုံးထောင်စံ ကိုယ်တွေ့မှတ်တမ်း' ဖြစ်ပြီး နောက်တစ်အုပ်မှာ စာရေးဆရာ ကျော်မြသန်း၏ 'သာယာဝတီထောင်မှ ငရဲခန်းများ' ဖြစ်သည်။

ယင်းစာအုပ် (၂) အုပ်စလုံး ကိုယ်တွေ့ထောင်ခန်းစံခဲ့ရသည့် ကိုယ် တွေ့အဖြစ်အပျက်များ ဖြစ်ကြသည်။ ထားဝယ်ကျော်မင်းမှာ ဗြိတိသျှခေတ် ငြိမ်ဝပ်မှုကာကွယ်ရေးဥပဒေ (၂၆) အရ သခင်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ဖမ်းဆီးခံရခြင်းဖြစ်သည်။

ပထမ ၎င်း၏ဇာတိဖြစ်သော ထားဝယ်ထောင်၊ နောက် ပုသိမ် ထောင်သို့ပြောင်းရွှေ့ပြီး နောက်ဆုံးထိုခေတ်က နာမည်ကြီးသော ရွှေထီး ထောင်သို့ရောက်ခဲ့ရသည်။ ဗြိတိသျှခေတ်တွင် ယင်းထောင် (၃) ထောင်၌ ကြုံတွေ့ခံစားခဲ့ရသော ဒေါသဖြစ်စရာ၊ စိတ်ဆင်းရဲစရာ၊ ခံပြင်းစရာများကို ကိုယ်တွေ့ခံစားရေးဖွဲ့ထားသော စာအုပ်ဖြစ်သည်။ ၁၉၆၉ ခုနှစ်တွင် စာပေ ဗိမာန်ဆုရရှိခဲ့သည်။

စာရေးဆရာ ကျော်မြသန်း၏ 'သာယာဝတီထောင်မှ ငရဲခန်းများ' ဝတ္ထုကတော့ လွတ်လပ်ရေးရပြီးမှ ကိုယ်တွေ့ကြုံခဲ့ရသော သာယာဝတီ ထောင်အကြောင်း ဖြစ်သည်။ သာယာဝတီထောင်မှာ အင်းစိန်ထောင်နှင့် နန္ဒလေးထောင်လောက် မကြီးကျယ်သော်လည်း နာမည်ဆိုးဖြင့် ထင်ရှား ကျော်ကြားသည်ကတော့ ကြီးကျယ်လွန်းလှသည်။

ဗြိတိသျှခေတ်တွင် ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် သခင်ခေါင်းဆောင် များကို ထိန်းသိမ်းခဲ့သည့်ထောင်၊ ဆရာစံနှင့်တကွ လယ်သမားအရေးတော် ပုံ ခေါင်းဆောင်များကို ကြိုးပေးကွပ်မျက်ခဲ့သောထောင်၊ ဤသို့ အရှိန် အဟုန်ဖြင့် လောင်မြိုက်နေဆဲ စာရေးဆရာကျော်မြသန်းက သူတို့ကိုယ်တိုင် သာယာဝတီထောင်အတွင်း တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသော အဖြစ်အပျက်များကို သင်ဆင်ပုံရိုးလိုက်သောအခါ 'သာယာဝတီထောင်' သည် နာမည်ဆိုးဖြင့် သစ်ဟုန်ထိုး ကျော်ကြားသွားတော့သည်။

စာရေးဆရာ ကျော်မြသန်းသည် ယင်းစာအုပ်ဖြင့် ၁၉၇၀ ခုနှစ်တွင် စာပေဗိမ္မာန်စာမူဆု ဆွတ်ခူးရရှိခဲ့သည်။ စာပေဆုရွေးချယ်ရေးအဖွဲ့၏ မှတ် ချက်ကတော့ ...

လူသားအချင်းချင်း နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းရာတွင် နာမည်ဆိုးဖြင့် ကျော် ကြားခဲ့သော သာယာဝတီထောင်တွင် စာရေးဆရာ ကျော်မြသန်းကိုယ်တိုင် တွေ့ကြုံကျခဲ့ခဲ့ရစဉ်က ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့်အဖြစ်အပျက်များကို မှတ်တမ်းတင် ဖြစ်ထင်ဖြစ်သည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ် လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် သာယာဝတီထောင်ကို နိုင်ငံရေးသမားများ ချုပ်နှောင်ထားရာထောင်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားခဲ့သည်။ ယင်းစာအုပ်တွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအား နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခံရပုံများ ကို အသေးစိတ်ကိုယ်တွေ့ မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ထိုခေတ်ထိုအခါက ထောင်ထဲရောက် စာရေးဆရာများအနက် ထင် ရှားသူများမှာ (၁) သခင်နု၊ (၂) လူထုဦးလှ၊ (၃) သိန်းဖေမြင့်၊ (၄) ဝန်းမော် စသော သခင်၊ (၅) သခင်တင်မြ၊ (၆) သခင်မြသန်း၊ (၇) မြသန်းတင့်၊ (၈) သခင်

၁၉၄ * ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ဖေဋ္ဌေ၊ (၉) မောင်နေဝင်း၊ (၁၀) ကျော်မြသန်းနှင့် (၁၁) တင်စိုးတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။

ထိုခေတ်က သခင်နု၏ 'ရက်စက်ပါပေကွယ်' ဝတ္ထုမှာ ထောင်ထဲ၌ အစအဆုံး ကိုယ်တိုင်ခံစားပြီး ရေးသားထားသော ဝတ္ထုဖြစ်၍ အတိတ်ခေတ် ထောင်တွင်းဝေဒနာကို ဖော်ကျူးရာတွင် အပီပြင်ဆုံးဝတ္ထုဖြစ်ခဲ့သည်။

အထက်တွင် ဖော်ပြပြီးခဲ့သလို ထောင်နှင့်လူသားသည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မကင်းနိုင်ကြချေ။ ယခု မျက်မှောင်ခေတ်တွင် လူအများသည် ထောင်နှင့်မစိမ်းတော့။ မိသားစုဝင်ဖြစ်စေ၊ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟ၊ ဆရာသမား၊ တပည့်ဖြစ်စေ၊ ရောက်တတ်သဖြင့် အကျဉ်းထောင်ကို မုန်းတီးသော်လည်း ထောင်ကို စိတ်ဝင်စားကြသည်။ ရင်းနှီးကြသည်။

ထောင်ဆိုသည်မှာ တကယ်တော့ အသိပညာဗဟုသုတ သင်ခန်းစာနှင့် အတွေ့အကြုံပေါင်းစုံကိုပေးရာ ဘဝတက္ကသိုလ်ကြီးဖြစ်သည်။ ကောင်းမွန်၊ ဆိုးမွန်ကို အမွေပေးရာဌာနကြီးလည်း ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ကောင်းမွန်ကိုတော့ ယူတတ်မှရပေလိမ့်မည်။

စာဖတ်ပရိတ်သတ်ကို အစဉ်ပေးစားလျှင်
ထောင်မှူးကြီးသိန်းဝင်း

ဗြိတိန်တို့ကားသော စာအုပ်စာတမ်းများစာရင်း

- (၁) မြန်မာမင်းများ အုပ်ချုပ်ပုံစာတမ်း (ပ။ ၃၂၈) ယဉ်ကျေးမှုဌာန
- (၂) နေမိဇာတ်ထော်ကြီး (မင်းဘူးဦးဩဘာသ)
- (၃) စင်းမိဇရာအပါး (၆၀) (ဦးဘသောင်း)
- (၄) ထောင်နှင့်လူသား (လူထူးဦးထွ)
- (၅) မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းများ (စာပေစိမာန်)
- (၆) မြန်မာနိုင်ငံစာပေဆုများ (ဒဂုန်ရွှေမျှား)
- (၇) ထောင်မှာတမ်း (မောင်စင်ကြယ်) စံပယ်ဦးစာပေ။
- (၈) နယ်လှည့်ရာဇဝင် (ဒုတိယတွဲ) ရာဇဝင်ပါမောက္ခ ဒေါက်တာသန်းထွန်း။
- (၉) အကျဉ်းဦးစီးဌာန(ရုံးချုပ်)၏ ဓုတ်စုများ၊ ဓုတ်တမ်းများ။
- (၁၀) ကျွန်ုပ်၏အတွေ့အကြုံများနှင့် ဓုတ်တမ်းစုတ်စုများ။
- (၁၁) ပင်စင်စားထောင်ပိုင်ကြီးများ၏ အတွေ့အကြုံနှင့် ဟောပြောချက်များ။

